

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ותשעים של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י' באדר התשנ"ד (21 בפברואר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

אזכרה לחבר הכנסת והשר לשעבר יגאל הורביץ, זיכרונו לברכה
דברי היושב-ראש לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יצחק יצחקי, זיכרונו לברכה
הודעת היושב-ראש בדבר החלטת הממשלה לחזור בה מהודעתה על החלטתה לחזור בה מהצעת
חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות בעל-פה
מעמד ה"אוריינט האוס" (בית אש"ף) בירושלים
הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק לתיקון פקודת זכיונות חשמל (מס' 3), התשנ"ד–1994
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעות לסדר-היום
מעשי הרצח האחרונים של ארגוני הטרור
הודעת היושב-ראש בדבר החלטת הממשלה לחזור בה מהודעתה על החלטתה לחזור בה מהצעת
חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994
הצעות לסדר-היום
מעשי הרצח האחרונים של ארגוני הטרור
הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 14) (צווי הבאה וחייבים מוגבלים באמצעים),
התשנ"ד–1994
(קריאה ראשונה)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק שירותי אמבולנסים, התשנ"ד–1994
(קריאה ראשונה)

אזכרה לחבר הכנסת והשר לשעבר יגאל הורביץ, זיכרוננו לברכה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

על סדר-היום, אזכרה לחבר הכנסת והשר לשעבר יגאל הורביץ, זיכרוננו לברכה.

חברי הכנסת, לפני כחודש הלך לעולמו יגאל הורביץ, זיכרוננו לברכה.

יגאל הורביץ כיהן בכנסות מהשביעית עד השתים-עשרה. יגאל הורביץ היה נאמן לדרכו הממלכתית והיה ממקימי תנועות שדגלו בתפיסה זו. ב-1965 הצטרף לרפ"י. היה ממייסדי הרשימה הממלכתית, ממייסדי הליכוד ב-1973, וממקימי מפלגת לעם ב-1976. ב-1981 הצטרף לתל"ם, תנועת התחדשות ממלכתית, ב-1983 הקים מחדש את רפ"י, הרשימה הממלכתית, וב-1984 ייסד את אומץ ונבחר מטעמה לכנסת.

הורביץ עמד בראש חברות כלכליות רבות וכיהן כשר התעשייה, המסחר והתיירות בין השנים 1977 עד 1978, והיה שר האוצר בשנים 1979 עד 1981. היה שר בלי תיק בשנים 1984-1988.

כמו-כן היה יגאל הורביץ, זיכרוננו לברכה, יושב-ראש ועדת הכלכלה בכנסת השמינית. כיהן בוועדות הכספים, החוץ והביטחון והכלכלה במהלך כהונתו בכנסת.

יגאל הורביץ היה אדם ישר, הגון, בעל אומץ לב, פוליטיקאי מזהיר. יהי זכרו ברוך.

אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת משה קצב לשאת דברי הספד. אחריו – השר יוסי שריד.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, משפחת הורביץ, אנו כואבים את מותו של יגאל. במותו השאיר לנו יגאל נכס יקר – את אישיותו, את אמונתו, את עקרונותיו, את אורח חייו. ככל שמתעמקים יותר בתכונותיו ובאישיותו, אי-אפשר שלא להתרשם מהקסם שבו, מדמותו המופלאה; אדם שחי בסטנדרטים שונים, בסולם ערכים שונה מזה שאנו רגילים לו.

החברה הישראלית עברה מהפך מתחילת דרכו של יגאל הורביץ בחיים הציבוריים, לפני כ-50 שנה, ועד היום, אך הוא עדיין נשאר מבני דור הנפילים בתפיסת עולמו, בערכיו ובאמונתו; אך לא רק בהשקפותיו, אלא גם בתכונותיו.

יגאל שייך לסוג האנשים שעזב את העולם הזה ללא אויבים, ללא שונאים. כל חלקי הבית הזה אהבו אותו. אדם עם רגש אנושי, חם, אדם עם יחס לבבי לאדם הפשוט. אדם מוצק בדעותיו, אדם נחוש והחלטי, שעומד מול אישים רמי מעלה בנושאים שהאמין בהם.

בכל מהלך חייו הוא גילה פילוסופיות מוצקות ואומץ לב ציבורי. אוהב ישראל. בלט בזיקתו העמוקה לעם היהודי, למדינה היהודית וביחס של כבוד לדת היהודית.

איש של אמת. נבון, שורשי ויסודי, עם חוש הומור שנרכש מניסיון חיים וחוכמת חיים. איש עממי וצנוע, רחוק מגינוני שררה, אך בעל השפעה ושותף לעיצוב מדיניות ממשלה, כיאה לרוזנים.

וכאשר לא יכול לממש באמונה ובהשלמה את תפיסותיו, את אמונותיו, התפטר והסיר את דרגותיו מעל כתפיו, כשר התעשייה, המסחר והתיירות, בשל אי-השלמה עם המדיניות של הממשלה בתחום המדיני, וכשר האוצר, בגלל פריצה ממסגרת הסכמי השכר.

איש חזון, שידע להסתכל גם דורות קדימה, משלומי אמוני ישראל. חלום דורות, נהג לומר, "חלום דורות בסכנה". גלוי לב ותקיף, וידע לומר את אשר על לבו, אבל הכול בהגינות וביושר. בנושאים לאומיים נאבק ללא משוא פנים, בצורה תקיפה, החלטית וגאה.

בתפקידיו הממלכתיים, כמו באורח חייו הפרטי, היה דוגמה ומופת לצניעות, לפשטות ולעממיות. הקרין חום לידידיו, למקורביו, ובאופן מיוחד לבני משפחתו; הוא הקרין יחס של כבוד, גאווה והערכה, תחושת אחדות ואהבה עזה הקרין לאורה, לילדיו, לכלותיו, לנכדיו.

נחלת-יהודה, נהלל, כפר-ורבורג – אלה עיצבו את חייו; חקלאות, תעשייה וביטחון עיצבו את אישיותו. בן-גוריון וזאב ז'בוטינסקי כאחד עיצבו את תפיסת עולמו. הוא היה שותף בעיצוב מנהיגותה של מדינת ישראל והשפיע על בחירתה.

בפעילותו הציבורית הוא שיזם את תחילת האיחוי ההיסטורי, בקרע ההיסטורי שבין מחנה בן-גוריון ובין מחנה זאב ז'בוטינסקי. הוא היה בין מקימי הרשימה הממלכתית בראשות דוד בן-גוריון, אבל היה גם ממייסדי הליכוד בראשות מנחם בגין.

כזה היה האיש, איש אמת וישר, נבון, בעל שכל ישר, בעל תפיסה ממלכתית, אמיץ ורגיש, פשוט ועממי, חבר ורע, שורשי, יסודי וחרוץ. איש מוצק באמונתו.

יהי זכרו ברוך.

היו"ר ס' טריף:

תודה. השר יוסי שריד, בבקשה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בני משפחת הורביץ, התבקשתי לומר דברים לזכרו של יגאל הורביץ, זיכרונו לברכה, לומר אותם בשם הממשלה. התבקשתי כשר, אבל נעניתי כחבר, כי בעיני הייתי חברו של יגאל, רחשתי לו הערכה רבה וחיבה. לכן, הדברים שאומר אינם מצוות אנשים אלא מצוות חברים, שהיו קשורים בקשר הכפול, שלא במהרה יינתק.

חברות בפוליטיקה היא תופעה מורכבת. לא קל לפוליטיקאי לעשות לו חבר גם הוא פוליטיקאי. חברות בין קרובים היא קשה, לפעמים; חברות בין רחוקים בימים טרופים וטורפים היא, לפעמים, בלתי אפשרית. מה צריך כדי לאפשר אותה וכדי לקיים אותה? צריך להיות בן-אדם שרואה בן-אדם, והיריב הוא קודם כול אדם. יגאל ראה תמיד את האדם שביריב, אף פעם לא ראה בו מפלצת. גם בתוך הסערה, גם בתוך הרוח, רוח חזק, משבר הרים ומשבר אנשים ומשבר קשרים, עמד לו יגאל הורביץ, כמעט לבדו עמד, וניהל ויכוח מר, אבל לא ניהל ויכוח רע. לא היתה בו איבה שהיתה בנו, שהיתה בי. לא היתה בו משטמה. הוא לא היה בין המחרפים והמגדפים, ולכן הוא היה גבוה מרוב העם בבית הזה.

ומה עוד צריך כדי לקיים חברות טובה בתוך מחלוקת נוקבת? צריך להבין את היריב, צריך לדעת אותו. לא אחת היה יגאל אומר לי לאחר נאום במליאה, או לאחר התבטאות בוועדת החוץ והביטחון: צריך לדבר, יוסי, אני לא מבין אותך ואני מוכרח להבין. הוא היה נרעש מדברי, שהיו באוזניו דברי מינות וכפירה, אבל הוא לא אטם את האוזניים מלשמעו; בדיוק להיפך, הוא עשה אותן כאפרכסת, במאמץ מכאיב מצדו לרדת אל סוף הדברים.

הוא לא הסכים אף למלה אחת שלי, אבל הוא רצה להבין כל מלה. זאת לא היתה מחווה של ידידות; זאת לא היתה סקרנותו האינטלקטואלית. זאת היתה ההכרה המודאגת, שאולי יש משהו בדברים, אולי בכל זאת יש בהם משהו. הרי גם היריב אינו טיפש, ואינו חסר בינה, ואם הוא אומר מה שהוא אומר, אולי כדאי לבחון שמא יש שמץ של היגיון בשיגעון הגמור הזה. ויגאל בחן, ויגאל בדק, ודחק בי להבהיר לו מה יקרה, לדעתי, ואיך זה יקרה, ומה יקרה כאשר כל זה יקרה.

לא היו בינינו רבים שהשקפותיהם המדיניות היו כה מגובשות ומפורשות כהשקפותיו. ואף-על-פי-כן, הוא לא הוציא מכלל אפשרות, שהמציאות תתפתח בניגוד לרצונו. כשהוא אחוז בעתה, ומתוך חלחלה עמוקה, הוא היה מגלה את סודו הנורא: אתם טועים – הוא אומר – אתם טועים, אבל מי יודע אולי דווקא הטעות תתממש, והיא תישאר טעות, לדעתו.

יגאל הורביץ היה מן המעטים שמביאים בחשבון את ההיפך ממבוקשם. רק משום שזהו רצוני, ורק משום שזהו המאבק הנחוש שלי, עדיין אין זאת ראייה שהעתידי יישמע לי ויעשה את דברי. ליגאל לא

היו חלומות יוסף על שמש ועל ירח ועל כוכבים שמשתחווים. יגאל הורביץ ידע אל נכון, שהעולם לא חג סביבו כמרכז, כציר, וגם היוצר הוא כחומר ביד המציאות.

ומה עוד צריך כדי לקיים את החברות שבתוך היריבות? צריך להאמין בתום הלב של בר-פלוגתא. יגאל הורביץ האמין באמונה שלמה בדרכו, ובכל לבו האמין. אבל את תום הלב הזה הוא לא ייחס רק לעצמו ולחבריו לדרך. גם היריב, גם אנחנו, מאמינים בדרכנו שלנו. תועי דרך היינו בעיניו, אך גם תמימי דרך, לא בוגדים, לא עוכרי ישראל ולא נועצי סכין בגב האומה. הוא לא התייאש ממלאכת השכנוע, הוא השתדל לשכנע, אולי עוד נעמוד על טעותנו. מעשרה קבים של אהבת העם והארץ, הוא לא נטל תשעה לעצמו והותיר קב אחד לכל העם כולו. הוא חילק את כל האהבה היפה הזאת גם ליריבים פוליטיים מושבעים.

יגאל הורביץ היה מהחסידי הגדולים של אחדות לאומית. הימים, כל הימים, נראו לו כימי מבחן וחירום, חירום מדיני וביטחוני, חירום כלכלי וחברתי, ואם לא נטה שכם אחד רחב – לא נעמוד, ונכרע תחת העומס והלחץ. הוא רצה לרתום את כל הסוסים ברתמה אחת משותפת, כדי שאפשר יהיה למשוך ולהתקדם במעלה ההר. הוא האמין באחדות לאומית גם כמנגנון הנכון והבטוח ביותר לקבלת הכרעות היסטוריות. מול השכנוע הפנימי העמוק שלו בחיוניותה של האחדות הלאומית היה קשה לעמוד. כוונתו היתה טובה ונקייה, והיא היתה מנוערת משיקולים פוליטיקניים זרים. לא הסכמנו אתו גם בעניין זה. אחדות לאומית היא הכרחית כמצב-רוח של אומה במבחן, אבל היא לא מאפשרת ביצוע של מדיניות כלשהי, מדיניות זו או אחרת.

ליגאל הורביץ אני רוצה להודות היום על החן שהיה בו ועל החסד שנטה לנו. אני חושד בו שרחש ליריביו חיבה, דווקא משום שראה בהם בנים סוררים; ועל חיבתו חיבבנוהו, חיבבנו אותו עד מאוד.

יש מי שנעקר מנוף המולדת, והנוף נשאר כפי שהוא, שלם ושליו. ויש מי שנעקר ומשאיר פצע בנוף, פצע בלב, שלא במהרה ירפא.

יגאל הורביץ, זכרו לברכה, שמעשיו ומפעלותיו מדברים בעד עצמם, מדברים בעדו, ידבר אל לבנו, ידבר על לבנו, עוד שנים רבות.

יגאל "אין לי", ואין לנו יגאל, וחבל, מה חבל שאיננו.

דברי היושב-ראש לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יצחק יצחקי, זיכרוננו לברכה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש לקום.

הלך לעולמו חבר הכנסת לשעבר יצחק יצחקי, זכרו לברכה, ביום אתמול, ונטמן בבית-העלמין קריית-שאול.

יצחק יצחקי היה חבר הכנסת התשיעית וחבר בוועדת הכנסת ובוועדת החינוך והתרבות. ייצג בכנסת את סיעת הליכוד, סיעת יחד – ישראל אחת.

הכנסת מביעה את תנחומיה למשפחת יצחקי.

יהי זכרו ברוך.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

**הודעת היושב-ראש בדבר החלטת הממשלה לחזור בה מהודעתה על החלטתה לחזור
בה מהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994**

דן תיכון (הליכוד):

מה עם ההצעה שלי?

היו"ר ס' טריף:

אבקש את הקשבתך.

חברי הכנסת, בשבוע שעבר הונחה הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי מטעם חברי הכנסת, שהכינה לקריאה ראשונה הוועדה המשותפת לחקיקת ביטוח בריאות ממלכתי. הצעת חוק זו נועדה לדיון היום.

אתמול מסרה הממשלה ליושב-ראש הכנסת הודעה בכתב על החלטתה לחזור בה, על-פי סעיף 133 לתקנון, מהחזרת הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, ולהציע לכנסת, על-פי סעיף 127 לתקנון הכנסת, להטיל על הוועדה לחוק ביטוח בריאות לחזור ולדון בהצעת החוק האמורה של הממשלה בנושאים שלהלן ובתיקונים שיוצעו מטעמה.

בהסתמך על סעיף 145 לתקנון הכנסת, קודמת הצעת חוק ממשלתית לזו של חברי הכנסת. על כן נדחה היום הדיון בהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי של חברי הכנסת.

ידוע לי שיש השגות של חברי הכנסת על החלטה זו, ולכן – – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

לכן אני רוצה לאפשר לאחדים מחברי הכנסת לדבר ולהציג את עמדותיהם.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר להצביע עכשיו על-פי סעיף 127.

אלי דיין (העבודה):

מה פתאום להצביע? זו הודעה של היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, קודם כול אני רוצה להזמין את חבר הכנסת עמיר פרץ, יושב-ראש הוועדה, לומר את דבריו. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון. ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי. בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

מה יהיה אם ביום שני הממשלה תמשוך שוב את הצעת החוק? נדחה זאת שוב לחודש?

דן תיכון (הליכוד):

סעיף 133 – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקש שנשמע זה את זה.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר המתאם, אני רוצה לומר שזהו יום קשה ביותר – – –

משה נסים (הליכוד):

זו לא שאלה תקנונית אלא ביזוי הכנסת והתקלסות בה כפי שלא היה מעולם – – –

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

זהו יום קשה ביותר לדמוקרטיה הישראלית. דמוקרטיה זקוקה לרשת ביטחון שתגן עליה, והכללים שבהם אנו פועלים, של אוטונומיה לכנסת, של הפרדת הרשויות – זהו הבסיס ליכולתנו להמשיך ולפעול.

היו"ר ס' טריף:

תרים בבקשה את המיקרופון, שחברי הכנסת ישמעו אותך היטב.

דב שילנסקי (הליכוד):

אם כבר פעם אתה מדבר דברי טעם, אנחנו רוצים לשמוע אותך.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

אתה זוכר הרבה פעמים שלא דיברתי דברי טעם?

קריאה:

— — —

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

להסכים זה משהו אחר, טעם זה טעם.

דמוקרטיה זקוקה לרשת ביטחון שתגן עליה, והכללים שבהם אנו פועלים, של אוטונומיה לכנסת, הפרדת הרשויות – זה הבסיס ליכולתנו להמשיך ולפעול.

לפני שבועות מספר משכה הממשלה את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, חוק שטופל במשך חודשים רבים בוועדה המיוחדת אשר אני עומד בראשה. הממשלה קיבלה את כל הכבוד הראוי לה, את כל הכבוד המגיע לה, ואף שהיו מונחות הצעות חוק אחרות של חברי הכנסת, ניתנה עדיפות מלאה להצעת החוק הממשלתית.

החליטה הממשלה – וסיבותיה ידועות – למשוך את החוק. אני כיושב-ראש הוועדה החלטתי לפעול כמתחייב ממני בחוק ובתקנון, וטיפלתי באיחודן של ארבע הצעות חוק מתוך שש הצעות שמונחות בוועדה. כל סיעות הבית, כמעט כולן, מיוצגות בהצעת החוק המונחת בפניכם.

היתה הסכמה מלאה בוועדה, ומתוך אחריות למערכת הבריאות, מתוך התחשבות בכל הסיעות ומתוך כבוד לממשלה, הכנסנו לתוך הצעת החוק, על דעתנו אנו, גרסה שהפכה את הצהרת הממשלה לסעיף בחוק. ההצעה הונחה במאמצים רבים ביום שני, ועל-פי תיאום עם יושב-ראש הכנסת ועם מזכירות הכנסת סוכם להתחשב בסדר-היום העמוס שהיה בשבוע שעבר ולקבוע את הדין בהצעה להיום בתחילת סדר-היום.

אדוני השר המתאם, אף-על-פי שידעתי שההתחשבות בסדר-היום העמוס מאפשרת לממשלה מרחב זמן נוסף להכין את הצעותיה, לא עמדתי על כך שההצעה תעלה דווקא בשבוע שעבר, כי חשבתי שיש לנהוג בהגינות עם הממשלה ולאפשר לה להביא את הצעותיה – מתוך ידיעה ברורה שגם הממשלה תנהג בהגינות עם הכנסת.

בשבוע שעבר פנה השר המתאם ושאל אותי אם יש אפשרות לעכב את הדיון במליאה, ואני הודעתי כי מבחינתי כיושב-ראש הוועדה לא אוכל לעכב את הדיון יותר.

אתמול קיבלה הממשלה החלטה לחזור בה ממשיכת החוק לפי סעיף 133, והיא מודיעה ליושב-ראש הכנסת כי היא מבקשת לחזור בה ממשיכת החוק וכן להעמיד להצבעה לפי סעיף 127 החלטה להחזיר את ההצעה לוועדה כדי לבצע בה תיקונים.

טוען השר המתאם, כי במצב כזה, שבו חוזרת בה הממשלה ממשיכת החוק, אין יכולת לוועדה להעלות את הצעותיה לדיון, כי מדובר בחוקים שהם חוקים של חברי כנסת כהצעות חוק פרטיות.

חברי הכנסת, חוות הדעת של היועץ המשפטי לכנסת קובעת באופן חד-משמעי – כך אומר היועץ המשפטי של הכנסת: אין בסיס תקנוני שיאפשר למנוע מהוועדה המשותפת לחוק ביטוח בריאות ממלכתי להביא את הצעת החוק שהכינה לקריאה ראשונה במליאת הכנסת. נראה לי, כי אין סמכות למנוע את חבר הכנסת מלממש את זכותו לקדם את הצעות החוק, שהגיש ללא הוראה מפורשת שתאפשר זאת.

מוסיף היועץ המשפטי, שוועדת הכנסת רשאית מכוח סמכותה לפי סעיף 147 לתקנון לקבוע בעניין זה הוראה מיוחדת.

אני רוצה לומר לאדוני היושב-ראש, ראשית, מכיוון שההודעה שהוא מסר היום בשם הממשלה היא הודעה שבאה להסביר את החלטתו שלא להעלות את הנושא לסדר-היום – – –

משה קצב (הליכוד):

היועץ המשפטי קבע שההודעה הזאת איננה – – –

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

אל תעזור לי. סליחה, אל תעזור לי. תן לי, בבקשה, לסיים את דברי.

הרי אם רוצה השר המתאם להחזיר את ההצעה לדיון, מרגע שההודעה תימסר באופן רשמי והדיון יחזור למליאה לפי סעיף 133, הכנסת חייבת לחזור ולדון מאותו שלב שבו הפסיקה. אם מצא השר המתאם לנכון להודיע לנשיאות הכנסת וליושב-ראש הכנסת, כי הוא מודיע לו על החלטת הממשלה אבל עדיין לא מביא אותה למליאת הכנסת, אין שום סיבה שיושב-ראש הכנסת יתחשב בפנייה הזו, מכיוון שאינה מתורגמת.

לכן, אם רוצה השר המתאם להודיע על ההודעה, מרגע שהודיע על ההודעה, זה כאילו חזרה ההצעה לדיון בשלב שבו הוא נפסק, ואז יש רק אפשרות אחת – להביא את זאת להצבעה לפי סעיף 127.

דבר נוסף – הודיע השר המתאם, שהוא מבקש מיושב-ראש הכנסת שלא להעלות היום את הצעות החוק הפרטיות, מכיוון שימי שני ושלישי הם ימים הנתונים לממשלה ולהצעותיה. הודעתי אני, שאני מכיר בעדיפות של הממשלה ומוכן להמתין עד שכל הצעות החוק החשובות מאוד שהגיעו היום תעלינה על סדר-היום, ומוכן שהצעת החוק תגיע בסוף סדר-היום, וחלילה לי מלקחת את זכותה של הממשלה להיות בעדיפות בכל השאלות שעומדות על-פי החלטתה שלה.

אני רוצה לפנות לשר המתאם, אני רוצה לומר לו: אני יודע שמתקיים פה ויכוח, ואני יודע שהוויכוח הזה איננו רק סביב נושא חוק ביטוח בריאות.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, לא תוכלו להמשיך להפריע בצורה כזאת. חבר הכנסת יוסי כץ.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

אני רוצה לשאול את השר המתאם: אם במהות אתה דורש, מדוע להפחית מכבודה של הכנסת? מדוע הצעות חוק פרטיות, שהן הצעות חוק של כל חברי הכנסת מכל סיעות הבית, לא יהיו מספיק מכובדות כדי להביא הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי? האם, אדוני השר, אתה לא רשמת לזכותך כחבר הכנסת הרבה הצעות חוק פרטיות שעומדות היום והמדינה נוהגת על-פיהן? מה רע ומה פסול בכך שהוועדה תביא את הצעותיה?

ואני רוצה להזהיר את הכנסת אזהרה נוספת, והיא הבעייתית. אני אומר לשר: היום אתה מדבר על ממשלה שהיא בראשות מפלגת העבודה, מחר, או בעוד עשר שנים, או עשרים שנה תהיה ממשלה אחרת – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

לא בעוד עשרים שנה, מייד.

משה נסים (הליכוד):

מייד.

היו"ר ס' טריף:

לא שמעתם אותו היטב. הוא לקח את כל האפשרויות עד עשרים שנה. כל הכבוד, סגן היושב-ראש. בבקשה.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

השר שחל, הרי הפעולה שנעשית היום היא כמו חרב פיפיות, כי לפי מה שאתה אומר, אתה רשאי למשוך היום, למנוע מאתנו להעלות, בשבוע הבא להביא את זה חזרה לכנסת, אולי משהו לא ימצא חן בעיני הממשלה, היא תמשוך שוב, ותביא שוב לפי סעיף כזה ואחר וחוזר חלילה. ומה אני רוצה ממך, אדוני השר, ואני לא מסתיר זאת? אני רוצה להבטיח, שחוק ביטוח בריאות ממלכתי יחוקק, והדרך היחידה להבטיח זאת היא להביא את הצעת החוק הממשלתית שלך ולאחד אותה עם הצעות החוק הפרטיות ולהביא אותן למליאת הכנסת כדי שאתה תדע, שבמקרה שאתה תמשוך את הצעת החוק שלך, הצעות החוק הפרטיות ימשיכו לנוע.

אדוני השר, אני פונה אליך עכשיו. אני יודע שיש מי שאומרים: תראו איך הוא מחליש את עצמו מבחינה פוליטית. עם כל הכבוד לחיזוק ולהחלשה מבחינה פוליטית, אם יש צורך שאני אחליש את עצמי פוליטית, אני מעדיף זאת מאשר להחליש את הדמוקרטיה ואת הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני היושב-ראש, נאמר לנו שהצעת, הצעת החוק שלי, שהוגשה לפני כשנה, תידון היום בקריאה ראשונה. כך נאמר לנו על-ידי מזכירות הכנסת, ונשיאות הכנסת קבעה זאת. ואני שואל אותך: היכן הצעות החוק הפרטיות שהיו צריכות להיות מונחות על שולחנו והדיון בקריאה ראשונה בהן היה צריך להתחיל היום?

אם אתה מקבל הוראות ממפלגת העבודה ומראש הממשלה, אז תאמר לנו. זו הכנסת, ואתה צריך לשמור על עצמאות הכנסת. לא יכול להיות שאתה תקבל הוראות ממזכיר מפלגת העבודה ו/או ממזכיר ההסתדרות. אחת מן השתיים: אם הטיעונים שלך נכונים, הטיעונים שלי מלפני חודש היו נכונים, אז למה הם נדחו על-ידי יושב-ראש הכנסת ועכשיו הם מתקבלים על-ידו?

תפסיקו לשגע אותנו. הרי אני באתי אליכם ואמרתי לכם, ואילו שמעתם בקולי הייתם משתמשים אז בסעיף 127 לתקנון. לא, אתם רציתם להשתמש בסעיף 133(א) ו-(ב). והנושא הזה נדון בוועדת הפירושים.

חיים אורון (מרצ):

לא היה להם רוב לסעיף 127.

דן תיכון (הליכוד):

לא היה להם רוב לסעיף 127, אז אסור היה להשתמש בו. אבל אולי, שמא, עכשיו יש להם רוב, אז הם אומרים שבעוד שבוע הם ישתמשו בסעיף 127 ומודיעים לנו על סעיף 127 היום, כהכנה.

חבר הכנסת נסים, אתה הוותיק שבין חברי הכנסת, זכור לך שאי-פעם השתמשו בסעיף 133 כאן במליאה? ממשלה שתשתמש בסעיף 133, איזו ממשלה מטומטמת זו צריכה להיות?

משה נסים (הליכוד):

לא היה בתולדות הכנסת מעשה מעוות ומכוער כמו שעשתה הממשלה בהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. לא היה כדבר הזה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה הבטחת לנו שהיום יחל הדיון בקריאה ראשונה. אנחנו המתנו בסבלנות.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל לא הוא הקובע. הברפלד הוא הקובע.

דן תיכון (הליכוד):

הברפלד? אז שיביאו את הברפלד, שיבחרו בו לכנסת. לעזאזל, מה קורה כאן?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, תמשיך.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת עמיר פרץ.

סילבן שלום (הליכוד):

הברפלד נותן הוראות בפקסים ליושב-ראש ביפן.

דן תיכון (הליכוד):

נחזיר את היושב-ראש מיפן.

אלי דיין (העבודה):

היושב-ראש נמצא לידך. הוא קובע.

דן תיכון (הליכוד):

ממלא-מקום היושב-ראש נמצא לידי. יושב-ראש הישיבה נמצא לידי. הוא ממלא-מקום.

אלי דיין (העבודה):

הוא יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

הוא ממלא-מקום, זה נכון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא הקובע, זה נכון, אבל הוא קיבל תכתיב ממישהו ביפן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, שום תכתיב משום ארץ בעולם, מאף אחד.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, השר המתאם, שר האנרגיה והתשתית, שכחתי עוד משהו? אתה בעצם משתמש בסעיף 133. בוא נקרא ביחד את סעיף 133, שאתה מרבה להשתמש בו. איך אמרת לי לפני חודש ימים, כשהצעתי לך להשתמש בסעיף 127? סובבת את גבך אלי ואמרת: נו, באמת, חבר הכנסת דן תיכון, איך אתה לא מתבייש להציע לנו להשתמש ב-127? כמו בבית-משפט עשית לי: נו, באמת?

בוא נקרא את סעיף 133: "חזרה בה הממשלה מהצעת חוק, אין היא רשאית להביא באותו מושב של הכנסת הצעת חוק אחרת באותו נושא".

זו הצעה זהה, או זו הצעה אחרת? תגיד לנו. זו הצעה אחרת. ולכן אתה לא יכול להגיש את הבקשה.

יורם לס (העבודה):

תמשיך לקרוא את הסעיף.

דן תיכון (הליכוד):

מה הוא צועק?

היו"ר ס' טריף:

הוא מבקש שתמשיך לקרוא את הסעיף. הוא לא שמע את כל הסעיף.

דן תיכון (הליכוד):

מייד, שלא יהיו לך ספקות.

היו"ר ס' טריף:

הוא מייד יקרא לך את ההמשך. הנה ההמשך יבוא. חבר הכנסת לס, תירגע. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

"חזרה בה הממשלה מהצעת חוק, אין היא רשאית להביא באותו מושב של הכנסת הצעת חוק אחרת באותו נושא, אלא אם החליטה ועדת הכנסת להתיר זאת. אולם רשאית הממשלה לחזור בה מהחזרת החוק."

חבר הכנסת דיין, זו לא אותה הצעה. זו הצעה אחרת. לכן הייתם צריכים ללכת מייד לוועדת הכנסת ולא לבזות אותנו, ולהתחיל היום בדיון. ואני דורש ממך להתחיל מייד בדיון, בלי לבלבל את המוח. סעיף 145 לא שייך לנושא הזה, ב-127 לא רציתם להשתמש, וב-133 אסור לכם להשתמש, אלא רק ברישא, לא בסיפא.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת תיכון, אני מקווה שלא התכוונת ליושב-ראש כשדיברת על בלבול מוח.

דן תיכון (הליכוד):

לא התכוונתי ליושב-ראש. ודאי שלא.

היו"ר ס' טריף:

כך הבנתי. אני מודה לך.

אני מזמין את חבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה; ואחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה לברך אותך כשאתה יושב כממלא-מקום יושב-ראש הכנסת.

אני רוצה לפנות לשר המתאם. אני רואה בך, ואני חושב שיש על זה קונסנסוס, אדם חכם, אדם פרקטי. אני רוצה להבין באמת ובתמים – אין לי תקנון, אינני יודע מה זה סעיף 133, או 127, או 145. אינני מבין למה צריך להיזקק לסעיף 127, אם באמת דנים לגופו של עניין, אלא אם כן יש מטרה למשוך את החוק ולא להביא את חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ואני מאמין לממשלה כשהיא אומרת שהיא רוצה חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

אני רוצה להבין. הרי יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת עמיר פרץ, עלה כאן ואמר, ואני גם ראיתי את החוק, החוק שהוא רצה להביא היום והיה אמור להיות בקריאה ראשונה, יש בו כל הנוסחים, לרבות הנוסח של ועידת מפלגת העבודה. אני בכוונה אומר ועידת מפלגת העבודה, מפני שכאשר אני ישבתי בממשלה התקבל חוק אחר, לא החוק הזה. אני שואל: מה הבעיה לממשלה? אם יש לה רוב, שתבוא לוועדת העבודה והרווחה. יעבור היום החוק בקריאה ראשונה, בקונסנסוס מלא של כל הבית, ובוועדת העבודה והרווחה תפעילו את הרוב שיש לכם, אם יש לכם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מי יבוא אליהם?

אריה דרעי (ש"ס):

– – – הממשלה תבוא

יהושע מצא (הליכוד):

יש דבר כזה?

אריה דרעי (ש"ס):

חבר הכנסת מצא, באמת. אני באמת רוצה לקבל תשובה על השאלה הזאת, למה הממשלה לא תבוא מחר, אם אכן יש לה רוב בוועדת העבודה והרווחה. אלא אם אתה חושש שאין לך רוב. אז אם אין רוב, מצווה להודות על האמת. ולמה להוליך שולל?

אתה יודע טוב ממני, אינני מגלה לך סוד, שבג"ץ יהיה, אם לא היום, אז מחר. והממשלה תפסיד בבג"ץ, ושוב יגידו שבג"ץ מתערב בעבודת הכנסת. למה להגיע לביזיון כזה, כשאפשר למנוע אותו? אינני מבין מה העקשנות לגבי סעיף 127(א). אין צורך ב-127(א). למה לך למדוד אם יש רוב או אין רוב ל-127(א)? תבוא ישר לוועדת העבודה והרווחה מחר ותתקן שם. אם הצלחת, טוב. אם לא הצלחת, אז גם בסוף תיכשל בעניין.

ולך, אדוני היושב-ראש, הכרתי אותך כיושב-ראש מועצת ג'וליס, היית אדם אמיץ. אני אומר לך, שלדעתי צריך לקבל פה החלטה לגופו של עניין. בלי קשר לדעתי על חוק ביטוח בריאות ממלכתי ובלי קשר לעמדת סיעת ש"ס, חייבים להביא את החוק היום, ולהצביע. אחרת זה ביזיון נורא. ויהיה רוב לאיזה כיוון שיהיה. מה שיהיה יהיה. אבל צריך לגמור את העניין. אם היום לא תביא את החוק, תביא אותו מחר. והיושב-ראש יתערב מיפן. ויגידו – אני אומר לך את זה כעצה אישית, אבל בפורום רחב – יגידו שיושב-ראש הכנסת הוא שבסוף הציל את הדמוקרטיה, וממלא-מקומו, היושב-ראש הנוכחי, נכנע לתכתיבי המפלגה. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר המתאם, אני מאוד מצטער על האופן שבו הדברים עומדים היום כאן. אני חושב שיש מקום להיאבק מאבק דמוקרטי אמיתי על מהות, ולהכריע אותו פה בכנסת ברוב נגד מיעוט. אינני חושב שצריך לעשות מעשים פרוצדורליים פתלתלים כדי לסכל חקיקה. ואני חושב שאין שום מהות בעימות הזה שאנחנו רואים לפנינו. יש פה רק ניסיון יוקרתי לפגוע במהלך חקיקה מתמשך בתוך הכנסת, באמצעות מהלך חקיקה אחר שהממשלה נקטה אותו ואולי נוקטת אותו שוב.

אני חושב שלא צריך היה לעשות דבר כזה. ואני פונה אליך, אדוני השר, להימנע מהבקשה שהגשתי. ואני רוצה להסביר מדוע. חברי הכנסת, מאז משכה הממשלה את הצעת החוק שלה, לא היתה הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי בבית הזה. ואז הוועדה להכנת חוק הבריאות עסקה במה שהיה לפניו, דהיינו בחקיקה הפרטית. לא היה לפניו דבר אחר. היא הקדישה לכך זמן, והיא הכינה את הצעת החוק לקריאה ראשונה. היא הביאה אותה לפנינו כאן, וזה מונח על שולחנותינו, בשלוש גרסאות; והיום, גם אם נצביע על הצעת החוק, לא נכריע בהן כלל. כל ההצעה כולה, על כל גרסאותיה, תחזור שוב לוועדה, ורק לקראת ההכנה לקריאה שנייה ושלישית תעמוד גרסה מול גרסה.

לגבי הממשלה, הממשלה היתה יכולה ללכת במהלך שהשר שחל החליט להציע.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה רוצה מהממשלה? היושב-ראש יכול היה לשים את זה על סדר-היום.

חגי מירום (העבודה):

אגיע לזה. קודם אני רוצה לדבר על מה שקרה לפנינו. הממשלה היתה יכולה, היא יכולה, והיא תוכל גם בהמשך, להציע את הצעת החוק שלה, להביא פה לפי סעיף 127 את בקשתה למשוך אל הוועדה, ואני מניח שיהיה לה כאן רוב גם לזה. מדוע? מפני שצריך להיות לה רוב לכך. מפני שאם הכנסת הוגנת, היא תשאיר לוועדה המכינה את הגרסה הממשלתית, את הגרסאות הפרטיות. ואז יש שני צווארי בקבוק, אדוני השר. האחד, בוועדה המכינה את חוק הבריאות; והשני, בקריאה השנייה והשלישית פה. כל היתר אינו מהותי, אינו אמיתי, הוא מטעמי יוקרה מיותרים. ואני חושש מפגיעה במעשה החקיקה בבית הזה.

ועכשיו אני שומע שאתה, אדוני, ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת – ואני מברך אותך על תפקידך זה – קיבלת החלטה שלפיה ועדת הכנסת, לפי סעיף 147, תדון בכך מחר, מפני שמדובר בשאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון. ואז, אומר התקנון, תחליט בה ועדת הכנסת. אני שואל: מדוע? למה צריך שוועדת הכנסת תדון בעניין הזה?

אני אומר כאן ברצינות, מאז ועידת מפלגתי אני מחויב להחלטותיה, אבל אני אינני מחויב לתרגילים שפוגעים במעשה החקיקה בבית הזה. ואני חושב שאסור היה לעשות את המעשה הזה שנעשה כאן. אני חושב שהחקיקה הממשלתית לא תיפגע אם תובא בעוד יומיים-שלושה ימים. אפשר יהיה גם שימתינו לה. תעבור היום הקריאה הראשונה, תהיה הכנה לקריאה שנייה ושלישית, תבוא הקריאה הממשלתית, ונביא להכרעה בכנסת, במליאתה – – –

משה נסים (הליכוד):

אתה יושב-ראש ועדת הכנסת. האם תקנה 145 חלה?

חגי מירום (העבודה):

לא. ככל הנראה לא. תקנה 145, על-פי המלצות היועץ המשפטי של ועדת הכנסת, לא חלה ככל הנראה.

משה נסים (הליכוד):

אם היא לא חלה, איך יכולים למנוע את הדיון היום? איך אפשר?

חגי מירום (העבודה):

אני מסכים אתך, אדוני. ואני חושב שזה היה מיותר. כי אין פה מהות.

משה נסים (הליכוד):

מעשה לוליינות מכוער שאין כמותו, ביזוי של הכנסת. לוליינות כזאת לא היתה בתולדות הכנסת. מעשה מכוער שבמכוערים.

היו"ר ס' טריף:

שמענו זאת. חבר הכנסת נסים, אני מבקש ממך.

חגי מירום (העבודה):

לכן אני אומר פה לשר שחל, מבין חברי הכנסת בבית הזה השר שחל הוא מהמצויים ביותר בנבכי התקנון, והוא גם מיטיב להבדיל בין טפל לעיקר. ולפי דעתי, אדוני השר, אין פה שאלה של עיקר. יש פה שאלה טפלה, ואני חושב שהיית צריך להפגין את הנדיבות הראויה כדי לאפשר לכנסת היום להוביל את הצעת החוק לוועדה, ומחר להוביל גם את הצעת החוק הממשלתית לוועדה, ולהכריע בצורה הוגנת בקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמעת את יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שמעת את יושב-ראש ועדת הכנסת. מדוע בתוקף תפקידך לא תחליט?

היו"ר ס' טריף:

חכה, אני רוצה לשמוע את החברים. זו שאלה מאוד מעניינת, והם רוצים להתבטא. אז בואו נשמע. בבקשה, חבר הכנסת אורון.

משה קצב (הליכוד):

את הרב דרעי שמעת.

היו"ר ס' טריף:

שמעתי את כולם בכבוד רב. רק סבלנות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר המתאם, כאיש קואליציה אני אומר, שבמקרה זה אינך מייצג את הממשלה. אתה מייצג את מפלגת העבודה, מהטעם הפשוט, משום שידוע לך – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

יש החלטה של הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שיש החלטה של הממשלה, ויכול להיות שבמתכונת הזאת אפשר מדי יום חמישי, בלשכת מפלגת העבודה, לקבל את סדר-היום של הכנסת לשבוע הבא, לאשר אותו בממשלה, ואנחנו בקואליציה נהיה מחויבים לו.

אלי דיין (העבודה):

אתה טועה.

חיים אורון (מרצ):

אני לא טועה.

חבר הכנסת אלי דיין, אני מציע שתקשיב לי באופן רגוע.

סילבן שלום (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

איזה מין דיבורים אלה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת דיין.

חיים אורון (מרצ):

הממשלה שאני שותף לה הגישה לכנסת חוק ביטוח בריאות, ואני, במסגרת השקפתי, אבל גם כחלק מהקואליציה, פעלתי להגשמתו של חוק ביטוח בריאות שהממשלה הגישה במהלך חצי השנה האחרונה. כרגע לא מדובר בחוק שידאג לבריאות יותר טובה, לא מדובר בחוק שידאג יותר לחולים, גם לא מדובר בהליך חקיקה תקין יותר, השר שחל. מדובר בדבר אחד, בכך שהרוב בממשלה ישים את ידיו על החקיקה, הוא יקבע מתי היא תגיע, מתי היא תחזור, לאן היא תלך, איפה יעצרו אותה – ולא בהצעה של חברי הכנסת שבתוכה מופיעה הצעת מפלגת העבודה ומשקלה כמשקל מפלגת העבודה בבית, לא יותר ולא פחות. מה שאתם רוצים, באמצעות הרוב שיש לכם בממשלה – להפעיל הליך בלתי תקין מבחינת הכנסת, כי היתה לממשלה כל הזכות שבעולם, במשך חצי שנה, להשפיע על החקיקה, והיא עשתה את זה. מה שהיא רוצה עכשיו – לעשות את הכנסת שבויה בידי מיעוט בבית הזה, לא בתוכנו של החוק אלא בהליך החקיקה.

כבוד השר המתאם, האמן לי, לכבודה של מפלגת העבודה, לכבודה של הממשלה, ואני חרד מאוד לכבודה, תן לכנסת להמשיך בהליך החקיקה, ועמדותיה של מפלגת העבודה כעמדות המפלגה הגדולה בממשלה או כעמדות של 44 חברים בבית הזה, במלוא משקלם, יופיעו במהלך החקיקה. שחרר אותנו מהלפיתה הזאת שאתה לופת אותנו היום באמצעות סעיף 133, 127(א), 127(ב), או באמצעות סעיף שימציאו אותו עכשיו, שעיקרו בעצם לכפות על הכנסת הליך שהרוב לא רוצה בו.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת עובדיה עלי – בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אלי דיין, ואחרון – חבר הכנסת אברהם פורז, לפני תשובת השר.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אפשר לבחון את הסוגיה הזאת בפנים אחדות. יש שאלה של התקנון, יש שאלה של המהות, אבל אני חושב, קודם כול מבחינת התקנון, שסעיף 133 נוגע לעניין, סעיף 145 לא עונה על הנושא.

אני כבר אמרתי בישיבת הנשיאות: סעיף 145 מדבר, קודם כול, בשעת הדיון בקריאה ראשונה. כשאתה מדבר כאן על קל וחומר – אם בשעת דיון בקריאה ראשונה, קל וחומר אם זה בקריאה שנייה ושלישית – זה בסדר, אבל זאת אם הצעת החוק של הממשלה היתה מונחת לפנינו היום. הואיל והצעת הממשלה לא מונחת היום לפנינו על שולחן הכנסת, הרי שסעיף 145 לא נוגע לנו, ולפי הסעיף הזה בעצם לא קיימת השאלה הזאת של סתירה בין הצעת חוק של הממשלה לבין הצעת חוק של חברי הכנסת, ולדידי אין ספק שאם יש הצעת חוק של הממשלה, היא עדיפה במקרה זה מהצעת חוק של חבר כנסת, והדברים האלה ברורים מסעיפים שונים בתקנון. אבל, הואיל ואתם לא דנים היום בהצעת החוק הממשלתית, ממילא כל הטענות שלכם אין להם בסיס מבחינת התקנון, ולכן אני סבור שהעניין הזה חייב לקבל הכרעה ברורה של יושב-ראש הכנסת, ותיכף גם אפנה אליו בעניין זה.

אבל מעבר לתקנון יש כאן שאלה הרבה יותר מרחיקה לכת. אנחנו ראינו כאן בתקופה האחרונה באמת מעשה לוליינות, והטענות בוודאי לא מופנות לשר המתאם, הוא שר חדש בסוגיה הזאת.

אריה דרעי (ש"ס):

שר חדש?

עובדיה עלי (הליכוד):

בסוגיה הזאת הוא שר מתאם חדש, אני מתכוון – כשר מתאם.

בואו נראה איך הדברים נתגלגלו: שר הבריאות עלה כאן על בימת הכנסת וביקש למשוך את הצעת החוק. הוא ביקש להפסיק את הדיון בקריאה שנייה, ואחרי שהפסיקו את הדיון היתה ועידה של מפלגת העבודה. ועידת מפלגת העבודה החליטה מה שהחליטה בסוגיה הזאת, הממשלה בעקבות זאת משכה את החוק, והיום, בעקבות העובדה שחברי כנסת הציעו הצעות חוק, הממשלה חוזרת בה ומבקשת בדרך עקלקלה – – –

דן תיכון (הליכוד):

חוזרת בחזרה.

עובדיה עלי (הליכוד):

חוזרת בחזרה מבקשתה ומבקשת לבלום את הצעות החוק הפרטיות של חברי הכנסת ולהגיש את הצעתה שלה. אני חושב שבאמת זאת דרך לא הוגנת, דרך מכוערת.

בואו נזכור: היות שהממשלה – וזה הנימוק השלישי שכדאי לתת עליו את הדעת – לא שלמה עם ההצעה שלה, הדרך היחידה שבה הכנסת יכולה להבטיח את חקיקת החוק, ושלא יהיה תרגיל שלישי, היא לדאוג שתהיה הצעת חוק פרטית של חברי הכנסת. בהצעת חוק פרטית של חברי הכנסת אין לממשלה שום מעמד, היא לא יכולה למשוך בשלב כזה או אחר את הצעתו של חבר הכנסת.

משה נסים (הליכוד):

לכן היא רוצה למנוע.

עובדיה עלי (הליכוד):

היא לא יכולה למנוע את הדיון לא בקריאה ראשונה ולא בקריאה שנייה ושלישית.

דן תיכון (הליכוד):

זה תרגיל מלוכלך.

עובדיה עלי (הליכוד):

אם הצעת החוק הזאת תזכה לרוב בכנסת, היא תעבור. היות שאנחנו רואים שהאווירה בכנסת היא כזאת – ושמענו כאן את כל הדוברים, גם מהקואליציה, גם מהאופוזיציה, שתומכים בהצעת החוק הזאת – נראה לי שבמקרה הזה חשוב מאוד לאשר הצעת חוק פרטית של חברי הכנסת.

ואני פונה אליך, ידידי היושב-ראש: אני בירכתי אותך בישיבת הנשיאות, ואני חוזר ומברך אותך על בחירתך כממלא-מקום יושב-ראש הכנסת. ואתה מכהן כאן כיושב-ראש הכנסת בפועל, ויש לך כל הסמכויות של יושב-ראש הכנסת. אני לא מאמין בזה שמישהו מנהל כאן את העניין בשלט רחוק. אני מכיר אותך ואני מכיר את יושב-ראש הכנסת שבח וייס, ואני חושב שגם למען כבודך וגם למען כבוד הכנסת חשוב שתגלה עצמאות בהתאם למצפוןך. נראה לי, שאם תנהג בהתאם למצפוןך, גם מבחינת המהות וגם מבחינת התקנון, אין לך דרך אחרת אלא לדאוג לכך שהצעות החוק הפרטיות יידונו עוד השבוע במליאת הכנסת, אלא אם כן תחליט הממשלה השבוע לדון בהצעתה שלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. רשומים חברי הכנסת אלי דיין ואברהם פורז.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני חושב שאפשר למנוע כמה דברים, אני מבקש שיאופשר לי לדבר.

היו"ר ס' טריף:

כבר.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר ס' טריף:

בסדר, אחריו.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה – – –

היו"ר ס' טריף:

אני אאפשר, אדוני. אם השר רוצה להשיב עכשיו, ניתן לו, אבל עדיין לא נמנע מהחברים. בבקשה, אדוני.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי בשלב הזה להשיב מפני שהדוברים, עם כל הכבוד, לא התייחסו ולא שמעו את גרסת הממשלה, אלא הדיון הפך להיות – מי ינגח יותר את הממשלה, לעניין או שלא לעניין.

קודם כול אני רוצה להציג את העובדות כפי שהן. בתאריך 31 בינואר 1994 קיבלה הממשלה החלטה, שהציג אותה בפני מליאת הכנסת שר הבריאות אז, חבר הכנסת חיים רמון, והיא אמרה, כי הממשלה חוזרת בה מהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, וזאת לאור העובדה שלפני כן – –

משה נסים (הליכוד):

אתה לא מדייק. אתה אומר דברים לא נכונים. לא היה ולא נברא.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תן לי רגע. תן לי רגע. אני חוזר ב'. הממשלה הודיעה את ההודעה שלה לאחר שהיא הודיעה הודעה על-פי סעיף 132, לאחר שהתחילה הקריאה השנייה בהצעת החוק. בסעיף 132 נאמר, אני קורא אותה: "התחילה הקריאה השנייה, לא תימסר הודעה כזאת אלא לאחר שתופסק הקריאה לפי דרישת הממשלה; ההפסקה תאריך לא פחות משבוע ולא יותר משלושה שבועות; ימי פגרה לא יבואו במניין".

בדיוק ביום שבו נגמרו שלושת השבועות, נתקבלה בוועידת מפלגת העבודה החלטה לגבי סוגיות מסוימות, והעניין הובא כאן כאשר הממשלה החליטה להשתמש בסעיף 133.

דן תיכון (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אחר כך השתמשה ב-133.

דן תיכון (הליכוד):

לא השתמשה. אתה מערבב בין המספרים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

סליחה, החליטה להשתמש ב-132 והודיעה את ההודעה הבאה: הממשלה חוזרת בה מהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ובהודעה הזאת היא החליטה להודיע על כך ליושב-ראש הכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

132(ב), לא 132.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היא לא יכולה להודיע לפי 132(ב).

דן תיכון (הליכוד):

אני אתן לך את התקנון שלי, הוא ממוספר כהלכה.

חיים קופמן (הליכוד):

השר שחל, הפעם לא הכנת את השיעורים כהלכה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה עולה כיתה, אבל לא בבית-ספרנו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת לנדאו, באמת, קצת רצינות.

אני נכנסתי לתמונה לאחר ההודעה הזאת. אני שמעתי מפי חברי כנסת שהופיעו כאן ודיברו, שהם חושדים בה בממשלה שאין לה כוונה להמשיך בחקיקת חוק ביטוח בריאות.

משה נסים (הליכוד):

לא זה נאמר.

שאתם רוצים למנוע מחברי הכנסת – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת משה נסים.

משה נסים (הליכוד):

תסלח לי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מבקש ממך. תקשיב לדברי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, אני מבקש ממך.

משה נסים (הליכוד):

הוא אומר דברים לא-נכונים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, חבר הכנסת נסים, חבר הכנסת נסים. רשות הדיבור עכשיו לשר שחל.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת נסים, תקשיב לי עד הסוף.

משה נסים (הליכוד):

זו הודעה שקרית.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש מכם. חבר הכנסת נסים, אני מבקש.

משה נסים (הליכוד):

איך זה אפשר? זה ביזיון לכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, אני חוזר ומבקש. חבר הכנסת נסים, כמה פעמים אפשר לקרוא לך?

משה נסים (הליכוד):

עכשיו חוזרים על זה עוד הפעם. איפה נשמע דבר כזה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, אולי תקשיב לדובר, אדוני.

משה נסים (הליכוד):

אי-אפשר להקשיב.

היו"ר ס' טריף:

אולי בכל זאת תקשיב. בוא נשמע אותו. אני מבקש את סבלנותך עכשיו.

חבר הכנסת אלי דיין, חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת נסים, אני יכול לבקש ממך שתקשיב לדברי בשקט, אפילו בתור חבר.

כאשר היתה טענה שהממשלה איננה מתכוונת להגיש כלל הצעת חוק ביטוח בריאות, והטענה הזאת נטענה על-ידי חברים מהבית הזה לאו דווקא מהאופוזיציה, היא נטענה גם על-ידי חברים טובים שלי בתוך מפלגתי שלי, והיא נאמרה כאן, באנו לדיון בנושא הזה שאני בא להציג אותו כאן.

מה היתה האפשרות? האפשרות שעמדה בהתחלה והציגו אותה בפני כאלטרנטיבה, היתה להגיש הצעת חוק חדשה של הממשלה, בקריאה ראשונה, שתכלול תיקונים שנוגעים לשלושה סעיפים: אחד בנושא הגבייה, סעיף אחד שנוגע לעניין הזיקה וסעיף שאומר כי לחוק יוסף מס רווחת העובד או רווחת החבר.

דן תיכון (הליכוד):

זו הצעה אחרת לחלוטין.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

רגע, תן לי לגמור עד הסוף. איזה מין שיטה זאת.

אני טענתי בפני ראש הממשלה, שחבל לבזבז שנה תמימה של דיונים בחוק אם לגביו יש ויכוח רק בשאלה הזאת. אמרתי לו, מאחר שנטענה טענה, בין היתר על-ידי חבר הכנסת עמיר פרץ ועל-ידי חבר הכנסת חיים רמון, שאין כוונה לחוקק חוק ביטוח בריאות, ואני יודע שלממשלה יש כוונה כזאת, כדי למנוע בזבז זמן שיביא להתחלת הקריאה הראשונה מחדש, שאנחנו נביא לממשלה הצעה – – –

משה נסים (הליכוד):

תסלח לי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת נסים. תן לי לגמור עד הסוף. איזה מין שיטה זאת, תקשיב לי עד הסוף. איזה מין שיטה זאת? אתה אינך מתבייש?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, חבר הכנסת נסים. חבר הכנסת פורז. חבר הכנסת נסים, אל תעזור לחבר הכנסת דיין. אני מבקש הקשבה.

משה נסים (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

נשמעו כאן כל מיני האשמות שאין להן בסיס והטיחו אותן כלפי. אתה לא רוצה לתת לי להשיב. איזה מין שיטה זו? אפילו באופן חברי, תקשיב לי. איזה מין שיטה זו? מה קרה לך? בושה וחרפה. תקשיב לי. הטיחו בי כל מיני האשמות. מותר לי להשיב ולציין את העובדות כפי שאני מכיר אותן.

אז באנו לממשלה ואני אמרתי שיש אפשרות להשתמש בסעיף 133, שהוא סעיף בתקנון.

אינני מציע לחברי הכנסת – חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה ביניהם, אל תאמר יום קשה לדמוקרטיה. התקנון הזה, אנחנו חיים על-פיו 45 שנה ויש בו איזונים. והוא נקבע לא סתם אלא על בסיס ניסיון של הרבה שנים. אין בו פגיעה בדמוקרטיה אלא בדיוק להיפך. אני לא מכיר הרבה פרלמנטים בעולם שיש

להם איזון כזה, במשטר דמוקרטי פרלמנטרי, בין חברי הכנסת לבין הממשלה. נאמר שהממשלה רשאית לחזור בה מהחזרה.

חבר הכנסת נסים, אני מבקש ממך, אפילו מטעמי נימוס אל תעשה מה שאתה עושה.

משה נסים (הליכוד):

הוא שאל אותי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זה מפריע לי. אולי אותך זה מצחיק, אבל אותי זה מעניין.

באתי ואמרתי דבר אחד: נחזיר את החוק. חבר הכנסת קצב, אני מבקש את אוזנך, אני רוצה לשכנע אותך. באנו ואמרנו, בדיוק בניגוד למה שנאמר כאן, במקום לבזבז זמן, במקום להביא את החוק בקריאה ראשונה, נביא אותו כאן. למי? להכרעה של הכנסת. אתם תחליטו. חברי הכנסת יקבעו אם באמת יש רוב או אין רוב, ונביא אותו על כל המשתמע מכך.

דן תיכון (הליכוד):

מה עם ההצעות הפרטיות בקריאה ראשונה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אענה על זה. תאמין לי, אני אענה על זה.

אומרים כאן, יש הצעות חוק פרטיות. תסלחו לי, חברי הכנסת, אין טענה יותר מגוחכת מהטענות שהושמעו כאן. מה עושים עם הצעת חוק פרטית? כשהממשלה מחזירה את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, זאת אומרת שהוא נמצא בשלב מתקדם ומה שצריך לעשות זה להביא אותו להצבעה, לנמק הסתייגויות ולהצביע, ואת זה הממשלה אומרת. אם יתקבל החוק בקריאה ראשונה, מה יגידו בסיום הדיון? שמבקשים להעביר אותו לוועדה כדי שהיא תכין אותו לקריאה שנייה ושלישית. זה ותו לא.

דן תיכון (הליכוד):

זו הצעה אחרת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, אני לא הפרעתי לך במלה אחת. תקשיב לי בשקט. את זה אני יכול לדרוש ממך.

הצעת החוק שהובאה לכאן נמצאת בשני שלבים; והנה, מליאת הכנסת לא עמדה בפני מצב כזה שבו היו שני שלבים של חקיקה, כאשר מביאים חוק שנמצא בשלב הקריאה השנייה והשלישית ומביאים הצעות חוק פרטיות, לא לתחרות באותו מעמד, אלא בשני מסלולים שונים.

רבותי חברי הכנסת, תקנון הכנסת אומר – ואת זה אני אומר לך, חבר הכנסת נסים, על המלים ועל הביזיונות. מה אומר התקנון? בסעיף 144 נאמר: "העבירה הוועדה לקריאה ראשונה הצעת חוק של חבר הכנסת, והוגשה הצעת חוק מקבילה על-ידי הממשלה" – כלומר, בסיטואציה שבה הצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת קדמה להצעת החוק של הממשלה, והממשלה הגישה הצעת חוק בקריאה ראשונה, לא בקריאה שנייה ושלישית, מה הוא אומר? – "יפתח הדיון בקריאה הראשונה על-ידי שני המציעים לפי סדר שייקבע לפי הסכם ביניהם, ובאין הסכם – על-ידי היושב-ראש".

משה נסים (הליכוד):

מה זה שייך לכאן?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תן לי לסיים עד הסוף. תאמין לי, חזקה עלי שקראתי את התקנון.

סעיף 145 אומר: "בשעת הדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק מטעם הממשלה אין חבר הכנסת יכול להגיש הצעת חוק משלו במקום החוק שהציעה הממשלה". כלומר, בשלב שבו לממשלה יש הצעת חוק בקריאה ראשונה, חבר הכנסת לא יוכל להגיש. המקרה מעוגן בניסיון שהיה בשנת 1951 על-ידי חבר סיעת מפ"ם, שהגיש הצעה מקבילה להצעת הממשלה. ועדת הכנסת קיבלה החלטה שזה לא אפשרי, ואחר-כך אמרה: אנחנו נעגן את זה בתקנה.

דן תיכון (הליכוד):

לא זה המקרה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אף אחד לא העלה על דעתו סיטואציה מן הסוג הזה, שהצעת חוק תגיע לשלב של קריאה שנייה ושלישית ותבוא הצעת חוק בקריאה ראשונה כדי להתחרות בה. לאיזו מטרה? לאיזה ייעוד? אולי מישהו יסביר לי.

משה נסים (הליכוד):

זה קדם להחלטה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תקשיבו לי עד הסוף. אם באמת הכנסת רוצה להתייחס לעצמה ברצינות, הרי יהיו לה שתי הצעות. אני רוצה לשאול: אם הצעת החוק שנמצאת לפנינו – – –

חגי מירום (העבודה):

אדוני השר, יש פה הצעת חוק ממשלתית.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תקשיבו לי עד הסוף. אני לא מקבל שיטה שבה אני מקשיב בשקט לכל הדברים שאמרתם ואתם לא תקשיבו לי. זה לא מקובל עלי.

חיים קופמן (הליכוד):

אבל אם הממשלה – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת קופמן, תפסיקו את השיטה הזאת. תקשיבו לי עד הסוף. אני לא מבין את זה.

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, אדוני השר. חבר הכנסת קופמן.

חיים קופמן (הליכוד):

משכתם את החוק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני לא מבין את זה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קופמן, אתה מפסיק אותו באמצע דבריו. אני מבקש מכם להקשיב. תנו לו לסיים את הטענות שלו. לא יכול להיות שכל אחד יפריע לו באמצע. אני מבקש.

משה קצב (הליכוד):

שאלו אותו שאלה פשוטה, אם יש הצעת חוק ממשלתית.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יש. משה, יש. אני עונה על זה. אבל תנו לי לסיים את דברי. אני לא מבין, באיזה פרלמנט בעולם ראית שיטה כזאת, שעומד – – –

משה קצב (הליכוד):

באיזה פרלמנט בעולם מושכים הצעת חוק?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מושכים. בפרלמנט הזה שיש בו תקנון.

היו"ר ס' טריף:

הכול לפי התקנון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ועשיתם דברים.

משה קצב (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת קצב, בכל הכבוד, יש דעה ויש גם חוות-דעת של היועץ המשפטי לממשלה.

היו"ר ס' טריף:

סיעת העבודה, אולי תעזרו לי ויהיה קצת שקט גם כאן?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

התעוררה שאלה שאין עליה מענה מפורש בתקנון – ואגב, איש לא תיאר לעצמו שהיא תעלה. כאשר יש שלב שבו החקיקה התקדמה על-ידי הכנסת והגיעה לקריאה שנייה ושלישית, אף אחד לא תיאר לעצמו שתיווצר סיטואציה מן הסוג הזה שנוצרה כאן. כי לאיזו תכלית תוגש הצעת חוק בקריאה טרומית ובקריאה ראשונה כאשר יש הצעת חוק שלגביה הכנסת מביעה דעתה בהצבעה בקריאה שנייה ושלישית והיא עומדת לסיים את הדיון?

ואם מישהו רוצה לדבר על תקדים מסוכן, הרי זה תקדים מסוכן – ולא חשוב מי יהיה בממשלה ומי יהיה באופוזיציה – שלהצעת חוק ממשלתית תבוא הצעה מקבילה. אם יהיה מצב כזה, תהיה תחרות מתמדת, שבה ימתינו להצעת חוק בקריאה שנייה ושלישית ויבוא חבר כנסת ויגיד: אני מגיש הצעת חוק שתתחרה בהצעת החוק הממשלתית, זאת או אחרת. למעשה נהיה במצב של חוסר ודאות וחוסר עניין לאורך כל הזמן.

אני אמרתי שתשומת הלב שלכם חייבת להיות בנקודה מרכזית אחת. אם אומרים שמצביעים בתום הקריאה הראשונה, האמירה היא: מביאים לכנסת לאשר שיביאו את הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית, ומשיש לך הצעה כזאת, אתה לא עושה שני הליכים מיותרים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד השר, אתה מוכן לשוב לזה? אני לא הבנתי. ישבתי בשקט ולא הבנתי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה, רק דקה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אשיב על כמה דברים שהועלו כאן. חבר הכנסת עמיר פרץ שואל מדוע מתנהל כאן הוויכוח. והנה, פגיעה בדמוקרטיה. עם יד על הלב, חבר הכנסת עמיר פרץ, בכל הכנות והיושר, כאשר הבאת את הצעת החוק בקריאה שנייה ושלישית היתה פנייה אליך, לגיטימית מאוד, ואמרו לך: יש נקודה שדורשת בירור ורוצים להכריע בה. אתה התחלת את הקריאה השנייה בלי להתחשב באיש. מדוע התחלת את הקריאה השנייה? התחלת את הקריאה השנייה כדי להעמיד את הממשלה במצב שהיא לא תוכל לשנות דבר וחצי דבר, כי סעיף 132(ב) אומר: תוך שבוע עד שלושה שבועות.

דבר שני, הממשלה חזרה בה מהחוק והלכת מהר מאוד לחוקק את החוק בקריאה ראשונה, הצעות החוק הפרטיות.

משה קצב (הליכוד):

אם הוא נאמן לתקנון הכנסת, הוא לא בסדר?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אם באמת היתה חשובה לך כל כך הצעת החוק הפרטית, מדוע לא הגשת אותה אז יחד עם הצעת החוק וקידמת אותה?

עמיר פרץ (העבודה):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אל תענה לי. אני רק אומר לך ביושר ובהגינות האלמנטרית.

משה קצב (הליכוד):

אל תענה לו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

דבר שלישי, אם לנגד עיניך עמד הרצון להביא את החוק מהר ככל האפשר, יש חוק מוכן.

לאלה ששאלו את השאלה, האם יש חוק של הממשלה? – יש.

משה קצב (הליכוד):

איפה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

החוק נמצא במצב שבו עזבנו אותו. ברגע שהממשלה הודיעה שהיא חוזרת בה, החוק קיים ונמצא בשליטתה של הכנסת.

משה קצב (הליכוד):

בוא נתחיל היום דיון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת משה קצב, אני לא אתחמק מתשובה. אני אענה לך.

דן תיכון (הליכוד):

אם החוק זהה, הוא לא קיים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הממשלה פנתה אתמול ליושב-ראש הכנסת, לאחר ההחלטה, ובאמת בתום לב.

משה קצב (הליכוד):

של מי העצה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

של שר המשפטים ושלי ובעצה אחת עם היועץ המשפטי לממשלה. אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת משה קצב, יש אפשרות – – –

חגי מירום (העבודה):

איפה החוק?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

החוק נמצא בנשיאות הכנסת.

חיים אורון (מרצ):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תשאל את הנשיאות. חבר הכנסת אורון, ברגע שהממשלה חזרה בה מהחזרה, החוק נמצא באותה נקודה שבה הופסק הטיפול בו.

דן תיכון (הליכוד):

אז בוא נצביע.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אנחנו רוצים להצביע. חבר הכנסת נסים, אני אומר לך, ביקשנו מנשיאות הכנסת להעמיד להצבעה, לא היום. אני אומר לך בגילוי לב.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת. אני מבקש, אדוני השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

באותו גילוי לב, חבר הכנסת נסים, שאולי לא מורגלים לו בבית, כי אני חזרתי ואני קצת מופתע, מופתע גם מהרוח, מהאווירה, אני אומר לך בכנות, ביושר, ואת כל האמת. אני בא ואומר: החוק יהיה, הכנסת תכריע – – –

משה נסים (הליכוד):

אפשר להגיד לך משהו?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תן לי – – –

משה נסים (הליכוד):

– – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אבל אני רוצה לענות לך.

היו"ר ס' טריף:

שנייה.

משה נסים (הליכוד):

תן לי לענות.

קריאות:

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני בא ואומר לך כך. אנחנו מבקשים להעמיד את החוק להצבעה. יהיה רוב – יהיה רוב, אנחנו נפנה לכנסת על-פי סעיף 127 בשלוש הנקודות, זאת זכותי, אבל אתה מחליט. אם יהיה לי רוב – יהיה לי רוב; לא יהיה לי רוב – לא יהיה לי רוב. יותר הוגן מזה לא יכול להיות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא יהיה רוב – החוק רץ קדימה.

היו"ר ס' טריף:

נכון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

החוק רץ קדימה, אני לא אומר אחרת, לכן אני בא אליכם ואומר: אינני יודע מה קרה, מלים גבוהות, דיבורים שאין להם בסיס.

שאלו אותי, מדוע לא תתקיים הצבעה השבוע? אני עונה לך, ועונה לך גם כן לפי העובדות. ראש הממשלה נסע לחוץ-לארץ, לשליחות – – –

קריאות:

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא — — —

היו"ר ס' טריף:

יש ביקורות לנושא הזה.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר שחל, יש להם פתרונות לנושא הקיזוזים; אל תיכנס לזה.

יהושע מצא (הליכוד):

תפסיק את העבודה במשרד לענייני דתות, תפסיק את העבודה במשרד הפנים – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת מצא — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אי-אפשר להפוך את זה — — —

היו"ר ס' טריף:

תודה, תודה לכם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הרי אפשר — — —

היו"ר ס' טריף:

תודה, אדוני.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אפשר להפוך את הדיון הזה למקהלה – – –

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אדוני, אני מבקש.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מנסה להביא את הכנסת לכך שהיא תתייחס ברצינות לעצמה, ואני משיב לכם במלוא הרצינות. אמרתי, על-פי בקשה, שביקשנו להעמיד את החוק ביום שני הבא להצבעה. אני לא חושב – – –

משה נסים (הליכוד):

למה לא היום?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת משה נסים, עניתי לך.

משה נסים (הליכוד):

לא ענית לי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אמרתי לך – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

משה נסים (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הוא במקרה זה גם שר הבריאות. על-פי הבקשה שקיבלנו אותה אתמול, הצענו את ההצעה ליושב-ראש הכנסת, וזה לגיטימי. כאשר אתה היית שר מקשר, לא היו לך חשבונות בהצבעה? יש לך יושב-ראש כנסת בחוץ, יש לך שר בחוץ, זה אסור?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זה אסור? זה פסול?

היו"ר ס' טריף:

רק רגע.

משה נסים (הליכוד):

אבל אתה לא מפסיד. אפשר לומר לך משהו?

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, רק רגע.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

הכנסת היתה הולכת היום לדיון בקריאה ראשונה והיתה מעבירה – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני טוען, חבר הכנסת נסים – – –

משה נסים (הליכוד):

– – – והיתה מעבירה את זה לוועדה. תוך כדי כך הייתם מעבירים את החוק של הממשלה לוועדה – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לשם מה? לשם מה?

משה נסים (הליכוד):

– – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת נסים, לשם מה?

קריאות:

– – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת נסים, אתה לא עונה לי. אני שואל אותך, ושאלתי אותך – – –

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לשם מה להעביר חוק בקריאה ראשונה אם יש לך חוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית? תסביר לי אתה.

משה נסים (הליכוד):

למדנו שאתם לוקחים חוק חזרה כשהוא לא מוצא חן בעיניכם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אוי, באמת. באמת. לא עשית את זה אתה עשרות פעמים?

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני רוצה לסיים – – –

היו"ר ס' טריף:

סיכומו של דבר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — אני רוצה לסיים

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קופמן, סבלנות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — אני רוצה לסיים

היו"ר ס' טריף:

תן לשר לסיים את דבריו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — אני רוצה לסיים

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

אדוני חבר הכנסת קצב.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הצעת החוק – – –

היו"ר ס' טריף:

סליחה, רק רגע.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הצעת החוק הפרטית איננה שונה מהממשלתית, יש בה רק התייחסות למה שנקרא, מה שחבר הכנסת עמיר פרץ אומר – הוא תרגם תרגום חופשי את החלטות הוועידה. עם כל הכבוד, לממשלה יש זכות לנסח את החלטותיה, אנחנו ממשלה בכל זאת, ואי-אפשר להשאיר את זה בחוק שיש לו השלכה על מיליארדים ועל ביטוח בריאות. ממת? אילו היית אתה במקומי, לא היית דורש את זה?

משה קצב (הליכוד):

מה יקרה אם ביום חמישי השבוע תקבל לשכת מפלגת העבודה החלטה הפוכה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני, אני מודיע לך שהיא לא תקבל החלטה, ואני אומר לך שבמקרה כזה אין לה גם כל כוונה לקבל החלטה.

היו"ר ס' טריף:

טוב.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אפשר ללעוג ואפשר לצחוק.

היו"ר ס' טריף:

טוב.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תן לי, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אבל לא בדו-שיח עם חברי הבית.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היה דיון היום אצל היושב-ראש והסגנים, ואני חייב לומר, בלי לפרט בשמות, שמכל החוגים, על דעת כל המפלגות, איש מהם לא ראה את הצעת הממשלה כדבר יוצא דופן. איש מהם לא אמר שיש יתרון להצעת חוק פרטית של חבר כנסת – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

מתי? בנשיאות?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תן לי. לכל היותר אחד מהחברים טען שצריך ללכת בצוותא, גם עם הצעת החוק הפרטית וגם הצעת החוק של הממשלה. אבל בהיגיון שאני בא ואומר אותו הממשלה מביאה הצעה ואומרת: אני מבקשת להעמיד להצבעה את החוק, להפסיק את החזרה שממנה באנו, להביא לכנסת, שהיא תחליט, לא אנחנו, לא הממשלה, היא הריבון, לגבי כמה תיקונים שהממשלה רוצה, והיא לא הסתירה את דעתה בעניין.

להעמיד אותי כאן כמישהו שמנסה, בתרגילים, בדרך עקלקלה, בכל מיני דברים – – –

קריאות:

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לכם ---

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא זאת האמת, תאמין לי.

יהושע מצא (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אני אומר לך שהזמנים משתנים ---

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אורון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — מפני שלהגיד כאן שכל היושר, האמת והצדק היו כאן — זאת איננה האמת — — —

יהושע מצא (הליכוד):

אצל הברפלד.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — היה תרגיל — — —

היו"ר ס' טריף:

תן לו לסיים, אני מבקש.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — היה תרגיל אישי לבוא ולהוכיח: אנחנו נלמד את הממשלה לקח — — —

משה קצב (הליכוד):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לך, ששום ממשלה שמכבדת את עצמה לא יכולה להסכים שחוק מרכזי, שיש לו השלכה כספית אדירה, היא תיתן אותו למשחקים שחלקם ילדוניים, חלקם חסרי היגיון — — —

יהושע מצא (הליכוד):

של מי?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

של חברים טובים שלי בתוך המפלגה. באתי ושכנעתי את הממשלה, ושכנעתי את ראש הממשלה, שאנחנו נתייצב כאן בפני הכנסת, נראה אם יש לנו רוב – – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יהיה לנו רוב – תתקבל דעתנו. לא יהיה לנו רוב – נרכין את ראשנו, נקבל את דעת הכנסת, ונוציא חוק ביטוח בריאות – – –

חיים אורון (מרצ):

תמשוך את החוק – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

נוציא חוק ביטוח בריאות בכנסת הזאת, שיהיה לטובת הבריאות, מפני שהרבה שנים ניסו לחוקק והאשימו את הממשלה הזאת שהיא רוצה להתחמק, ואני אומר את זה דווקא לחבר הכנסת חיים רמון. האשימו את הממשלה, חבר הכנסת חיים רמון, אני אומר זאת לך, כי אתה האשמת את הממשלה שהיא מתחמקת – – –

היו"ר ס' טריף:

אדוני.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הממשלה איננה מתחמקת. היא רוצה להביא את החוק והיא תביא – – –

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

— — — היא תביא אותו להצבעה, הוא יעמוד, וכפי שהכנסת תחליט כך יהיה.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חברי הכנסת, אדוני, אדוני. שלושת הדוברים האחרונים יהיו חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת פורז, וסגן היושב-ראש שילנסקי. בבקשה, נשמע אותם — — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

יש לך הערה לעצם הדברים? אני אאפשר לך. בקיצור. אני מבקש. אני מבקש מכם. אני מבקש את הקשבתכם.

קריאה:

— — —

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חבר הכנסת דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אורון, לא כאן המקום.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת אורון, אינני מבין מה קרה לך היום. הרי אתה רוצה להצביע נגד החוק, אז שב בשקט ותצביע נגד.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה להצביע נגד החוק?

אלי דיין (העבודה):

כן.

חיים אורון (מרצ):

תודה רבה.

אלי דיין (העבודה):

אז שב בשקט. אני לא מבין – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

אלי דיין (העבודה):

כן – – –

היו"ר ס' טריף:

רק רגע, אני מבקש.

אלי דיין (העבודה):

אתה צריך לדעת שכשהשר שחל בא לכנסת הוא בא בשם הממשלה ולא בשם מפלגת העבודה – – –

קריאות:

– – –

אלי דיין (העבודה):

זאת ממשלה שאתה יושב בה ומקיים אותה, ואתה צריך לתמוך בשר המתאם.

חיים אורון (מרצ):

– – – תקנון?

אלי דיין (העבודה):

על-פי תקנון הממשלה והקואליציה.

חיים אורון (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא מבין מה שכתוב במצע שלכם?

אלי דיין (העבודה):

מה שמביאה הממשלה זאת החלטת הממשלה ולא החלטת מפלגת העבודה. איזה מין דיבורים הם אלה?

משה נסים (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

הממשלה הביאה החלטה. מזכיר הממשלה כתב ליושב-ראש הכנסת. זאת החלטת הממשלה. אז מה הדיבורים האלה?

קריאות:

משה נסים (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

אני לא מבין אותך, חבר הכנסת משה נסים, למה רגשו גויים? מה קרה? מה קרה? חבר הכנסת דן תיכון מיתמם פה ואומר שכאילו אי-אפשר להשתמש בתקנון. הרי הוא עושה את כל הלוליינות האפשרית בתקנון, וזה לגיטימי.

הממשלה באה ואומרת – – –

דן תיכון (הליכוד):

על-פי התקנון.

אלי דיין (העבודה):

רגע, חבר הכנסת תיכון, אנחנו משתמשים רק בתקנון. אין פה – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

אלי דיין (העבודה):

תסלח לי, חבר הכנסת תיכון, אין פה שום לחץ מפלגתי לא על חבר הכנסת עמיר פרץ ולא על יושב-ראש הכנסת – – –

קריאות:

– – –

אלי דיין (העבודה):

אני רוצה לומר לכם, שמי שאומר שיש לחץ מפלגתי על יושב-ראש הכנסת – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת אורון – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ס' טריף:

אתה באמת סוער היום, חבר הכנסת אורון. אף פעם לא ראיתי אותך כך. תן לו, אדוני.

אלי דיין (העבודה):

אני רוצה לדבר, אדוני היושב-ראש.

יהושע מצא (הליכוד):

פורים חל רק בימי שישי-שבת – – –

היו"ר ס' טריף:

נכון, והוא גם יודע זאת היטב. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אתה יודע שאתה, כירושלמי, חוגג רק ביום ראשון?

היו"ר ס' טריף:

יש כאלה שמתחילים מוקדם.

אלי דיין (העבודה):

יש פורים משולש השנה.

יהושע מצא (הליכוד):

היום לא פורים.

היו"ר ס' טריף:

לא עכשיו בוודאי.

קריאות:

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הרי פה יש מאבק על השאלה איזה חוק יהיה. אנחנו משתמשים, הממשלה משתמשת בסעיף מפורש בתקנון, שכתוב בו, במפורש, ואני לא מבין על מה ההתרגשות.

משה נסים (הליכוד):

בוא נעשה הצבעה היום.

היו"ר ס' טריף:

שנייה אחת.

אלי דיין (העבודה):

אתה יודע מי שר הבריאות? מי שר הבריאות?

יהושע מצא (הליכוד):

מי שר הפנים?

אלי דיין (העבודה):

שר הבריאות הוא ראש הממשלה.

יהושע מצא (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

לחוקק חוק ביטוח בריאות ממלכתי ללא שר בריאות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין, אל תנהל דו-שיח מן הדופן. חבר הכנסת שגב.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

נטענו כאן כל הטיעונים התקנוניים. אנא, חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת שגב.

אלי דיין (העבודה):

קיבלתי רשות דיבור כדי למחות על ההתקפות על יושב-ראש הכנסת המכהן עכשיו.

היו"ר ס' טריף:

אני בסדר.

אלי דיין (העבודה):

כל אחד אומר לו: אני מזהיר אותך, אני פונה אליך. מה הדיבורים האלה? זו פגיעה בכנסת.

קריאות:

on וחלילה.

חיים קופמן (הליכוד):

הוא לא זקוק להגנתך.

אלי דיין (העבודה):

מה שעשיתם היום זו פגיעה בכנסת.

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה לומר, שכל החברים פנו בדרך הטובה ביותר לשיקול דעת ולהחלטה נבונה, ואין לי שום טרזניה בעניין הזה.

קריאה:

הוא רוצה "פרוטקשן" בכוח.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו סומכים על שיקול דעתך ועל החלטתך. החלטת להעביר את זה לוועדת הכנסת – תקבלו את זה.

דן תיכון (הליכוד):

הוא עוד לא החליט, מנין אתה יודע?

אלי דיין (העבודה):

הוא אמר שהוא החליט.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא אמר.

היו"ר ס' טריף:

אני עוד לא אמרתי כלום, חברים אמרו בשמי.

דן תיכון (הליכוד):

גם על זה החלטתם?

אלי דיין (העבודה):

שמעתי מיושב-ראש ועדת הכנסת שהוא החליט.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא החליט.

אלי דיין (העבודה):

הוא לא החליט – עוד יותר טוב.

היו"ר ס' טריף:

אני אומר מה החלטתי.

אלי דיין (העבודה):

אני בדעה שהוא צריך להחליט שיש פה שימוש חוקי על-פי התקנון, וזה בא כדי למנוע בזבוז זמנה של הכנסת. אם הממשלה מביאה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, למה להתחיל מקריאה ראשונה? הרי אם אתם אומרים שאין לנו רוב – –

דן תיכון (הליכוד):

התקנון.

אלי דיין (העבודה):

– – הרי הממשלה לוקחת פה סיכון, משום שאם ההצעה נופלת בהצבעה פרוצדורלית, הרי היא נשארת עם הצעת החוק כפי שהוגשה.

דן תיכון (הליכוד):

זה תרגיל.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין, אתה מסיים?

אלי דיין (העבודה):

אני רוצה לסיים. חבר הכנסת תיכון, תודה שהיה פה תרגיל תקנוני מבריק של השר שחל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היה פה תרגיל מסריח.

אלי דיין (העבודה):

הרי אתה אוהב להשתמש בתקנון, אז תפרגן, תגיד "כל הכבוד". השר שחל השתמש בתקנון כדי לחסוך זמן.

דן תיכון (הליכוד):

לא נכון.

אלי דיין (העבודה):

הוא הביא הצעה לפי התקנון, תגידו CHAPEAU, כל הכבוד.

משה נסים (הליכוד):

אתה יודע מה התוצאות של התרגיל המבריק.

אלי דיין (העבודה):

הוא חוקי, זה שימוש נכון בתקנון.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פורז, בבקשה. אני מבקש את הקשבתכם. חבר הכנסת פורז, בקיצור ולעניין.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להציע לכנסת הצעת חוק, שלפיה יורידו בבחירות הבאות לליכוד רבע שעה מזמן הטלוויזיה, כי קיבלתם תשדיר חינם מהאדונים הנכבדים השר משה שחל וחבר הכנסת אלי דיין.

יהושע מצא (הליכוד):

אין טלוויזיה.

אברהם פורז (מרצ):

יש. הוא עשה לכם שירות אל"ף-אל"ף, ואתם צריכים לקזז לכם את הזמן הזה. לא תוכלו לקבל זמן שידור פעמיים באותו עניין. אם אפשר לבזות ממשלה וקואליציה – אדוני השר שחל, לצערי הרב, כאשר אתם טובעים, אתם תופסים ומורידים גם אותנו למים – –

אלי דיין (העבודה):

תצא מהממשלה.

אברהם פורז (מרצ):

– – זה הסיפור המגוחך של הממשלה ומפלגת העבודה בעניין חוק ביטוח בריאות. כולכם תמכתם בחוק רמון – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

תחליט שאתה יוצא.

אברהם פורז (מרצ):

עזוב.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תצא מהממשלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה, חבר הכנסת בוחבוט. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

הממשלה מגישה לכנסת חוק בנוסח חיים רמון – כולם בעד; אחר כך מושכים את החוק; עכשיו מחזירים אותו; אחר כך אולי עוד הפעם ימשכו אותו.

אדוני השר שחל, אתה יודע שהזמן איננו מהותי כאן. הצעות החוק הפרטיות מבושלות באותה מידה שבה מבושלת הצעת החוק הממשלתית, איש לא יטגן את העניין הזה פעמיים. ועדת עמיר פרץ לא תשב מחדש על העניין כולו. לכן לזמן אין שום חשיבות.

רפאל אלול (העבודה):

אברהם פורז (מרצ):

אתן לך, אם היושב-ראש יסכים.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מה החידוש שאתה מדבר עליו כשאתה אומר ללכת להצעת חוק פרטית בקריאה ראשונה? הרי לו רציתי למשוך זמן הייתי אומר: תדונו, והדין בחוק הזה היה נמשך.

אברהם פורז (מרצ):

אז היה לוקח יומיים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זה היה נמשך יותר מיומיים.

אברהם פורז (מרצ):

למה? בחוק התקציב יש שלושה ימים.

אדוני השר, הגרסה של מפלגת העבודה דהיום גלומה בהצעות החוק הפרטיות של חברי הכנסת יורם לס ואלי דיין; כל מה שאתם רוצים יש שם בפנים. מה יקרה בקריאה הראשונה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תביא להחלטת הממשלה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני השר, למעט טריק של משיכת החוק ומתן שליטה בו לממשלה – אני לא מבין זאת. לשיטתכם, כל מה שאתם רוצים מצוי בהצעות של חברי הכנסת אלי דיין ויורם לס. אתה יודע שהפעם לא ייכנסו לשאלה אם מחלת השיגרון כלולה או לא, ומה קורה אם למישהו יש בקע מפשעתי.

חיים אורון (מרצ):

— — — אני עוזר לו.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אורון, אל תעזור לו.

אברהם פורז (מרצ):

לכן, הצעות החוק הפרטיות היו צריכות להתקדם בקצב הנכון.

אדוני היושב-ראש, ליושב-ראש הכנסת, שנמצא כרגע ביפן, ולי יש פסק-דין די מוכר, שנקרא וייס-פורז נגד יושב-ראש הכנסת, שהיה אז דב שילנסקי, ונגד יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט דאז. אני רוצה לומר לכם: יש דבר אחד שבית-המשפט העליון לא מהסס להתערב בו, והוא כאשר יש פגיעה בסדרי הדין של הבית; כאשר הפרוצדורה לא מקוימת – בתי-המשפט מתערבים.

אדוני היושב-ראש, לפי מיטב הבנתי המשפטית, אין שום סיבה משפטית שמונעת את הקריאה הראשונה בהצעות החוק הפרטיות. בפעם הקודמת שהעתירה הזאת הוגשה היה חבר הכנסת חיים קופמן ממלא-מקומו של דב שילנסקי. אתה ממלא את מקום היושב-ראש, ואני מציע לך שתתייעץ עם כל הגורמים הנוגעים בדבר ועם מי שאתה רוצה.

בתור אחד המציעים הצעת חוק פרטית, יש לי עניין שהצעתי תגיע לקריאה ראשונה בהקדם. אם סדרי הבית לא יקוימו, הדברים לא יסתדרו והצעות החוק הפרטיות שלי ושל אחרים לא יגיעו לקריאה ראשונה במועד הקרוב, יש סבירות גבוהה שנגיש עתירה לבג"ץ.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת וסגן היושב-ראש דב שילנסקי, בבקשה. אחר כך – כמה הערות לחבר הכנסת עמיר פרץ.

רפאל אלול (העבודה):

יש הצבעה?

היו"ר ס' טריף:

אמרתי שסיימנו את הדיון, בהחלט שמענו רבים. חבר הכנסת שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ארשה לעצמי לחזור על הברכה שבירכתי אותך בנשיאות הכנסת. אמרתי לך שאני, כיהודי שמאוד גאה ביהדותו, כאיש התנועה הלאומית ואיש ארץ-ישראל במלוא מובן המלה, גאה ושמח שיכולה להיות תופעה שעל כיסא יושב-ראש הכנסת בפועל – ממלא-המקום הוא גם יושב-ראש הכנסת – יושב בהתאם לדמוקרטיה בן העדה הדרוזית, ובפרט שלבן העדה הדרוזית יש עבר יפה במערכות ישראל, כפי שיש לך.

הפיצו שמועה, אינני יודע מהיכן היא באה, שאדוני כבר קיבל החלטה. כסגן יושב-ראש הכנסת וכחבר הנשיאות אמרתי לך, שאם כי אינני מסכים לכך, לא אתווכח מעל במת הכנסת, כי ממלכתית כך צריך לנהוג. אני שמח שהוברר שהשמועה היתה לא נכונה ועובדה שאתה מקיים עכשיו דיון ומשמיעים דעות ומחשבות כדי שאתה תוכל להחליט.

בנשיאות הכנסת היו כמה חברים שהיתה להם דעה שהיום צריך לקיים את הדיון בהצעות החוק של חברי הכנסת, ביניהם חברי חבר הכנסת עובדיה עלי וגם אנוכי. כבוד השר שחל, כשדיברת על סעיף 144, אני הבאתי כמה סעיפים – גם אני עורך-דין – ולחלופי חלופין הבאתי גם את סעיף 144.

אני לא רוצה להוסיף את כל הנימוקים שעלו. אני מרשה לעצמי לייעץ לך בפומבי. השר שחל ייצג את הממשלה. הממשלה בחרה במקרה זה שייצג אותה אדם בעל ניסיון בטיעונים בבית-המשפט. הוא טען יפה מאוד, אבל קורה לפעמים שהשופט אומר, שהוא מתרשם מהטיעון של העורך-דין, ומוסיף ואומר: טענת יפה מאוד, אבל אין לך "קייס". עם כל הטיעון, הכי מוכשר, לא שכנעת. אין "קייס".

עכשיו אתה, אדוני היושב-ראש, חייב לראות את עצמך כאילו אתה יושב על כס המשפט. לא חשוב מי טען ומאיזה צד טענו, אם זה מצד פוליטי זה או מצד פוליטי אחר. צריך לשפוט ולהחליט לפי הצדק.

כשיש כל מיני טיעונים של כל מיני אנשים, וחלק גדול מאוד מאלה שטענו הם עורכי-דין, וכשטוענים אנשים פוליטיים, כמובן, כולנו "אובייקטיביים", כאשר אנחנו טוענים. אבל, השאלה היא לפעמים האם אתה "אובייקטיבי" לצד זה או לצד אחר. בדרך כלל אדם "אובייקטיבי" לצד שלו. לכן אני מציע לך לעיין בחוות הדעת שהכין יועץ משפטי של הכנסת, היועץ המשפטי של ועדת הכנסת, עורך-הדין ענבר.

דן תיכון (הליכוד):

הוא כבר היועץ המשפטי של הכנסת.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני לא רוצה להיכנס לסוגיה זו. אני מסתפק בזה שהוא יועץ משפטי בכנסת, לית מאן דה פליג שהוא היועץ המשפטי של ועדת הכנסת. אצטט כמה משפטים פשוטו כמשמעו. הוא אומר כך: "דעתי היא כי על-פי תקנון הכנסת יש לקיים את הדיון בקריאה ראשונה בהצעת החוק של חברי הכנסת כפי שנקבע, ללא קשר עם העובדה שהממשלה חזרה בה מחזרתה של הצעת החוק שלה".

והוא מוסיף: "לכל הצעת חוק מסלול משלה". ועוד אומר היועץ המשפטי, ואני מדלג על כמה קטעים וניגש רק לתכל'ס: "זאת ואף זאת, בענייננו לא הגישה הוועדה המשותפת את הצעת החוק של חברי הכנסת במקום הצעת החוק שהציעה הממשלה. כאשר הגישה הוועדה המשותפת את הצעת החוק של חברי הכנסת לקריאה ראשונה" – ואומר את המשך המשפט לאט – "לא היתה בנמצא הצעת חוק ממשלתית, שכן הממשלה חזרה בה ממנה".

"ולסיכום" – גם את הסיכום אקרא רק בחלקו: "אין בסיס תקנוני שיאפשר למנוע מהוועדה המשותפת לחוק ביטוח בריאות ממלכתי להביא את הצעת החוק שהכינה לקריאה ראשונה במליאת הכנסת, ונראה לי כי אין סמכות למנוע את חבר הכנסת מלממש את זכותו לקדם את הצעות החוק שהגיש ללא הוראה מפורשת שתאפשר זאת".

אדוני, מכובדנו ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, אני מציע לך, למען כבוד הכנסת, למען כבוד נשיאות הכנסת ולמען כבודך אתה, להחליט שאנחנו ניגשים היום לדון בהצעות החוק של חברי הכנסת.

ואני רוצה להוסיף: נאמר שיושב-ראש הכנסת איננו וראש הממשלה איננו. אין נוהג שמפסיקים דיון בגלל זה ששר זה או אחר, ויהיה זה מי שיהיה, נמצא בחוץ-לארץ. אבל יש נוהג מושרש, כשיושב-ראש הכנסת נמצא בחוץ-לארץ, מקזוזת אותו סיעות האופוזיציה. במקרה זה, יש לי הכבוד והזכות להיות מקוזז עם יושב-ראש הכנסת. חזקה על כל חבר כנסת כשהוא מקוזז שהוא לא מצביע במליאה. יושב-ראש הכנסת המבקש שאני אתקזז אתו אומר: כדי שאוכל להיותי בחוץ-לארץ לישון עוד יותר בשקט, כי אני בטוח שאתה לא תצביע.

הצעתי בנשיאות ואמרתי: ראש הממשלה איננו, ועל כן אני מציע על דעת עצמי, אני מנדב את חבר הכנסת עובדיה עלי להודיע שהוא מקוזז עם ראש הממשלה. חבר הכנסת עובדיה עלי אמר במקום: אני מסכים. לא שאלנו את דעת יושב-ראש הסיעה שלנו, אבל אני שמח שיושב-ראש הסיעה שלנו שמע את זה ואמר: גם אני מאשר את הקיזוז.

יהושע מצא (הליכוד):

מי מקוזז עם בייגה? הוא נסע לפריס.

דב שילנסקי (הליכוד):

שני אלה, יושב-ראש הכנסת וראש הממשלה, מקוזזים. אני מציע לך, קבל את ההחלטה הנכונה והאמיצה; אני מדגיש: האמיצה. היא תמיד משתלמת בסוף. ניגש לדון בהצעות חברי הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני אאפשר ליושב-ראש הוועדה להעיר כמה הערות קצרות מאוד.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, אני רוצה לומר לך, שהייתי שמח מאוד אילו היית גם אתה חבר בוועדה המשותפת. אילו היית חבר בוועדה המשותפת, היית מופתע מהיקף העבודה, מעומק הדיונים, ממידת הרצינות. קיבלנו כל גורם במדינת ישראל. לא חסכנו לא בשעות, לא בימים, לא בלילות. הבאנו אנשי מקצוע בכל התחומים. בהצעת החוק שאנחנו הנחנו בפני הכנסת, הרבה נושאים מהותיים, לא בנושאים שיש עליהם ויכוח פוליטי, לא דומים להצעת החוק הממשלתית המקורית. מדד יוקר בריאות לא היה כלל וכלל. זה מדד שעוצב בתוך הוועדה, מדד שאנחנו קבענו בוועדת משנה עם מומחים.

לכן, קודם כול אני רוצה שתנוח דעתך ותשקוט, שהצעת החוק הזו, שגם אתה כממשלה הולך להתבסס עליה מחדש והצעות החוק הפרטיות מתבססות עליה, במהות, בנושאים הבריאותיים, המשמעות היא אותה משמעות, גם זו שאתה מגיש וגם זו שאנחנו מגישים.

אמרת שיש בעיה של יושר והגינות. אני לא עוסק פה במבחני יושר. זה עניין של בריאות. אין חוק ביטוח בריאות. כשיגמר החוק, יהיו כלים. אבל בעיניי הגינות, אדוני? לפני שבוע, כשאני החלטתי להיענות לפנייתו של מזכיר הכנסת ולהיענות לפנייתו של היושב-ראש ולהמתין להיום, מה ידעתי? נדבר על הגינות. אני ידעתי אז שהממשלה עומדת להביא היום הצעת חוק לקריאה ראשונה. זו היתה כוונת הממשלה כשאני החלטתי להמתין.

אדוני השר, ראיתי אותך ואת חברי ועדת השרים שוקדים ביום שלישי בלילה וביום רביעי בלילה ועושים כל מאמץ להכין חוק לקריאה ראשונה. אני יצאתי מתוך הנחה, שהיום נופיע בכנסת, כאשר הממשלה מופיעה עם הצעת חוק בקריאה ראשונה וחברי הכנסת מופיעים עם קריאה ראשונה, ולא ניסיתי ולא רציתי להקדים אותך. נתתי לך את הכבוד הראוי לך, ולא חשבתי לעשות תרגילים לממשלה. להיפך. חשבתי שנחזור שנינו לוועדה, נאחד את ההצעות ובצורה מכובדת נביא אותן לכנסת. בסופו של דבר המהות תוכרע כאן. בדרך כזו, בדרך אחרת, בסוף זה יגיע למליאה ושם תוכרע המהות.

עכשיו, אתה שינית את העניין. מבחינתך זה לגיטימי וזו זכותך. החלטת לנקוט הליך חדש. זו זכותך הלגיטימית.

לצערי הרב, ההליך שאתה נוקט עדיין לא הושלם, מכיוון שברגע שהצעת החוק בקריאה שנייה תהיה כאן בחזרה, מסמכותו של יושב-ראש הוועדה לבקש מיושב-ראש הכנסת לחדש את הדיון בה. כל עוד אין לי הסמכות הזאת, אינני יכול להתייחס לכוונתך זו ואסור לי שאתייחס אליה, כי ייתכן שיהיו לך קשיים נוספים ביום שני הבא, ואתה יכול לבקש דחייה של שבוע נוסף.

אדוני, אני אומר לך, לא היה קורה דבר וחצי דבר אילו היתה הכנסת מקבלת את מעמדה; ולו רק בגלל העובדה שהממשלה משכה את החוק היא היתה אומרת: גם אם זו זכותי – אני נותנת לכנסת, כי אני יודעת שעשיתי מעשה שאולי לא רציתי ולא הייתי צריכה להגיע אליו.

רן כהן (מרצ):

היא לא צריכה לתת לכנסת. הכנסת לא שואלת את הממשלה.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

כך היינו נוהגים בכבוד הדדי. אתה שומר על הממשלה, ובצדק. ואני, מתפקידי, כל עוד אני יושב-ראש ועדה, לשמור על מהות התפקיד של יושב-ראש ועדה ועל תפקידה של הכנסת. אני הייתי מצפה שהיום גם ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת וגם אתה תאפשרו לנו – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

מה אתה רוצה מהממשלה?

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

סליחה, אני מסביר לו.

היו"ר ס' טריף:

הוא מסיים את דבריו.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

תסלח לי, הוא האשים אותי בחוסר הגינות ואני רציתי להסביר – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

ובצדק.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

תסלח לי, חבר הכנסת עובדיה עלי, עם כל הכבוד.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רן כהן, תן לו לסיים.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

עם כל הכבוד, חבר הכנסת עובדיה עלי, שלא יסתבר פה למישהו שאני לא התחשבתי בממשלה. להיפך, התחשבתי בה, גם בשלבים הראשונים.

עובדיה עלי (הליכוד):

ובצדק.

עמיר פרץ (יו"ר הוועדה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי):

ובצדק. אבל אני לא יכול להיות אחראי לשינוי כוונותיו. אני לא יכול להיות זה שמצפה, שכשהוא הולך בהליך אחד של קריאה ראשונה, הוא מחליט ביום חמישי בלילה, וזו זכותו, לשנות הליך וללכת בהליך חדש של חזרה ממשיכת חוק, כי זאת לא היתה כוונתו בהחלטת הממשלה מלפני עשרה ימים. זאת כוונה חדשה, שנתבררה בהחלטת הממשלה מיום ראשון האחרון.

לכן, הוועדה והכנסת נהגו בכל ההגיונות הראויה עם הממשלה, וראוי שהממשלה תנהג אתנו באותה הגיונות. תודה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

משפט אחד.

היו"ר ס' טריף:

משפט אחד. זהו. הנושא כל-כך סבוך. חבר הכנסת נסים, מה לעשות? לך יש ניסיון עתיר, עשיר.

משה נסים (הליכוד):

אתה רוצה שאדבר? – אני מוכן.

היו"ר ס' טריף:

לא, שמעתי אותך מספיק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח על דברי ההבהרה של חבר הכנסת עמיר פרץ. אכן, היתה שיחה בינינו, שלצערי לא התקיימה, ולא מטעמי אני, בצורה מסודרת. היה מסלול שבו הממשלה התכוונה להגיש הצעת חוק בקריאה ראשונה. אני אישית המלצתי שלא לקבל את המסלול הזה. הצעתי, ואמרתי כאן לראש הממשלה, דווקא לאחר השיחה אתך, שיש לעשות מאמץ להביא את החוק אולי כדי לסיים את הקריאה השנייה והשלישית עד לפגרת הכנסת, כלומר בתוך שלושה שבועות.

ובכן, האמת היא, ובגלל זה גם נרעשתי קצת, כי הכוונה הטובה פה התקבלה בדיוק הפוך, ניסיתי לשכנע אותך ואמרתי לך: ייתכן שיש דרך אחרת. אמרתי לך: ייתכן שתהיה דרך אחרת.

אני עדיין אומר כאן: אני לא מבין את הסערה שהתחוללה. מהרגע שהממשלה מחזירה את החוק לקריאה שנייה ושלישית אין לה עוד שליטה עליו, אלא במקרה שתתקבל הסתייגות, והיא יכולה לבקש שבוע ימים דחייה.

דן תיכון (הליכוד):

את זה כבר אמרת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני רוצה לומר דבר נוסף. אם הממשלה תחזור בה, אני מודיע לך: אני לא אעמוד כאן ואני לא אהיה שר מקשר, כי באמת ובתמים באתי מתוך כוונה אמיתית ורצינית לנסות להגיע להכרעה בסוגיה אמיתית ורצינית. זה לא איזה דבר מלאכותי.

עמיתי, חברי הכנסת, הייתם שרים בממשלה. האם החוק הזה הוא עניין שולי בעיניכם?

משה נסים (הליכוד):

לא.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מותר לה לממשלה, וזכותה, כשהיא הולכת לחוק מן הסוג הזה, להביא אותו כאשר יש לה איזו שליטה על ההליך. מותר לה לעשות את זה.

חבר הכנסת נסים, אתה היית שר האוצר. אני מניח שהחוק הזה יעלה למשלם המסים כמה מיליארדים של שקלים.

משה נסים (הליכוד):

נכון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

והוא באמת לא פשוט. עכשיו אני עונה אפילו לעניין שחבר הכנסת רן כהן צועק פה עליו, כאילו אינני יודע מה. אנחנו לא עושים דבר במחתרת. אנחנו כולנו אנשים פוליטיים.

רן כהן (מרצ):

זה לא במחתרת. זה מעשה מאפיונרי בגלוי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

דקה, תן לי, אל תפריע לי כל רגע. תן לי רגע.

היו"ר ס' טריף:

לא נעשה כאן דו-שיח עכשיו. זה נגמר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אנחנו אנשים פוליטיים. העניין הזה הוא ציפור הנפש של מפלגת העבודה. מותר לי – – –

משה נסים (הליכוד):

אתה לא מדבר פה בשם מפלגת העבודה. אתה נציג הממשלה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, אני יודע. אני נציג הממשלה.

היו"ר ס' טריף:

ההערה במקומה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תנועה פוליטית – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, תאמין לי, אי-אפשר לעשות מהכול צחוק.

דן תיכון (הליכוד):

לא עושים צחוק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מותר לתנועה פוליטית, חבר הכנסת נסים, מותר לה – – –

היו"ר ס' טריף:

אל תיגרר, אדוני השר. זה לא יסתיים אם ניגרר לכל מיני הערות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני כבר גומר. זה דבר שמהווה חלק ממנה במשך 70 שנה ומותר לה שהיא תבוא לכנסת, והיא באה לכנסת, ואומרת: יש לי בעניין הזה דעה ועמדה. תחליט הכנסת מהי הדעה. מה הפסול?

מה קרה, אם אנחנו באים ואומרים שזה יהיה ביום שני? מה קרה?

רן כהן (מרצ):

תנו לכנסת לחוקק, תנו לכנסת לעבוד.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מה קרה? שבוע ימים באמת קובע בעניין?

אילו רציתי דחייה של הדיון, היינו לבוא ולהגיד: טקטיקה של משיכה, תאמין לי שהייתי הולך על הצעת חוק פרטית, והייתי בא ואומר שהיא תוגש. וחזקה שהכנסת היתה דנה כאן. תאמין לי, לא פחות מ-60-70 חברי כנסת היו נרשמים לדיון. ודאי שהדיון לא היה נמשך יום אחד.

משה נסים (הליכוד):

אני מבטיח לך שהיינו מסדרים 5-10 נואמים. לא יותר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כאן מצאתי לנכון להודיע לחבר הכנסת פרץ, שהחוק חזר למעשה. הוא חזר, הוא ישנו.

היו"ר ס' טריף:

חבל על הוויכוח. זו דעתו של השר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

נשיאות הכנסת צריכה להחזיר אותו בדיוק במצב שהוא היה, בקריאה שנייה ושלישית. יושב-ראש הוועדה הוא בעל-הבית על החוק, והוא צריך להביא אותו.

לממשלה יש בקשה, והיא אמרה אותה, היא לא מוותרת. היא מבקשת להביא בפני הכנסת להצבעה שלוש נקודות. אם יהיה לה רוב – מה טוב. אם לא יהיה רוב – תימשך החקיקה.

לכן אני אומר לכם עוד הפעם: כל הוויכוח הזה, כל המתח הזה, היה מיותר, לא היה לו בסיס. אני ניסיתי אישית להסביר לך. אגב, קבעתי עם ראשי סיעות כדי להסביר להם במה דברים אמורים. לא הייתי מציע להפוך כל דבר לנושא לניגוח, כאשר לא היה לא הבסיס ולא היסוד לזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אדוני השר, אני מודה לך. רבותי, חברי הכנסת, נא לשבת.

רן כהן (מרצ):

אני לא מבין למה צריך לעצור את החקיקה של הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. חבר הכנסת רן כהן, תקיימו את השיחה בחוץ, לא כאן. חברי הכנסת אורון ופורז, אתם יכולים לשבת? רבותי, חברי הכנסת, אני מבקש. אני מבקש שלא לנהל שיחות כאן. אפשר לבקש את הקשבתך, חבר הכנסת בורג? אני רוצה להסביר את עצמי. אתה יכול להקשיב לי שנייה? אני מודה לך.

ראשית כול, אני רוצה להודות מכל הלב לכל חברי הכנסת, לחבר הכנסת שילנסקי ולכולם. באמת, אני מאמין באמונה שלמה, שרוב האנשים שיושבים בבית הזה ורוב העם היהודי, רוב העם שיושב בארץ, חושב כמוך. אני גאה על כך. אני רוצה לומר לך, שמתוך אחריות וגאווה אני ממלא את תפקידי באמונה שלמה, כיושב-ראש נאמן לכיסא הזה, לבית הזה ולמדינה הזאת. כך אנחנו רואים את הדברים.

אני עוד יותר גאה להיות בן העדה והעם, אשר רבים מבני העם היהודי בארץ-ישראל חושבים שהוא עם שכרת ברית עם העם היהודי והוא יכול למלא כל תפקיד שנועד לתושב הארץ, לתושב יהודי ככל שיהיה.

אלי דיין (העבודה):

אין ספק בזה.

היו"ר ס' טריף:

הייתי חייב לומר את הדברים האלה כתודה אישית מעומק הלב לכל החברים שאמרו דברים מלבם.

אני רק רוצה באמת להרגיע אתכם בעניין הזה ולומר לכם משהו, כי נשמעו כאן טענות, שאולי היו תנתיבים, שכאילו יושב-ראש הכנסת הכתיב משהו, כאילו המפלגה הכתיבה משהו. אני רוצה לומר לכם במלוא הכנות: דיברתי עם יושב-ראש הכנסת, השווה ביפן, ודיברתי עם הרבה יועצים, ולא היה אחד שאמר לי מה לעשות. שאלתי את יושב-ראש הכנסת אם היתה הבטחה שלו או של מזכיר הכנסת לחברי הכנסת שהדיון יתקיים היום, משום שאני לא הייתי אז והייתי צריך לשמוע ממנו. הוא אמר לי שהבטחה על היום הזה לא היתה במפורש; אבל הבטיחו להם שזה יעלה לפי כל הכללים. לכן הכדור נשאר אצלי.

אני רוצה לומר לכם, חבר הכנסת תיכון, אתה מכיר אותי, אני לא נמנה עם עם הפחדנים ולא עם מי שרוצים לרצות את הממשלה, או את ההמפלגה, וזה לא מעניין אותי. אני רוצה לנהוג במידת האחריות הרבה. תאמין לי, שאין לי הרבה ניסיון כיושב-ראש וממלא-מקום היושב-ראש. אתה הרי

יודע. אם החלטתם ביום רביעי, שאתם תיתנו לי להיות ממלא-מקום היושב-ראש, תצטרכו גם לקבל את ההכרעה שלי, על-פי הניסיון.

אמרתי לחבר הכנסת נסים, שאני מכבד מאוד את ניסיונו העשיר ואת ניסיונם של חלק גדול מחברי הכנסת. לכן ההתלבטות היתה התלבטות קשה, לא קלה. שאלתי גם את היועץ המשפטי לממשלה. הוא גם הלך, חזר והתייעץ פעם אחר פעם, וחזר אלי והודיע לי את מה שהודיע לי.

אני גם התייעצתי עם היועץ המשפטי של הכנסת, בוטון, היות שצבי ענבר – נאחל לו כולנו בריאות שלמה – כתב את מה שכתב ואלה דברים כבדי משקל. וגם מזכיר הכנסת, שהוא בקיא מאוד בתקנון הכנסת ויש לו ניסיון עשיר, וגם בנשיאות, יודו חברי, שהיו לפחות שלושה – חבר הכנסת עזרן, חברת הכנסת ענת מאור וחבר הכנסת אדרי, שתמכו בצורה מפליגה אפילו בדחיית העניין לשבוע ימים.

אני רוצה להבהיר: שמעתי את כל אלה ורציתי להתייעץ כדי לקבל החלטה שיכולה לתת כבוד לכנסת כריבון ויכולה גם לאפשר לממשלה לפעול על-פי סמכותה, בהתאם לתקנון.

אני רוצה להגיד לכם: מה שאני החלטתי, וזה באמת מה שהודעתי עליו, קודם כול הודעתי למזכיר, שלא לכלול את העניין בסדר-יומה של הכנסת היום. אבל אין ולא היה בהחלטה זו שלי משום נקיטת עמדה, כאילו אני נגד קיום הדיון בקריאה הראשונה בהצעות החוק של חברי הכנסת. אני גם סבור, שכאשר חברי הכנסת הנכבדים, או הוועדה המשותפת הניחה את ההצעה שלהם על שולחן הכנסת בשבוע שעבר, לא היתה בנמצא החלטה, או הצעת חוק של הממשלה; לא היתה. והממשלה החליטה מה שהחליטה, והשר שחל באמת הודיע לי על כך בעל-פה ביום שישי, והביאו את זה אתמול, יום ראשון, לכנסת ואנחנו מאוד מכבדים את זה.

נשאלת כאן השאלה: האם הממשלה באמת היתה רשאית לעשות את מה שעשתה, על-פי סעיף 133? אין בכנסת ויכוח על כך שהממשלה רשאית לחזור בה מהחזרת החוק. על זה אין ויכוח. כאן הוויכוח הוא רק – מת' – –

דן תיכון (הליכוד):

מת' – – –

היו"ר ס' טריף:

תן לי. אני בא לנושא הנוסף.

הוויכוח וההתלבטות היו, האם בהתאם לסעיף 145, שאומר: "בשעת הדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק מטעם הממשלה, אין חבר הכנסת יכול להגיש הצעת חוק משלו במקום החוק שהציעה הממשלה" – העניין הזה פרובלמטי, בעייתי.

משה נסים (הליכוד):

למה?

היו"ר ס' טריף:

אדוני, תן לי. אני אשאל אותך.

משה נסים (הליכוד):

על הצעת חוק בקריאה שנייה, לא ראשונה, סעיף 145 לא חל.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נסים, תשמע את סוף דברי. תהיה אתי.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם, שאני התלבטתי ואני שאלתי, משום שהדיון בעניין הזה, לו היה נערך, אדוני השר שחל, היום מטעם הממשלה, היה לי כל הכוח להגיד, שלא נדון בהצעות החוק של חברי הכנסת. לכן השאלה הנשאלת היא שאלה כבדה.

קריאה:

היו"ר ס' טריף:

תסלח לי, אל תעזור לי. תאמין לי, אני אומנם חסר ניסיון, אבל אני יודע לחשוב. אני רוצה לומר לכם, שלא סתם ביקשתי לקיים את הדיון החשוב שקיימנו זה עתה וארך יותר משעה וחצי, אלא משום שהנושא חשוב, משום שהנושא שנוי במחלוקת, גם בין יועצים משפטיים וגם בין חברי הכנסת.

לכן, אני בהחלט שמעתי דברים חשובים מאוד של חברי הכנסת מכל סיעות הבית, ואני רוצה מאוד להביא את זה בחשבון. ולכן אני מבקש, שתאפשרו ליושב-ראש, חסר הניסיון, שיקול דעת, ואני אודיע על ההחלטה שצריכה להתקבל, אני אודיע על ההחלטה בשעה הקרובה, בהמשך הדיון.

דן תיכון (הליכוד):

— — — התייעצות.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש, התייעצויות קיימנו מספיק. אני חושב שאחרי הדברים שנאמרו יש מקום לשיקול דעת, ואני אודיע על החלטתי.

אני מודה לכם. ואנחנו נמשיך בסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

מתי תודיע על ההחלטה?

היו"ר ס' טריף:

במהלך הישיבה. אמרתי: בשעה הקרובה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מוכרח להקדים שאילתא קצרה של חבר הכנסת עובדיה עלי, כי הוא חייב לעלות אל הדוכן ולהחליף את היושב-ראש.

אבל לפני כן, הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיעכם, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 6), התשנ"ד-1994, שהחזירה הוועדה המיוחדת לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 6), התשנ"ד-1994; הצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה) (תיקון מס' 12) (טיפול נפשי בקטין), התשנ"ד-1994; הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (התמחות) (הוראת שעה), התשנ"ד-1994.

לדין מוקדם – הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עצירה בדרך מהירה), התשנ"ד-1994, מאת חברי הכנסת א' ויינשטיין וה' מחאמיד; הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – תביעה ייצוגית), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק המקרקעין (תיקון – דרך מעבר), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אסעד אסעד; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – הטלת מס על מבנה בעל חזות מוזנחת), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (מס'), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; הצעת חוק ההסדרים במגזר החקלאי והמשפחתי (תיקון – יישובי בקעת-הירדן), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת צחי הנגבי; הצעת חוק העונשין (תיקון – ניכוי תקופת מעצר), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת דב שילנסקי; הצעת חוק ניירות ערך (תיקון) (עבירות קנס), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון – תביעה ייצוגית), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק הוראת יהדות וידע עם ומדינת ישראל, התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – קצבת אלמנת שוטר), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – הגדרת שאירים), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת יעל דיין; הצעת חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (דרישה לערבות אוטונומית), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת רפאל אלול; הצעת חוק שירות לאומי (תיקון – תחילת ביצוע), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) (תיקון – עובד רשות מקומית), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון – הוצאות), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אפרים גור; הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים (בתי-שימוש המיועדים לנשים), התשנ"ד-1994 – הצעת חוק זו באה במקום הצעת חוק מס' א'תקכה, שהונחה ביום שני, ג' אדר התשנ"ד – 14 בפברואר 1994, מאת חברות הכנסת ד' איציק ו' דיין; הצעת חוק שמירת תוצרת חקלאית עודפת, התשנ"ד-1994, מאת חברי הכנסת ד' מגן וא' הירשזון; הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון – פיטורים), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק-יסוד: השפיטה (תיקון – דיווח לכנסת), מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת בנימין טמקין; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – זכות עיון ליו"ר הוועדה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק חקירת תאונות בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת זבולון המר; הצעת חוק העונשין (תיקון – הפסקת היריון), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון – החזקת קטין במעצר), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואים וגירושים) (תיקון – שיפוט על-פי דין תורה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חנן פורת; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (תיקון – נישואים וגירושים), התשנ"ד-1994, מאת חברת הכנסת דליה איציק; הצעת חוק הדיינים (תיקון – שבועת דין), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת דליה איציק; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואים וגירושים) (תיקון – ביטול סמכות בית-דין רבני בענייני ממון), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (התמחות) (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם בורג; הצעת חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אפרים גור; הצעת חוק להגבלת הריסה וענישה על בנייה בלתי חוקית במגזר הבדואי בנגב (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת חיים אורון; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – הארכת

מועד התיישנות דרישה להחזרת מס שנגבה שלא כדין), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) (תיקון – השבת כספי ארנונה שנגבו שלא כדין), התשנ"ד-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק מס ארגון, התשנ"ד-1994, מאת חברי הכנסת רן כהן, ח' אורון וב' טמקין; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון), מאת חבר הכנסת חיים קופמן.

שאלות בעל-פה

היו"ר ס' טריף:

ענה נשמע את השאלות בעל-פה של חבר הכנסת עובדיה עלי. בבקשה, חבר הכנסת עובדיה עלי.

מעמד ה"אוריינט האוס" (בית אש"ף) בירושלים

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשטרה, נמסר כי ל"אוריינט האוס" מעמד מיוחד מבחינה משטרתית.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן יש למקום הזה מעמד מיוחד?

2. מה היא משמעותו המעשית של ייחוד זה מבחינת המשטרה?

3. האם מעמדו ה"אקסטרטוריאלי", אם אומנם יש לו מעמד כזה, פוגע בשלמותה של ירושלים ובאחדותה?

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת עובדיה עלי על השאלתא שלו:

1. התשובה שלילית.

2. אין לו כל ייחוד, מבחינת המשטרה, ולכן אין כל משמעות מעשית.

3. למקום אין כל מעמד אקסטרטוריאלי.

אני רוצה להוסיף, אדוני היושב-ראש, שהבוקר, בוועדת הפנים של הכנסת, בתשובה על שאלה שהעלה יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מצא, הוספתי את הדברים הבאים:

ממשלת ישראל מתייחסת אל ירושלים, כפי שרוב העם בישראל מתייחס אליה, כאל עיר הבירה הנצחית של עם ישראל, בריבונות ישראלית, מאוחדת על כל חלקיה. לכן לא נסכים לכל פגיעה או שינוי באיחודה של ירושלים. לא נסכים לקיומם של מוסדות או גופים כלליים, שיפגעו במעמדה.

ל"אוריינט האוס" אין מעמד שונה מכל מבנה אחר בעיר. בירושלים מקומות רבים, שיש להם אופי מיוחד – כנסיות ומקומות אחרים. אין ולא היה ולא יהיה מעמד אקסטרטוריאלי, בוודאי לא ל"אוריינט האוס".

אגב, הדברים שנשאלו ביום שישי, ומשום מה הגיעו לתקשורת, הפתיעו אותי, כי אני רוצה להדגיש כאן, שמאז כהונתי בתפקיד שר המשטרה – שום הנחיה, שום הוראה, שום כוונה לא היתה ביחס לבניין הזה, למקום הזה, או לבניין אחר, שייתנו לו איזה שהוא מעמד חריג או שונה ממעמדם של בניינים אחרים בתוך העיר.

היו"ר ס' טריף:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, בכל זאת יש דעות עקשניות, שאומרות שלשוטרים לא מתאפשר חופש פעילות ב"אוריינט האוס", וכפי שברור וידוע לכול, "אוריינט האוס" הוא לא כנסייה ולא מסגד ולא מקום מקודש כזה או אחר. זה בית-מלון, שבו מתאכסנים ובו מקיימים פעילויות נציגי ארגוני החבלה, ארגוני הטרור, שקרויים אש"ף. לפי דעות שמגיעות בעקשנות, לכוחות הביטחון אין גישה חופשית, הם אינם יכולים לגשת בחופשיות לפעול, לבדוק, לחקור, לדרוש ולתבוע את היושבים שם, משום שלבית הזה

ולטרוריסטים שיושבים שם יש מעמד מיוחד, כאילו הם נציגות של ממשלה נבחרת, הם בבחינת סגרירות דיפלומטית, והגישה אליהם לא מתאפשרת.

אומנם שאלה זו לא היתה צריכה להיות מופנית אליך, היא בעיקרה נוגעת למשרד החוץ או למשרד ראש הממשלה, אבל הואיל והקטע הזה של גישת השוטרים וחופש הפעילות והפעולה של שוטרים נוגע אליך, לכן השאלה הופנתה אליך.

השאלה היא גם אם מבחינה דיפלומטית, מבחינת משרד החוץ ומשרד ראש הממשלה, מעניקים למקום הזה אופי מיוחד אם לאו. ברור מאליו שאם אכן מעניקים אופי מיוחד ורואים בו מקום אקסטרטוריאלי, אף שהכחשת זאת כאן, יש לזה משמעות חמורה מאוד מבחינת מעמדה של ירושלים בכלל.

היו"ר ס' טריף:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שאול עמור, בבקשה.

שאול עמור (הליכוד):

אני רוצה להעיר לידידי חבר הכנסת עובדיה עלי, שיש סלקציה בביקורים ב"אוריינט האוס". אני לא יכולתי להיכנס לשם, אבל מצאתי שם את חברי הכנסת טלב אלסאנע ועבד-אלוהב דראושה. אנחנו לא יכולנו להיכנס לשם.

אני רוצה לברך אותך על ההצהרה המדינית לגבי ירושלים.

משה נסים (הליכוד):

את מי אתה רוצה לברך? את חבר הכנסת עובדיה עלי?

שאול עמור (הליכוד):

את השר. חבר הכנסת עובדיה עלי הוא לא רק מצהיר הוא גם מתכוון.

היו"ר ס' טריף:

אין קריאות ביניים עכשיו. חבר הכנסת עמור, שאלתך בבקשה.

שאל עמור (הליכוד):

שאלתי לשר: אני בכל אופן משוכנע שהבית הזה משמש חממה ומקור לתכנון חלוקתה מחדש של ירושלים, חלילה – כך התבררנו מהתקשורת וגם ממידע שיש בידך – מה אתה עושה כדי למנוע את התהליך הזה של הפעילות החבלנית-הפוליטית של הבית הזה?

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת יצחק לוי, שאלה נוספת במסגרת של דקה. אתה וחבר הכנסת יהלום תסתדרו ביניכם.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, תמיד אנחנו מסתדרים בינינו.

אדוני השר, לא מזמן הודיע פייצל חוסייני ברבים, בכתבה בעיתון, ש"אוריינט האוס" יישאר מרכז אש"ף גם לאחר החלת האוטונומיה החלקית וגם לאחר האוטונומיה המלאה. כלומר, יש כאן הכרזה כמעט מדינית של האיש שמייצג היום את ערפאת פה, בארץ-ישראל, והוא אומר: הבית הזה יהיה המרכז, כלומר מרכז הממשל העצמי. פירוש הדברים הוא, שמרכז הממשל העצמי של האוטונומיה הפלשתינית יהיה בלבה של ירושלים.

האם היתה התייחסות כלשהי של הממשלה להכרזה הזאת? הרי כרגיל, אנחנו שומעים דברים מאוד חשובים ואנחנו לא מגיבים עליהם, וכך הדבר נתפס בעיני הפלשתינים ובעיני העולם ובעיני כל מי שקרא – שאכן מרכז הממשל העצמי, הממשלה של ערפאת תשב ב"אוריינט האוס". אם לא כך הדברים, כפי שאמר שר המשטרה, מן הראוי היה שהממשלה תוציא הודעה בנושא הזה, שהמרכז של הממשל העצמי לא יושב בירושלים, שמקומו לא יהיה בירושלים ו"אוריינט האוס" לא יהיה מרכז השלטון של הממשל העצמי בירושלים. העניין הזה צריך הבהרה מצד הממשלה, אדוני השר.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלה הראשונה, של חבר הכנסת עובדיה עלי, בעניין כוחות הביטחון, אם יש איזו מגבלה – גם אני שמעתי את השמועות. אני רק רוצה לצטט את מה שאמר מפקד משטרת מחוז ירושלים, ניצב יהודה

וילק, לעיתון. כך הוא אמר: "אוריינט האוס" הוא ככל מבנה אחר בירושלים והמשטרה נוהגת בו כבמבנה רגיל. לי לא ידוע על איזו הוראה אחרת. אם אני אשאל, תשובתי כשר המשטרה היא חד-משמעית: בדיוק כמו כל מבנה אחר שיש לו הרגישויות שלו, אבל זה לא שונה מאשר, נניח, אם צריך להיכנס למכללה לבנות או לכנסייה של "הקבר הקדוש". אם יש בעיות – אלה הבעיות המאפיינות, כמו שהמשטרה איננה נכנסת למקום מגורים רגיל אלא לפי הוראות החוק וכן הלאה, אבל לא שום דבר שונה – לא מעמד אקסטרטוריאלי ולא מעמד אחר.

במה שנוגע למשטרה, לא ידוע לי על כל הוראה אחרת. זאת ההוראה שלי, זאת ההנחיה, וזאת גם הודעתי למפק"ל המשטרה כדי למנוע ספקות.

לחבר הכנסת שאול עמור – האם הממשלה מתייחסת להכרזות? אני לא רוצה להיכנס לבעיה של החממה. אם נעשה מעשה בבניין שהוא עבירה על החוק, דין העבירה הזאת כדין כל עבירה אחרת, ותהיה התייחסות.

העניין של ההתייחסויות – וזו גם תשובה על שאלת חבר הכנסת יצחק לוי – יש טיפול בנושא הזה, יש התייחסות, אנחנו מודעים להכרזות שמכריזים. ההכרזה כשלעצמה היא הכרזה. אני לא חושב שבעניין הזה, לכל הכרזה המשטרה או הממשלה צריכה להתייחס. מדאיג יותר הוא אם תהיה עשייה בשטח, או פעולה בשטח, בין בבניין הזה – ב"אוריינט האוס" – בין לגבי הקמת גופים כלל-פלשתיניים בירושלים.

בנושא הזה אומר במפורש: יש מודעות, יש התייחסות של הממשלה. לא אכנס לפרטים, בוודאי לא בפורום הפומבי הזה. אבל ללא ספק אנחנו מתייחסים לעניין הזה עם כל המשתמע מההכרזות הנאמרות לעתים. ודאי וודאי שנתייחס גם למעשים במסגרת החוק או במסגרת מה שיש בידינו לעשות.

שאול יהלום (מפד"ל):

הנפת דגל אש"ף בחזית הבניין – – –

היו"ר ס' טריף:

אין שאלות נוספות, אדוני.

שר המשטרה מ' שחל:

מהעניין הזה תפטור אותי מתשובה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

אבקש מחבר הכנסת צחי הנגבי לחזור לדוכן, שיואיל בטובו, ולהביא לנו את הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד-1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

בבקשה, יושב-ראש ועדת הכלכלה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שכבר אמרתי בעבר, אני שמח שאני יכול להביא מעת לעת, מטעם ועדת הכלכלה, הצעות חוק שבאו ביזומה פרטית של חברי כנסת, הפכו לאחר פרק זמן לחוקים, ואלה משפיעים על המציאות, בעיקר על קבוצות אוכלוסייה שאין להן בדרך כלל בבית הזה או בממשלה לובי עתיר עוצמה, ממון וכוח פוליטי. במקרה הזה מדובר בהצעת חוק שהיוזם שלה הוא חבר הכנסת יצחק לוי, עוד בכנסת הקודמת, יחד עם שורה ארוכה של חברי כנסת מכל סיעות הבית, שיחדיו מצאו לנכון להתמודד עם מצוקתם של ילדים נכים בכל הנוגע להסעתם אל מוסדות החינוך הרגיל והחינוך המיוחד.

הצעת חוק זו אושרה בקריאה ראשונה עוד בכנסת הקודמת. כאמור, הוחל עליה דין הרציפות בכנסת הזאת, והיא מגיעה היום, אני מקווה בקונסנסוס קליל וגורף, כפי שהיה בוועדת הכלכלה, לסיום הליכי החקיקה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

כאמור, החוק בא לסייע לקבוצה של ילדים מוכי גורל, אומללים, שממילא מתמודדים עם שפע של בעיות בחייהם. ובכל הנוגע למוסדות החינוך, לפי דעת יוזמי החוק, שמתבססת על נתונים ועל מחקרים מחוץ-לארץ וגם על דעות של מומחים בארץ, יש חובה על המדינה לוודא שהסעתם אל מוסדות החינוך תיעשה בצורה כזאת שתבטיח את בטיחותם. מסקרים שנערכו באנגליה ובארץ הוברר, כי לילדים נכים שהוסעו בכלי רכב שאינם מתאימים ואינם מצוידים בכל ההתקנים הנדרשים, נגרמו פגיעות מעצם ההסעה ברכב הבלתי-ייעודי, שאיננו עונה באופן חד-משמעי על הבעייתיות הנובעת מהמצוקה של הילדים האלה, כמו הצורך להגן על עגלות נכים, הצורך להוביל ילדים עיוורים, ועוד כהנה וכהנה מצוקות של נכויות שונות.

כאשר עבר החוק המוצע לראשונה את המדוכה של הבית והגיע לוועדת הכלכלה, הוא היה הרבה יותר מפורט מהנוסח שעומד לפניכם היום להכרעה. בדיונים הגענו לכלל מסקנה, שחלק מן הדברים כבר נעשים על-פי הנחיה של משרד החינוך והתרבות ומופיעים בחוזר המנכ"ל. מצאנו לנכון שלא לפרט אותם באופן מדוקדק, אבל להעלות ברמה אחת את המחויבות של המדינה ולעגן את הדברים האלה בחקיקה ראשית. וזה מה שאנחנו עושים היום. גם משרדי הממשלה השונים ראו לנכון לתמוך בעמדה זאת.

דבר נוסף שהוצאנו מהחוק המקורי ואנחנו נותיר אותו לתקנות של שר התחבורה הוא הפירוט המדויק שהופיע בהצעה המקורית של חבר הכנסת יצחק לוי לגבי אופן האבטחה של ההתקנים הבטיחותיים לילדים נכים. למשל, בהצעה המקורית הופיעה החובה להתקין מתקן הרמה לעגלה, להתקין מדרגות לכיסאות גלגלים, להתקין אבזרי עיגון ברצפת הרכב כדי לוודא שהכיסאות יהיו שקועים ברצפה ולא ינועו וינודו עם כל תנועה, גם תנועה דרסטית, של הרכב; הנחיה לגבי היות המושבים האחרים פריקים כדי לאפשר הוצאה והכנסה של עגלות נכים; הוראות לגבי ריפוד פנימי וחלקי הרכב, לוודא שלא תהייה פינות חדות או אבזרים חדים ומשוננים שמסוגלים לגרום נזק לילד שאיננו יכול באופן מוחלט לשלוט על עצמו או להגן על עצמו; להתקין מראות שתאפשרנה לנהג לראות את המתרחש מאחוריו; לצייד את הרכב בפנסי אורות מהבהבים מכל הצדדים כדי לוודא שכאשר רכב ההסעה עומד כדי להעלות או להוריד את הילדים, רכב אחר יוכל לשמור מרחק סביר ולא חס וחלילה להתנגש בו; לצייד את הרכב במטפי כיבוי, ועוד כהנה וכהנה הוראות. בסופו של דבר מצאנו לנכון שלא לכלול את ההנחיות המדויקות והמפורטות האלה בחוק הראשי, מכיוון שהטכנולוגיה מתקדמת, ייתכן שבמהלך החודשים או השנים הקרובות יהיו עזרים אחרים, יותר משוכללים, וחלק מהעזרים שיופיעו בחוק כבר יהיו פחות אפקטיביים. החלטנו לעגן בחוק הראשי רק את הזכאות ואת החובה, ולהותיר את הסוגיות האלה לתקנות, שאומנם תגענה בסופו של דבר לאישורה של ועדת הכלכלה, והיא תדון בהן לגופן, אבל לא להכניס אותן לחוק.

אני רוצה להביא בפני הכנסת את עיקרי החוק. קודם כול, קביעת הזכאות של כל ילד נכה להסעה ממקום מגוריו או סמוך להם אל מוסד החינוך שהוא לומד בו וממנו, בהתאם לצרכים ובהתאם לסוג הנכות הספציפי והמגבלה שנגזרת מן הנכות הזאת. את קביעת הכללים והמבחנים אנחנו מטילים על שר החינוך. כפי שכבר אמרתי, כבר היום רוב העניין הזה מוסדר, ואנחנו רוצים לוודא שאכן ייהפך לחקיקה ראשית.

בחוק מעוגנת גם החובה להסיע ילד נכה, והיא מוטלת על הרשות המקומית, אותה רשות שבתחום שיפוט גר הילד הנכה. ואנחנו רוצים שכל ההיערכות, המכרזים לכלי רכב מן הסוג הזה והפיקוח על מיליון המדוקדק של הוראות החוק, כל זה יהיה מוטל על רשות מקומית ולא על משרדי ממשלה או על פקידים, באופן אמורפי וערטילאי, שלא ניתן יהיה לוודא שאכן החוק הזה מתממש הלכה למעשה.

תחילתו של החוק לא תהיה בזמן אמיתי כבר כעת. הגענו למסקנה, שעקב העלויות המשמעותיות שתיגרנה מן החוק הזה, הצורך של קבלנים שמסיעים היום להיערך להחלפת כלי הרכב, הצורך להוציא את התקנות האלה, הצורך להכין כיאות את המערכת שתפקח ותוודא שאכן כל ילד נכה מקבל את ההסעה הבטיחותית שלה הוא זכאי, יש לדחות את תחילתו של החוק. ואכן דחינו את תחילתו של החוק לתחילת שנת הלימודים התשנ"ו. זה פרק זמן שלדעת כל חברי הוועדה הינו מספיק בהחלט כדי שמשרדי הממשלה השונים והרשויות המקומיות יערכו כיאות למיצוי של החוק. ואנחנו מטילים אותן חובות שמטילים על רשויות מקומיות גם על ארגונים ציבוריים שמתנדבים לעסוק בתחום הזה, וגם לגביהם כמובן מעתה זו תהיה חובה.

כדי להבטיח שלא תהיה עוד סחבת בנושא, שכאמור נגרר מאז הכנסת הקודמת, אנחנו קובעים בחוק כדרישה, שהתקנות תובאנה לאישורה של ועדת הכלכלה בתוך שלושה חודשים מהיום – אם הכנסת תיתן לחוק הזה את האור הירוק – והוא ייכלל, לאחר פרסומו ברשומות, בספר החוקים של מדינת ישראל.

כאמור, מדובר בנושא אנושי ממדרגה ראשונה. הכנסת נרתמת לעזרתה של אוכלוסייה נזקקת. אני חושב, שלכבוד הוא לחברי ועדת הכלכלה כולם שאישרו את החוק הזה פה-אחד. ומיטב הברכות ליזם החוק, חבר הכנסת יצחק לוי, שלבו פנוי תמיד למצוקת הילד, על כל הקשריה.

יש הסתייגות אחת, של האוצר, לחוק זה. שר האוצר רוצה שהתקנות לא תהיינה באישור ועדת הכלכלה אלא באישור שר האוצר. הוועדה דחתה את ההסתייגות הזאת. עם כל ההערכה שיש לנו לשר האוצר ולסוללת העובדים המסורים בשירות המדינה באוצר, נראה לנו שמן הדין הוא, שכאשר תקנות כאלה תבואנה, הן תבואנה להכרעה בוועדה של הכנסת. יש בוועדת הכנסת כאלה שייתנו את לבם, כמובן, גם לעלויות, אבל חשוב מאוד שאנחנו, הכנסת, נאשר את התקנות מתוך היבטים משפטיים, היבטים תחבורתיים, היבטים שנוגעים לסוגיות החינוך, ולא רק מן ההיבט, הלגיטימי, של הקופה הציבורית.

לכן אני מבקש מן הכנסת לדחות את ההסתייגות של האוצר ולאשר את החוק כפי שהונח לפניכם. תודה.

שאל עמור (הליכוד):

אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

שאל עמור (הליכוד):

אני תומך כמובן בחוק. אבל, אתה אומר, שבהצעת החוק מדובר על כך שהרשות המקומית תישא בעלות ההסעות של הילדים, שרובם למעשה במסגרת חינוך חובה. מאיפה יכולה הרשות לכסות את זה?

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

החוק איננו אומר שהרשות תישא בעלות ההסעות. החוק אומר שהרשות – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אתם מקבלים כסף ממשרד החינוך.

שאל עמור (הליכוד):

לא מקבלים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אם אתם לא מקבלים, זה לא בסדר. אבל החוק לא משנה את המצב הקיים היום. החוק לא מתערב.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

חבר הכנסת יצחק לוי, כיוזם החוק מייד תופיע כאן. אני רק רוצה לומר לחברי הכנסת עמור ובוחבוט מה אומר החוק. שניהם ראשי רשויות, ובאופן טבעי הם היו רוצים לדעת שלא תיגזר עליהם גזירה כלכלית שהם לא יוכלו לעמוד בה.

החוק הזה מטיל את הדאגה להסעה על מוסד החינוך, וממנו – על הרשות המקומית שבתחום שיפוטתה גר הילד הנכה. היתה באמת הצעה בוועדה, שנציין במפורש שהאחריות למימון ההסעה תהיה על הרשות. כל חברי הוועדה לא רצו להטיל זאת על הרשות, שממילא תקציביה הם תקציבים מוגבלים – וכולם נאבקים בבעיות הכלכליות של הרשויות וכולנו מודעים לזה. חבר הכנסת לוי ציין גם בוועדה, שאנחנו, חברי הכנסת, נדאג, כאשר מגיע תקציב המדינה אל הכנסת – כפי שדואגים לסוגיות אחרות – שבתקציב המדינה – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

ואתה מאמין בזה?

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני משוכנע בזה. חוק החינוך המיוחד כולו – – –

היו"ר ע' עלי:

ידידי חבר הכנסת בוחבוט, אני רוצה לסייע ליושב-ראש ועדת הכלכלה. מופיע כאן גם בסעיף 2(ג): "שר החינוך והתרבות יקבע בתקנות כללים ומבחנים לעניין סעיף זה". ויותר מאוחר, כשמדובר על הנושא, שהרשות המקומית תדאג להסעתו של הילד הנכה, כתוב: "על-פי הכללים והמבחנים שנקבעו לפי סעיף 2(ג)". הואיל ומשרד החינוך מממן ואמור לממן את ההסעות, ממילא יש גם תשובה על השאלה של חבר הכנסת עמור.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

ברור שהחוק הזה, ברגע שיהפוך לעובדה, איש במשרד החינוך לא יוכל להתחמק מן החובה והצורך לשאת בעלות שלו. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש לדבר לפני ההצבעה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

הוא יוזם החוק. יוזם החוק צריך להציג את דבריו במסגרת חמש דקות.

היו"ר ע' עלי:

אתה רוצה? בבקשה, תיגש.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה קודם כול להתנצל בשם הכנסת בפני כמה ילדים – ילדים על עגלות, ילדים נכים – שישבו פה שעה ארוכה, שהגיעו לכאן ביוזמת ארגוני ההורים של הילדים הנכים על מנת לשמוע את הדיון הזה ולשמוע התייחסות של חברי הכנסת למצוקתם של הילדים הנכים. מה לעשות וסעיף שלא היה בסדר-היום – ענייני נוהל ופרשנות של סעיף 133 לתקנון הכנסת – לא אפשר להם לשמוע את הדיון, מכיוון שפיסית הם לא יכלו להישאר כל כך הרבה זמן במליאת הכנסת. אני מצטער על כך, חבל שכך קרה הדבר. אני אנסה להעביר, גם באופן אישי, את התנצלותי כלפיהם.

לגבי הצעת החוק הזאת – אני רוצה להודות לחבר הכנסת צחי הנגבי, שבמידה מסוימת הוציא את הצעת החוק מקיפאונה. הצעת החוק כבר הונחה בכנסת הקודמת, ודרך חוק הרציפות אנחנו דנו בה בכנסת הזאת, ובאמת תודה לחבר הכנסת הנגבי.

אני רוצה לומר לראשי הרשויות, שהעלו כאן הערה לגבי התקציב, שתי תשובות: דבר ראשון – – –

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת שהם ראשי רשויות.

יצחק לוי (מפד"ל):

חברי הכנסת שהם ראשי רשויות.

אני רוצה להבהיר למען העניין – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לאמירה הזאת היתה גם משמעות מסוימת.

יצחק לוי (מפד"ל):

יכול להיות. אני לא רוצה לדון בזה כרגע, אבל יכול להיות.

על כל פנים, רבותי חברי הכנסת, החוק לא בא לשנות דבר ביחסי הממון שבין משרד החינוך לראשי הרשויות המקומיות בנושא ההסעות והוא גם לא התעסק בכך. החוק בא וקבע דבר שנמצא היום בחוזר המנהל הכללי. מצאנו לנכון לקבוע בחוק את הזכאות, כי היום הזכאות לא קבועה בחוק, היא קבועה בחוזר המנכ"ל, מנכ"ל משרד החינוך, וראינו חשיבות גדולה בקביעת הזכאות של ילדים נכים להסעה בחוק.

דבר שני – החוק קובע מפרט בטיחותי, שייקבע בתקנות, לילדים הנכים – – –

קריאה:

מפרט לרכב בטיחותי.

יצחק לוי (מפד"ל):

מפרט לרכב בטיחותי, כיוון שהמחקרים הראו שכל עצירה ברמזור גורמת נזק לילדים נכים, אם הם לא קשורים כפי שצריך, אם הם לא יושבים כפי שצריך. אין צורך בתאונה כדי שהם ייפגעו, די בעצירה רגילה כדי שילדים נכים ייפגעו, וזה מה שרצינו למנוע.

אני רוצה לומר, חבר הכנסת בוחבוט, שיש בכוחנו לתקן דברים מסוג זה בעת דיון על תקציב המדינה ויש בכוחנו לדחוף נושאים מסוג זה. רק אתן דוגמה: מחר ייחנך, בעזרת השם, בקריית-אתא מקלט לילדים מוכים – אני קיבלתי הזמנה, חשבתי לנסוע, אבל בסופו של דבר אני לא נוסע, כי יש דיון על חוקי-היסוד בוועדת החוקה ואני לא יכול להיעדר מהדיון הזה – וזו היתה עבודה של חברי כנסת, שלקראת התקציב השיגו את הכסף הזה לאותו מקלט ולאותו עניין. כלומר, אם אנחנו מתאחדים בעניין מסוים, בפרויקט מסוים, שהוא בדרך כלל פרויקט של רווחה, שאיננו במחלוקת, שמוסכם על כולם, יש בכוחנו להזיז את העניין. אני לא אומר שיש בכוחנו לשנות את התקציב בעשרות מיליונים או במאות מיליונים, אבל יש בכוחנו לקדם נושאים, ואנחנו, בעזרת השם, נעשה את זה ביחד. יחד עם שר החינוך, יחד עם חברי הכנסת שהם ראשי רשויות, יחד נמצא כולנו את האמצעים כדי שהילדים ייסעו בצורה בטיחותית, שלא ייפגעו, ושזה לא יהיה עול על הרשויות המקומיות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיד מלה אחת, לתקן כמה דברים.

היו"ר ע' עלי:

מה זה "לתקן"? אתה מכיר את הצעת החוק?

שלמה בוחבוט (העבודה):

להוסיף, להעיר.

היו"ר ע' עלי:

על מה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

להעיר.

היו"ר ע' עלי:

תעיר במשפט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

הדאגה של ראשי הרשויות, דווקא היום כשהולכים לכסות גירעונות, צריכה להיות דאגה שכל חוק שמתקבל בכנסת יהיו לו גם תקציבים. כפי שאני מכיר איך עובדת הכנסת ואיך עובד התקנון של הכנסת, זה לא מאפשר לוועדת הכספים להוסיף אגורה אחת שחוקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

על כן תחולת החוק היא לשנת הלימודים התשנ"ו. מכיוון שחשבנו על כך, מכיוון שלא רצינו להעמיס על הרשויות כרגע והדבר לא מתקצב, גם לא חשבנו לבוא ולהחיל את החוק הזה בהתשנ"ה, כי הזמן הוא קצר מדי. ההצעה שעומדת כרגע בפני הכנסת מחילה את החוק בהתשנ"ו.

אני מבקש, חברי הכנסת, לתמוך בהצעת החוק הזאת. אני חושב שיש כאן בשורה מסוימת לאוכלוסיית הילדים הנכים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. שר החינוך, בבקשה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מנצל את ההזדמנות הזאת, אדוני היושב-ראש, כדי לברך את חברי הכנסת היוזמים. אני חושב שהנושא חשוב. אנחנו מצווים בדאגה לילדים הנכים ולהסעתם בכלי רכב בטיחותיים, דבר המובטח היום בחוזר המנכ"ל של משרד החינוך, התרבות והספורט, אבל אני חושב שטוב שהדבר הזה יהיה קבוע בחוק, עם סטנדרדים הקבועים בחוק.

אני רוצה לומר רק שני דברים. קודם כול, חברה נמדדת, בין השאר, ביחסה לחלש, לחריג, ליוצא דופן. דבר שני, אני מבטיח את עזרת משרד החינוך, התרבות והספורט בהפעלתו של החוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר החינוך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

עד שכולם יתיישבו, גם אני רוצה לצרף את ברכותי ליוזם ולוועדה.

אנחנו עוברים לאישור הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד–1994, בקריאה שנייה. לסעיפים 1 עד 7 אין הסתייגויות. מי לסעיפים 1 עד 7 כהצעת הוועדה?

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 1-7 – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-7 נתקבלו.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 14, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, סעיפים 1 עד 7 אושרו כהצעת הוועדה.

לסעיף 8 יש הסתייגות של שר האוצר. מי בעדה? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד התיקון של שר האוצר לסעיף 8 – 5

נגד – 9

נמנעים – אין

התיקון של שר האוצר לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 5, נגד – 9. הסתייגותו של שר האוצר לא התקבלה.

היו"ר ע' עלי:

מי בעד סעיף 8 כהצעת הוועדה? נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

סעיף 8 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיפים 9 ו-10 אין הסתייגויות. מי בעד סעיפים 9 ו-10 כהצעת הוועדה? נא להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד סעיפים 9-10 – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 9-10 נתקבלו.

היו"ר ע' עלי:

סעיפים 9 ו-10 התקבלו כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים לקריאה שלישית. אדוני יושב-ראש ועדת הכלכלה, האם אתה מסכים להצבעה בקריאה שלישית אף שלא התקבלה הסתייגות? לא הייתי שואל את השאלה אלמלא היתה זו הסתייגות של שר האוצר.

מי בעד הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד–1994, בקריאה שלישית? נא להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד החוק – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד–1994, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 16, אין מתנגדים ואין נמנעים. ובכן, פה-אחד אושר חוק הסעת בטיחותית לילדים נכים, התשנ"ד–1994, בקריאה שלישית.

הצעת חוק לתיקון פקודת זכיונות חשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, הצעת חוק לתיקון פקודת זכיונות חשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת, חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה.

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, בתחילת דברי אני חייב להרגיע כמה חברים בכנסת שראו שיש הצעת חוק שנוגעת לחשמל ושאלו אותי, זה ביטול חשמל חינוך לעובדי חברת החשמל? אני מתכבד בשם ועדת הכלכלה להודיע לכל מי שמודאג כאן, שאין בחוק הזה כל דיון הנוגע לחשמל חינוך לעובדי חברת החשמל.

יש בהצעת החוק תיקון טכני בסוגיה מאוד מקצועית בחברת החשמל. נציגי החברה, מנכ"ל החברה והדירקטוריון הופיעו בוועדה וביקשו מאתנו להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הצעת חוק מטעם הממשלה, שנדונה בנובמבר 1993 ועברה כאן בקריאה ראשונה.

בהצעה זו יש סעיף אחד שנקרא תיקון הזיכיון, אני אקרא את הסעיף הזה: "שטר הזיכיון המופיע בחלק א' של התוספת לפקודת זכיונות חשמל, תוקן בשטר תיקון הזיכיון שבתוספת לחוק זה ורואים אותו כבר-תוקף לכל מטרותיו".

מה זה אומר? הסיפור הוא פשוט. יש מושג שנקרא פחת, סוגיית הפחת של חברת החשמל, שפועלת מכוח זיכיון שניתן לה עוד מתקופת המנדט הבריטי, ולאחר קום המדינה הוא תוקן בכמה נושאים שוליים בלבד. ההפרשות לפחת והתחשיבים לצורכי התעריף חייבים להיות זהים. למרות זאת קבעו ביולי 1993 מומחים חיצוניים, שנבחרו על-ידי משרד האנרגיה, ששיעור הפחת הכלכלי בתחנות כוח של החברה עומד על 3.3%, בעוד בחוק הזיכיון מדובר על פחת בשיעור של 4.5%-7%, לפי העניין.

כאן יש תיקון שמתיר לחברה, בין היתר לחברה, לבצע הפרשה לפחת בשיעור נמוך מן השיעור הקבוע בזיכיון, וזה מחייב אותם להתחשב באורך החיים הטכני-ההנדסי של הנכסים השונים שלגביהם מבוצעת ההפרשה לפחת. יש בכך גם היענות להמלצות של ועדת-פוגל, שקבעה בסוגיה הזאת, שניתן לרשום בספרים של החברה פחת בשיעורים הנמוכים מאלה הנקובים היום בזיכיון.

מכיוון שחוק הזיכיון פשוט גובר על פני כל חוק אחר, הרי רואי החשבון של חברת החשמל הסתייגו מן הדוחות הכספיים של החברה וביקשו לתקן את החוק עוד לפני פרסום הדוח השנתי של החברה, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים.

אנחנו אישרנו בוועדה פה-אחד את החוק המוצע, והוא יחול למפרע מ-1 ביולי 1993.

אין הסתייגויות להצעת החוק, לא מטעם חברי הכנסת ולא מטעם הממשלה. כאמור, זו יוזמה של הממשלה, ואני מבקש מן הכנסת לאשר את התיקון הטכני הזה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה. אף שזה חוק רטרואקטיבי, אין הסתייגויות?

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. מי בעד סעיפים 1 ו-2 להצעת החוק, שאין להם הסתייגויות – נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד סעיפים 1-2 – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 12. אין מתנגדים ואין נמנעים. סעיפים 1 ו-2 אושרו כהצעת הוועדה.

יושב-ראש ועדת הכלכלה, אפשר להצביע על הצעת החוק בקריאה שלישית?

צחי הנגבי (יו"ר ועדת הכלכלה):

בהחלט.

היו"ר ע' עלי:

מי בעד הצעת חוק לתיקון פקודת זכינות חשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994, בקריאה שלישית? נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת זכינות חשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 11, אין מתנגדים, אין נמנעים. חוק לתיקון פקודת זכינות חשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994, נתקבל בקריאה שלישית. בשעה טובה ומוצלחת.

הצעות לסדר-היום

מעשי הרצח האחרונים של ארגוני הטרור

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים ועוברים להצעות לסדר-היום מס' 3424, 3425, 3435, 3441, 3452, 3468, 3469, 3476, 3499 ו-3506, בנושא: מעשי הרצח האחרונים של ארגוני הטרור. הצעה לסדר-היום מס' 3424, של חבר הכנסת חיים קופמן – בבקשה.

אחריו – חבר הכנסת גון שגב, ואחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה לשלוח ניחומים למשפחת חבר הכנסת לשעבר יצחק יצחקי. מי שזוכר את פעליו פה בכנסת יודע שהוא הצטיין ביוזמות רבות; היה רגיש מאוד לבעיות חברה ורווחה, ובמיוחד לבעיות ילדים ונוער. חבל מאוד שהוא הלך מאתנו. ניחומי בשם כולם כאן למשפחה.

בימים האחרונים נפלו בידי מרצחים פלשתינים נהג המונית אילן סודרי, השם ייקום דמו, מיושיביה שבנגב – אני מדגיש: מהנגב; הפרדסן נפתלי סהר, השם ייקום דמו, מרחובות; איש השב"כ נעם מנחם כהן, השם ייקום דמו, שנפל בביתוניה על-יד רמאללה; צפורה ששון, השם ייקום דמה, מאריאל; ואתמול נדקר אורי שמבי ממושב פדיה, שעל-יד רמלה. אני שולח מכאן תנחומים למשפחות הנופלים ואיחולי הבראה לאורי שמבי.

אלה קורבנות הימים האחרונים, שנרצחו ונפצעו בתוכי "הקו הירוק" וגם ביש"ע. כי הסכין וכלי הנשק של המרצחים אנשי ה"פתח" וה"חמאס" אינם מבדילים בין יהודים תושבי יש"ע לאלה הגרים בתוכי "הקו הירוק". אם יש הבדלי דעות בין "חמאס" ל"אש"ף" לגבי הגישה התיאולוגית – דתית, מדינית, מדינה חילונית או מדינת הלכה – לדעתי אין הבדל ביניהם בדעותיהם לגבי אחדות המטרה של רצח יהודים באשר הם יהודים וגירושם של היהודים ממדינת ישראל.

מי שחושב אחרת הוא נאיבי, והסכנה שראשי השלטון זורעים את האשליה לגבי ההבדלים המדיניים בין אש"ף ל"חמאס" בכל הנוגע לישראל ולישראלים היא רצינית ביותר.

לעניות דעתי, יש בין אש"ף ל"חמאס" אפילו חלוקת תפקידים, כפי שיש בין אש"ף ל"ניצי הפתח". אש"ף מנסה להשיג כמה שיותר במישור הדיפלומטי, וה"חמאס" מנסה להשיג את מטרותיו באמצעות הסכין, כלי הנשק, הטרור והחבלה.

הציבור עוקב אחרי הסכמי אוסלו, הסכמי קהיר, ואינו מוצא את ידיו ואת רגליו. הסכמים שמפקירים שטחי מולדת, שבמקום להעניק ביטחון הם יוצרים אי-ביטחון, חוסר ודאות, ושומטים את הפיקוח הביטחוני על עזה ויריחו, שיהיו ערי מקלט לרוצחי יהודים ולשודדי רכוש יהודי. שם יתאמנו, יצטיידו בנשק, יפשטו בערי ישראל, יבצעו מעשי רצח, פיגועים ושוד ויחזרו וימצאו מקלט בעזה ויריחו.

יש ערעור מתרחב על ההסכם עם אש"ף בקרב הציבור הישראלי. ריבוי הנרצחים היהודים בידי הפלשתינים מחזק את הספקות של האזרח הישראלי. צריך לבצע מהפך במדיניות, להשעות את השיחות, לחדש את הסגר ולייבא זמנית עובדים מחוץ-לארץ. זה יגרום ללחץ עצום בין ערביי יש"ע שייאלץ אותם להתגבר על ה"חמאס" או על צעירי "ניצי הפתח" או כל מי שחושב שדם יהודי הוא הפקר. כל זאת יקרה כאשר יתברר להם שייבאנו 40,000 או 50,000 עובדים זרים ויש מי שיכול להחליפם.

לצורך זה דרושים נחישות ורצון לשבור את הטרור. האופן שבו דוברי הממשלה מציגים את אש"ף וראשיו מצביע על כך שאין סיכוי שישתנה משהו בנושא ביטחון הפנים כאשר אש"ף ישלט בעזה וביריחו. להיפך, אני צופה שכמויות הנשק החם שבהן הוא יצויד יגבירו את הטרור.

התגברות ה"חמאס", הג'יהאד, והקנאות הדתית-המוסלמית שתיאבק על אהדת ההמונים בעזה, ביריחו ובגדה יגבירו את מעשי הרצח והאלימות נגד יהודים.

ניתוח הדרשות בכנסים ובמסגדים הנתונים להשפעת ה"חמאס" מגלה, שגילויי המשטמה כלפי יהודים והצגת ישראל כבעיה בה"א הידיעה, שצריך לחסלה, הם המזון הרוחני העיקרי. שם, במסגדים, מטיפים לרצח יהודים באשר הם יהודים ושם, לפי אמונתם והטפתם, "תחיית המתים" כרוכה בהשמדת כל היהודים, עד האחרון שבהם. באותם מוסדות "חינוך ודת", מילדות ועד בחרות, מגני-הילדים ועד האוניברסיטאות, מפטמים את התלמידים בשנאה ובמשטמה נגד היהודים, ואין הם מבדילים בין יהודי יש"ע ליהודים הגרים בירושלים, בתל-אביב או בחיפה. שלא תהיה למישהו בציבור אשליה, שהרצח מכון רק כלפי היהודים הגרים ביש"ע.

הציווי הדתי-הפוליטי שלהם הוא, שדם יהודי הפקר, שזה קדוש ליטול את חיי היהודים הכופרים, גם אם צריך להפר את הכלל הערבי המסורתי, שמי שמעסיק אותך, נותן לך מזון, אתה צריך לכבדו, להיות נאמן לו, וודאי שאסור לך לרוצחו, כמו במקרה האכזרי של רצח הפרדסן נפתלי סהר, השם ייקום דמו, שמיהר לפרדסו כדי להביא מזון לעובדיו, ובמקום להודות לו – רצחוהו.

לפיכך, הפתרון של נטישת עזה ויריחו הוא מסוכן ביותר, כי לא תהיה לנו שליטה על בסיסי המרצחים. פעולתם תגרום בהכרח, על-פי תפיסת עולמם, לגלגול פעולות החבלה לעבר היהודים המתגוררים בתוככי "הקו הירוק".

הגבולות שמנסים רבין ופרס להציב בין האוכלוסייה הפלשתינית בגדה לבין האוכלוסייה היהודית נדחים על-ידם, ובעתיד אש"ף השמאלי, הליברלי כביכול, יצטרך להתחרות עם ה"חמאס" והג'יהאד על התמיכה של ההמונים הפלשתינים, וגם הוא יחזור ויאמץ את החינוך לשנאה ולרצח של יהודים, כדי שלא לפגר או לאבד את תמיכת ההמונים.

הפליטים הערבים שיחזרו בהמוניהם יגרמו לתסיסה נוספת, שביטוייה יהיה הסתננות ליישובים יהודיים ביש"ע וב ישראל שבתחום "הקו הירוק". אם הם לא יעשו זאת מבחינה לאומית או תיאולוגית, הם יעשו זאת על רקע העוני. צריך שיהיה ברור, כי כל תחנות המעבר ושיטות הבדיקה לא ימנעו הצפה של מאות אלפי "מבקרים", פליטים, שיבואו לבקר ביש"ע ואחר-כך ישכחו את המועד שבו פקעה זכותם לשהות בארץ. מי יעקוב אחריהם? מי יוציאם לירדן או למצרים? האם זה יעשה על-ידי משטרת אש"ף? ואתם מאמינים שהם יחפשו בעזה וביש"ע את הפלשתינים ששוהים מעבר לזמן שנקבע להם?

המדיניות של מנהלי המשא-ומתן גרועה מהיתממות. זאת לא רק מדיניות של בת-יענה, זוהי הונאת הציבור היהודי וסיכון הביטחון של כל התושבים היהודים בתוככי ישראל.

גלי הפליטים הפלשתינים שישטפו את יש"ע יזעזעו את הביטחון הישראלי, את המשק ואת החברה הישראלית ויאלצו את ישראל לצאת למלחמה נגד המדינה הפלשתינית שבדרך.

אינני מאמין שיש מישהו בקרב ההנהגה האש"פיסטית שבכנות יהיה מוכן להתחייב להגבלה משמעותית של מספר השבים החוזרים או התיירים שיבואו לישראל. אינני מאמין שינקטו צעדים נגד אלה שיישארו אחרי פקיעת מועד הביקור הרשום בדרכון.

באותו הקשר, יש שמועות – כנראה לשר שחל יש אפשרות להכחיש אותן – שבידי אנשי אש"ף קלטות, שהם הקליטו את שר החוץ שמעון פרס במשא-ומתן באוסלו, ועל-פיהן הוא אמר שתינתן זכות שיבה ל-500,000 פלשתינים ושממשלת ישראל תדאג גם לייבוש ההתנחלויות בישראל. כמו-כן מסתובבות שמועות על קלטות שאנשי אש"ף הקליטו באוסלו, ובהם כל הדיונים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מציע לך שלא לדבר לא על קלטות ולא על שמועות.

חיים קופמן (הליכוד):

יש קלטות שמותר לדבר עליהן, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

הממשלה הזאת הזמינה ברשלנותה את הפורענות. זה איננו הסכם שלום, זוהי חבית אבק שרפה. לא פלא שראש הממשלה רבין מתלבט, אבל מרצ ופרס יכולו אותו מבית והוא יתקפל, כפי שזה קרה במהלכים הקודמים של המשא-ומתן.

הצרה היא, שבקרב אוכלוסייה שפויה וגדולה בארץ יש אמון ביצחק רבין, שהוא ימנע את המחדל הלאומי של הקמת מדינה פלשתינית וירידה מהגולן, אבל, לעניות דעתי, העובדות הריאליות מוכיחות שיצחק רבין, עם כל היסוסיו, נחוש לבצע את ההסכם האומלל שנחתם באוסלו. אבל עוז אין לו. אין לרבין עוז לבטלו ולנהל משא-ומתן בעל אופי ותכנים שונים מאלה שהותוו שם.

ממשלה לאומית אחראית היתה צריכה להודיע לאש"ף ולראשו, שתהליך השלום יושהה אם הטרור לא ייעצר, ואין זה משנה אם הרוצחים באים מקרב "ניצי הפתח", ה"חמאס" או "הג'יהאד האסלאמי".

איננו רואים את מאמצי אש"ף לבלום את הרציחות. הם אפילו נמנעים מגינוי הרצח והרוצחים. אנחנו גם לא דורשים מהם כבר גינוי זה.

הסגר איננו פתרון. טיפוח השנאה, האלימות ורצח יהודים לשמו נמצא בבסיס החינוך הערבי הפלשתיני. יש כאן עשרות מומחים לחינוך, אף אחד לא מדבר על החינוך הפלשתיני, לשנוא ולרצוח יהודים.

לעניות דעתי ועל סמך קריאת חומר של מומחים, אין להנהגת אש"ף, ליאסר ערפאת, הסמכותיות להפעיל משטר משמעת בעזה וביריחו, לא היום, וגם לא מחר, לאחר שאש"ף יקבל את השלטון העצמי.

הממשלה בראשות רבין ופרס משלה את הציבור כאילו אש"ף יהיה שותף לחיסול פעולת הטרור נגד יהודים, כי יש שכר לשיתוף הפעולה. במידה שאש"ף ישמור על השקט בעזה וביריחו, הם יקבלו עוד פיסת שוקולד, או יותר נכון, סליחה, פיסת קרקע. ואני קובע, שרבין צריך לאזור אומץ ולאמץ את הכלל "עוז לתמורה בטרם פורענות" ולשנות את המדיניות הרת האסון.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים קופמן. חבר הכנסת גונן שגב, בבקשה.

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלת ישראל נמצאת בעיצומו של משא-ומתן, משא-ומתן לשלום, כך הם קוראים לו. אני לא מכיר הרבה מקומות בעולם שבהם משא-ומתן לשלום נעשה תוך כדי מעשי רצח של הצד שאתו מתדיינים. אני מכיר שלבים. יש מלחמה שבה יש הרג ורצח, קשה להגיד על זה: לגיטימי, אבל אלה סדרי עולם, לצערי. יש מצב של הפסקת אש, כאשר הצדדים מחליטים לא לרצוח, לא להרוג, לא לירות, לא לדקור בסכינים, ובאותה תקופה של הפסקת אש מנסים להגיע או מגיעים להסדר שלום או להפסקת מלחמה או לכל הסדר אחר.

אני עומד לומר משהו שאולי יישמע נורא, אבל לי יש הרגשה שהתרגלנו למצב הזה של ההרג הכמעט יומיומי, או לפחות הרג שבא עלינו מדי שבוע. העם כבר לא יוצא לרחובות כמו בעבר, וגרוע מכך, בממשלה לא מדברים איך למנוע את הפיגועים או לנקוט צעדים דרסטיים כדי למנוע את הפיגועים, אלא יותר: כיצד להמשיך את המשא-ומתן תוך כדי איזו שמירה מינימלית על הביטחון בשטח.

מי אחראי, בעצם, לביטחון התושבים בכל חלקי ארץ-ישראל? אש"ף? אני בטוח שכבוד השר לא יסכים לזה שאש"ף יהיה האחראי לכך, גם לא יאסר ערפאת בכבודו ובעצמו, כנציגם. אני חושב שממשלת ישראל, מקובל על כולנו, היא האחראית לביטחון כל אזרחי ישראל, בין שהם גרים באזורים המקובלים עליכם כאזורים ראויים למגורים ובין שהם גרים במקומות שלתפיסתכם דהיום אינם המקומות המוצלחים ביותר למגורים.

האם אתם חושבים שלמשפחות השכולות משנה האם הכרוז או הטלפון מגיע מה"חמאס" או מאש"ף או מה"פתח" או מאיזה פנתר מכל צבע שהוא? – ירוק, אדום, כל יום יש שם להקת פנתרים אחרת. תושבים רוצים ביטחון, נסיעה חופשית בכל האזורים שבהם הם גרים, התושבים רוצים לחיות שם, ואני רוצה להזכיר שהתושבים האלה לא הגיעו ליהודה ולשומרון סתם כך. רוב היישובים אינם אותן התנחלויות שכך אתם נוהגים חדשות לבקרים להציגן, אלא רוב היישובים הם יישובים שעלו או הועלו בתמיכה של ממשלות ישראל, לאו דווקא ממשלות לאומיות, דהיינו לאו דווקא ממשלת הליכוד.

היום היישובים ביהודה ובשומרון הם בעצם יישובי קו העימות, והמתיישבים הם הלוחמים של הקו הראשון. תחשבו על כך. ואני מבקש מכבוד השר, אולי באמת תעלו זאת בישיבת ממשלה? איזה אומץ צריכה משפחה כזאת כדי לגור במקום שמצד אחד, בזמנו או גם היום, יש לפחות חלקים במפלגת העבודה שחושבים שהוא חשוב מאוד לביטחון ישראל – לקחת את הילדים בבוקר לבית-הספר ולא להיות בטוחים שהם יגיעו לבית-הספר; לנסוע לעבודה ולא להיות בטוחים שהם יגיעו לעבודה. לא די בכך, אלא הם סובלים גם מדה-לגיטימציה על-ידי הממשלה, על-ידי מפלגת העבודה. המכשיר צפצף?

היו"ר ע' עלי:

כן. כבר שתי דקות. כאשר יש יותר מאשר שתי הצעות, מגיעות לכל דובר שבע דקות תמימות; זה הרבה זמן.

גונן שגב (יעוד):

לא ייתכן שתושבי יו"ע ירגישו לא רצויים – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, כדי שתדעו, יש לנו היום, נוסף על עשר ההצעות לסדר-היום, עוד שלושה חוקים בקריאה ראשונה, ולכל חוק כזה נרשמו בין 30 ל-50 חברי הכנסת – – –

גונן שגב (יעוד):

כבוד היושב-ראש, אתה רואה שאין פה אפילו מניין במליאה.

היו"ר ע' עלי:

תפקידי לשמור על התקנון ועל לוח הזמנים, ואני מבקש לעמוד בכך. תודה.

גונן שגב (יעוד):

הרי לא יעלה על הדעת, שהתושבים ביו"ע ירגישו לא רצויים, יעברו דה-לגיטימציה, יחיו בהרגשה של בית זמני, בית שיעבור, אולי, למדינה פלשתינית, לפי התבטאות של חלק מהשרים, וודאי חלק מחברי מפלגת העבודה. אנחנו מדברים כאן לא על 10,000, לא על 1,000 ולא על 100,000, אלא על כ-150,000 יהודים טובים שקיבלו את ברכת הדרך מממשלות ישראל השונות בעבר. היום הם נקראים: המכשול לשלום, היום הם מוקצים מסיבות כאלה ואחרות, ואותן ברכות שאנחנו שומעים

חדשות לבקרים מפי השרים או חברי הכנסת – אם הם רוצים, שיחיו שם תחת שלטון פלשתיני וכו' וכו'.

ברור לי לחלוטין שהשידורים האלה אשר משודרים מספסלי הקואליציה לא מוסיפים כבוד למדינת ישראל וודאי לא מוסיפים לה עמדת מיקוח באותו תהליך, שמלכתחילה אינני חושב שהוא נכון, אבל גם אם הוא לא נכון לפי דרכי, לפחות תעשו אותו נכון מבחינה פוליטית ומבחינת תורת הוויכוח או ההתמקחות.

אף לא שר אחד קם עד היום, תוך כדי אותם פיגועים, והיו הרבה מאוד פיגועים בשבועיים האחרונים, ואמר: בואו נחשוב מה יקרה כאשר השב"כ לא יהיה בשטח. היום השב"כ עוד בשטח, צה"ל בשטח, אבל מה יקרה כאשר השב"כ יהיה במעטפת, צה"ל יהיה במעטפת, איך אז, מה יקרה אז ליישובים שלנו הקרובים לגבול או גם ליישובים בתוך מה שנקרא "הקו הירוק" של פעם? אז הפיגועים יגיעו לתל-אביב, לרמת-השרון, לחיפה, לעפולה, ואז התירוץ הזה של "משטרה פלשתינית עוד לא בשטח" כבר לא יהיה. אז יהיה תירוץ חדש: השב"כ וצה"ל לא בשטח.

השאלה היא, האם לא צריך לעצור היום ולחשוב איך מגבירים את הביטחון גם היום וגם בעתיד הקרוב, אותו עתיד של אוטונומיה כזאת או אחרת שאתם מכינים לנו ולכל עם ישראל.

קשה לי להשתחרר מההרגשה, שהממשלה מעוניינת באיזה מקום בדמורליזציה של התושבים. קשה לי מאוד להשתחרר מההרגשה שאולי נוח לממשלה, קשה מאוד להגיד את זה, אבל אולי נוח לממשלה שיש פיגועים בזמן זה או אחר, כיוון שאז אנחנו יודעים שזה כבר לא 20% שמוכנים לעזוב תמורת פיצויים אלא אולי 30% שמוכנים לעזוב תמורת פיצויים, אולי 40%, ואולי אחת הבעיות, שהוגדרה כבעיה על-ידי שרים וחברי כנסת ממפלגת העבודה, תיפתר מאליה על-ידי זה שהביטחון יתרוץ וגם ירפו ידי המתיישבים. אני כבר מסיים.

אני רוצה להודיע לכם מעל דוכן זה, מהיכרותי את המתיישבים ביש"ע, שלא תצליחו לרפות את ידיהם ולא תגרמו להם לוותר לא על אמונתם, לא על אדמתם ולא על בתיהם. מה שאתם עלולים לגרום באותו חוסר ישע שלכם, באותה אין-אונות שלכם בנושא הביטחון, אלה פשוט התפרצויות אלימות בשטח, כמו שראינו בשבועות האחרונים, ואולי התפרצויות קשות יותר.

ממשלת ישראל אמורה להיות ממשלה של כל עם ישראל, ויש"ע, כמו שנאמר היום בשלטי חוצות, יש"ע זה כאן, לא שם. זה חבל ארץ-ישראל, והממשלה אחראית גם לאזרחים החיים ביש"ע.

אני חושב שהממשלה הזאת איבדה את הדרך באיזו צורה ואיננה מבינה שבחיי היום-יום אין הכול או לא כלום. בחיי היום-יום יש גם דרכי ביניים, ואולי כדאי שתחזרו אתם ותעיינו במשנה שלכם, של מפלגת העבודה, במשנתכם לא מלפני הרבה שנים, במשנתו של אלון, שכולכם הסכמתם לה כמעט פה-אחד, שדיברה על אזורים שלמים שחשובים באמת לעתידה הביטחוני של מדינת ישראל, בין שזאת בקעת-הירדן, בין שזה גב-ההר, בין שזה מדבר יהודה ברובו, אולי אז תתפכחו ותתחילו לחזק את ההתיישבות ואת ביטחונה.

אני ממתין או מצפה או מתפלל שהממשלה תכריז קבל עם ועולם: יש"ע זה כאן, היישובים יישארו ביש"ע גם בהסדר הקבע, ומדינה פלשתינית לא תקום. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת גונן שגב. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי, ואחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל.

רבותי, אנא מכם. כאשר אתם מכינים את הנאומים, תקפידו על כך שהם יארכו שבע דקות. לא נעים לי להפסיק באמצע. בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אין שבוע ללא פיגוע, אין שבוע שלא מביעים צער באוזני משפחות הנפגעים, היתומים, האלמנות והאלמנים, ההורים השכולים. כאילו המשחק מכור: נגנה, נשיג את המרצחים. בשביל מה להשיג אותם – בשביל לשחרר אותם? ביצענו עוצר. האם זהו מחיר תהליך השלום, כשפה מדובר בבשר לכפרות?

המשך פעולות הטרור נגד אזרחים חפים מפשע, נגד ילדים, נגד מעסיקים, נגד כוחות הביטחון שמגינים על פלשתינים בצלו של תהליך השלום, הוא התאבדות המונית. ארגון הטרור בשבילי זה אש"ף, ה"חמאס", "עז אל-דין אל-קאסם" וה"חיזבאללה".

כשאומרים ששלום עושים רק עם אויבים, צריך להגדיר את האויבים, וכל עוד האיום התוקפני והרצח לא יורדים מסדר-היום, צריך להתנהג כלפיהם כאויב.

רצח נהגי המוניות, רצח צפורה ששון, זיכרונה לברכה, רצח איש השב"כ, ירי כלפי מכוניות בתנועה, מעידים כי אין ביטחון פנים, כי הממשלה איננה מסוגלת להתמודד עם ההבטחות לקיום ביטחון אישי שנתנה לציבור. כשמלאו שלוש שנים לאינתיפאדה אמר רבין: אם הם יעברו לנשק חם, יהיה קל יותר להילחם ולטפל בהם. הממשלה הזאת מקרבת אותנו לקראת תהליך של מלחמת אזרחים – אנחנו עדים לתהליך דומה בבוסניה. אני לא אהיה מופתע אם מצב זה יגיע, כאשר הם יקרבו את הגבולות שלהם לאוכלוסייה שלנו במדינת ישראל.

ראש הממשלה צריך להבין כי אנו לא בשר לכפרות, לא נשלים עם האמרה "זהו מחיר השלום", לא נשלים עם שחרור מרצחים שיגויסו למשטרה הפלשתינית. רוצחו של יובל גולן, זיכרונה לברכה, שהואב למנוחות בסוף השבוע, שוחרר במסגרת המחוות לפלשתינים.

דם יהודי הוא לא הפקר. יש להגביל את תנועת הרכבים בשטחים; יש להגביר את העוצר בכפרים שבהם בוצעו פיגועים, עד תפיסת אחרון המרצחים; יש להשעות את תהליך השלום; יש להפסיק

העסקתם של אזרחים פלשתינים בתחומי המדינה; ראש הממשלה חייב לעצור את המחאות. הנתונים על האמצעים הללו מעידים כי אכן היתה ירידה בפיגועים.

הממשלה הזאת ממחישה לציבור כי הוויתור על שטח והפקרת ביטחונם של האזרחים הוא הצעד הבא נגד ביטחונה של מדינת ישראל. אנו עדים לכך בהצעות החוק שהממשלה הזאת הרימה את ידה נגדן, כמו הצעת חוק רמת-הגולן, הצעת חוק ירושלים רבתי והצעת החוק נגד הקמתה של מדינת פלשתינית.

כתוב: כי תצאו למלחמה, אני השם אלוהיכם אלחם באויביכם, אתם תחרישון ואני אשבר לכם סלעים. המלה סלעים היא ראשי תיבות של: סוריה, לבנון, עירק, ירדן, מצרים.

במשך 5,754 שנים אנחנו עם נרדף, ולא נבין את זה לעולם. אלה הם הימים שבהם אנחנו רואים לנגד עינינו את "מקבץ נדחי עמו ישראל", זאת על מנת לשמור על השורשיות של מדינת ישראל, על הרוחניות ועל היהדות. זהו ביתנו ועל זה נילחם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים דיין.

חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל.

חבר הכנסת, יגאל ביבי, גם לך יש חידוש בתורה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

הפירוש של "סלעים" הוא יפה.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעת המפד"ל סיירה היום ביישובי הבקעה ונפגשה עם המתיישבים. היא באה לעודד את המתיישבים ולהיות אתם בשעת המצוקה. מאוד נדהמנו לשמוע שיישוב כמו ברדלה, שנמצא בין מחולה לפרוונות, באזור שהיה שקט, ובמשך עשר שנים אני נוסע בו, גם היושב-ראש, חבר הכנסת עובדיה עלי, נוסע בו.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו נוסעים יחד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

שם מעולם לא היתה זריקת אבנים. אם היום תושבי ברדלה הסמוכים אלינו העזו לזרוק אבנים – זה מצב לא סימפתי.

כאשר אנחנו עולים את העלייה ממעלה-אדומים בדרך לירושלים, אנחנו רואים שוטרים של משמר הגבול עומדים על המצוק לפני הרמזור. אני שואל את הנהג – וגם הוא מתיישב מיש"ע – מה קרה שפתאום נמצא כאן עכשיו משמר הגבול? הוא ענה לי: זה לא רק כאן אלא גם בענתות ובמקומות אחרים, כי זורקים שם אבנים באופן קבוע, ושר המשטרה המסור והטוב מחליף שם שלוש משמרות של שוטרים כדי שלא יזרקו אבנים כאן, בלב ירושלים, במעלה-אדומים. לא בלילה, ביום, עומד שוטר משמר הגבול במדינה החופשית שלנו וצריך לשמור. מה קרה, אין לכם יותר הרתעה? לא פוחדים מכם? מצפצים עליכם? כאן בבית יזרקו עלינו אבנים, לא במסתרים, לא בחושך, לא במארבים, באופן גלוי?

אם המצב הוא כזה שהביטחון התערער עד היסוד, מזעזע ואין פלא שצפורה ששון, זיכרונה לברכה, אם צעירה לשתי בנות, בהיריון, נרצחת ליד בעלה וילדיה בציר הראשי בדרכה לביתה; נהג המונית אילן סודרי, תושב יושיביה שבדרום, נחטף ונרצח על-ידי מחבלי "הג'האד האסלאמי" שהתחזו ליהודים; נפתלי סהר, פרדסן מרחובות נרצח בפרדסו כאשר הלך להאכיל ולהשקות את אחד הפועלים שלו, כך אומרים – זה רצח שני של פרדסן-חקלאי, לפני כן נרצח משה בקר, זיכרוננו לברכה; אורי שמבי ממושב פדיה שליד רמלה נדקר אתמול אחר הצהריים על-ידי מחבל שנמלט, הוא ביקש לבצע עבודה במוסך של שכנו, אשר בו מתגוררים שלושה ערבים העובדים בכרם של שכנו, והערבי החשוד בדקירתו בא לבקר את שלושת הפועלים במוסך.

רבתי, הזהרנו אתכם שאם תפקירו חלקים מארץ-ישראל, את יהודה ושומרון, הטרור יבוא גם הביתה: לראשון-לציון, לרחובות, לנתיבות וגם למרכז הארץ.

רבתי, אנשים נהרגים, אנשים נדקרים. שלשום שמעתי בחדשות כי המתנחלים זורקים אבנים בחלחול ומתפרעים, המתנחלים האלה חוסמים את הכביש. כאשר אני נוסע הביתה לגוש-עציון, אני רואה אוטובוס שבא מקריית-ארבע, כולו מחורר באבנים. את זה לא הזכירו בחדשות.

רבתי, אנחנו חיים כאן בארץ שלנו, או לא? ממתי העם היהודי היה במגננה? מתי הוא ברח? אנחנו לא יכולים לפתור את הבעיה הזאת בצורה חדשה וברורה? מי לא יכול לפתור את הבעיה – אנשים שלוחצים את היד של המנהיג שלהם, אנשים שנפגשים אתם, מתחבקים ומחייכים. אם כך המצב – אין פה הנהגה פלשתינית. עם מי אתם מנהלים משא-ומתן? כנראה לא עם בעל-הבית. אין להם השפעה, האם הם לא יכולים לומר: בואו נהיה יפים כלפי העולם במשך חודש-חודשיים ונכריז שאנחנו לא עושים טרור? נראה אותם.

אני רוצה לברך את השר שחל, אם אני לא טועה הוא היחיד בממשלה שדרש כי בשיחות השלום יהיה גינוי של הדברים האלה.

אני חושב שהיו צריכים לעשות צעד קטן, לומר: רבותי, אנחנו משעים את השיחות לשבוע; או למקד את השיחות רק בנושא של הפסקת הטרור. אנחנו לא אנשים שצריכים לחיות בשקט, בביטחון? בכל יום אתה פותח את הרדיו ובכל שעה שומע את הדברים. בדרכנו לכאן אנחנו שומעים, שלא רחוק מהמקום שבו נרצחה צפורה ששון, ירו על משמר של צה"ל, על הצבא. איזו עזות מצח. לא חוששים לירות על אזרחים, לא חוששים לירות על הצבא. זו מלחמה, רבותי. ובמלחמה, התנהגו כפי שמתנהגים במלחמה.

אני חושב שהממשלה איננה מסיקה מסקנות מעשיות מן התקריות האלה. היא צריכה לדעת שהיום אין מנהיגות בשטחים. הממשלה רואה שמשתפי הפעולה חוששים. לא מעודדים אותם. הם רואים שאין בעל-בית במדינה. יש מנוסה כללית. אני שומע מחיילים שכבר מפרקים את הבסיסים של צה"ל במקומות שצריך להחזיר. מה קרה? למה לפרק? למה למהר? למה להראות שאנחנו נסים? למה להראות שאנחנו חוששים?

אני רוצה לסיים ולומר, היות שאין הנהגה ערבית שיכולה להטיל את מרותה, אלא יש כאן קבוצות של פורעים, זה מוכיח שאין כאן עם פלשתיני עם רעיונות ואידיאלים. יש פה כנופיות כנופיות. לדעתי, הדרך היחידה שבה אפשר להפסיק את העניין הזה היא לפגוע בהם בצורה כלכלית. מי שנוסע היום בכבישי יהודה ושומרון רואה את תנופת הבנייה האדירה. לא ראיתי מהירות כזו של הקמת בניינים. אני נוסע בציר, טרקטור עובד היום – בעוד שבוע אתה רואה את הקומה הראשונה גמורה. עובדים בשלוש משמרות, עם זרקורים בלילות. היום ראינו את זה גם במחנות הפליטים, שקמו לתחיה והתחילו לבנות. איזו תנופת בנייה. אתה רואה את המשאיות, את הטרקטורים. לדעתי, אתה יכול לפגוע בהם כלכלית. את זה כולם יבינו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

להרעיב אותם, להרוג אותם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, לא להרוג; להיפך. אני נגד הריגה. אבל יישוב שממנו יצאו פורעים, לסגור אותו. לא יעבוד שבוע-שבועיים. לא להרוג, לא לירות. חיי אדם של כולם יקרים, חבר הכנסת אבי יחזקאל. אבל לא יכול להיות שהוא יפגע בנו, יהרוג, ואפילו לא תסגור אותו בבית. שישב בבית ולא תהיה לו עבודה, לא תהיה לו כלכלה ולא תהיה לו פרנסה לילדיו, אז הוא ידע.

אין לנו ברירה. מה זה בגבעות של ירושלים? הם יזרקו אבן, נסגור. לא יצאו מבתיים. אם הם לא יודעים להתנהג כמו שצריך במקום ציבורי, לא יצאו מבתיים. לדעתי, הנשק הכלכלי עדיין לא מוצה. יכול להיות שזה לא יצליח, אבל צריך לנסות. אולי יהיה שינוי.

לדעתי, הסאה כבר גדושה. העם עוד יתמרד נגדכם. אני מציע שתיקחו את הנושא לידיים ביתר תקיפות, בצורה נחרצת. העם הזה לא יכול עוד לשפוך את דמו.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת יגאל ביבי.

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 3452, של חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה, אדוני.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם בחודש החמישי, על פרי בטנה, נרצחה בדרך המלך, כביש חוצה-שומרון; סב שהלך להזין בן מיעוטים ולקטוף פרי לנכדיו, ובהלווייתו הייתי, נרצח בפרדסו; פרדסן בן העיר שלי, העיר ראשון-לציון, שהלך לעבד את פרדסו, נרצח; נהג מונית שעדיין מחפש את עתידו, נרצח; איש שירותי הביטחון, איש השב"כ, נרצח.

אני מציין את זה כך, כדי לבוא ולומר מעל במת הכנסת, שאוי לנו אם נכרוך את מה שקורה וננסה באמצעות המקרים הטרגיים והנפשעים האלה לחסום את תהליך השלום.

השאלה שצריכה להישאל היא, האם הקורבנות האלה הם קורבנות המלחמה או האם הם קורבנות המלחמה על השלום. השאלה שהציבור צריך לתת עליה את הדעת: האם אפשר לקחת את הסיכון ובהמשך המשא-ומתן עם הפלשתינים לדבר עם יאסר ערפאת, לקחת את הסיכון שתוך כדי המשא-ומתן – וזו האמת לאמיתה – ימשיכו להתרחש מעשים קיצוניים כאלה? זו השאלה האמיתית, והיא איננה נוגעת למפלגות. היא נוגעת לציבור.

צריך שהציבור ידע, ככל שיתקרב המשא-ומתן לסיומו, הסיכוי למעשים מן הסוג הנפשע הזה ילכו וירבו. זו האמת. אם הממשלה הזו, הממשלה שלי, יצרה תחושה שהמשא-ומתן ירגיע ויגרום לכך שיהיו פחות אירועים ביטחוניים, היתה זו טעות.

בזמן המשא-ומתן הולך ונוצר תהליך. אינני יודע מי צפה בקלטת ביום שישי, כאשר צילמו ארבעה רוצחים שישבו בפרדס בשכם, אנשי "חמאס", שבאו לקבל ברכה מהמפקד שלהם. ישבו שם נערים שאינני יודע איך להגדיר אותם, נערים מטורפים שהולכים למוות שלהם. אומר להם אותו מרצח "חמאסניק": אתם כנראה הולכים למות. אתה אומר לעצמך: ריבוננו של עולם, תראה מה קורה, בגיל כזה אתה צריך להבטיח חיים, לא לדבר על המוות. הם הולכים למות, הם הולכים לרצוח ולמות. איפה נשמע דבר כזה?

מתברר שבקרב הזה על הרחוב הפלשתיני, השכל הולך ונעלם, וכנראה הרגש, הטירוף, הולך ומשתלט. כשאתה רואה דבר כזה, אתה אומר: משהו כאן השתבש.

וכאן אני בא לראש הממשלה שלי, וכאן אני בא גם לשר שחל, והיום העליתי את זה בסיעת העבודה. נכון, הנהגת אש"ף מגנה ככל יכולתה את מעשי הטרור. יאסר ערפאת לעתים מגנה ולעתים לא מגנה. אני שואל את השאלה האמיתית, האם בהסדרי הקבע נצטרך לשבת, לבד מאש"ף גם עם ה"חמאס"?

אדוני השר, האם הולך ונוצר מצב שאנחנו כבר מקבלים את העובדה שיאסר ערפאת אינו יכול לספק את הסחורה בכל הרחוב הפלשתיני על רבדיו, על השקפותיו?

האם ייווצר מצב שאנחנו מגיעים להסכם קבע, וחלק לא קטן מהרחוב הפלשתיני יאחז בנשק, יהלך עלינו אימים? או האם אנחנו מגיעים למצב שבזמן הסדר הביניים, אתה, בצדק, מסייע להקים משטרה פלשתינית, עם נשק סביר – האם אנחנו צפויים ללבנוניזציה בשטחים? היום אמר שר החוץ בסיעת העבודה, שיש נשק לאנשי ה"חמאס", ויהיה נשק למשטרה הפלשתינית, ומן הראוי יהיה לתת למשטרה הפלשתינית את הסיכוי להילחם באותם גורמים קיצוניים. האם להערכתך, אדוני השר, הם יצליחו להילחם בהם? האם אפשר יהיה להעניק להם את הכלים ואת הביטחון?

אחר כך עלתה הסוגיה של רצועת-עזה, אדוני השר. אומרים לנו שברצועת-עזה תהיה אחריות כמעט מלאה לאש"ף. אנחנו לא נהיה ברצועה. האם האחריות תהיה מלאה גם במלחמה שלהם ב"חמאס", אדוני השר? איזו צורה של מלחמה תהיה שם? מתי נתערב? מתי נגיע אליהם? האם נוכל להיכנס, האם נוכל לרדוף אחרי אנשי ה"חמאס"? זו השאלה.

האם נגיע למצב כזה, שנוכל לומר לאנשי אש"ף: בואו תיאבקו אתנו נגד אנשי ה"חמאס"?

אשאל אותך שאלה נוספת. במוצאי השבת האחרונה הופעתי בערב ראיונות באריאל. נסעתי בערב. אודה ולא אבוש – פחדתי.

היו"ר י' עזרן:

אתה צודק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

השאלה שנשאלת היא זו: אם בזמן הסכם הביניים, שבו אנחנו מדברים על יריחו ועל עזה, תהיינה פעולות של ה"חמאס" ביהודה ובשומרון, אדוני השר, איזה סוג של מאבק אנחנו ננהל נגדם? האם ניאבק בהם עד חורמה? האם ניתן יהיה להבטיח מפני אותם "חמאסניקים", שחלילה עלולים לעשות מעשי טרור ופיגועי טרור בכבישי יהודה ושומרון, בכביש חוצה-שומרון? האם הם יוכלו להגיע ליריחו, אדוני השר? האם הם יקבלו שם את ההגנה של המשטר הפלשתיני? מה אומר ההסכם על הדברים האלה?

אודה ולא אבוש, אני טוען שעברנו את הקו של האל-חזור אתם. צריך לומר את האמת: ההסכם בפתח. צריך לתת לו את הסיכוי. צריך לגבות אותו. אבל אני חושש ממצב שבו יהיו נפגעים ברמלה, ברחובות, בראשון-לציון, בדרום וגם בשטחים מסוימים ביהודה ובשומרון. אני רוצה להזכיר לך, שגם במפלגת העבודה יש גורמים הרואים בשטחים ביהודה ובשומרון חלק אינטגרלי של המפה העתידית של מדינת ישראל. האם אפשר יהיה להבטיח תהליך של ביטחון בעניין הזה?

אני רוצה להגדיר לך את הבעיה מנקודת מבטה של הכנסת היום. נוצר תהליך מאוד מוזר בכנסת. יש הטוענים שהממשלה הזאת מומרצת על-ידי מרצ ועל-ידי רק"ח וחד"ש, לצורך העניין. יש הטוענים ששמעון פרס מסובב – סליחה על הביטוי – את ראש הממשלה ועושה סביבו תהליכים מהירים. אני אומר שהדבר היחיד שנשאר לנו זה ראש ממשלה שמוביל את התהליך על-פי השקפתו, בצורה שפויה ורציונלית. אני מציע לך, כמי שהיה שותף, או כמי שקיבל את החלטת מפכ"ל המשרה, לבוא ולומר: אדוני, הסגר אינו דבר פסול.

אסיים במשפט אחד. אדוני השר, יש בידי מסמך תשובה ממנהל לשכתו של ראש הממשלה. אני שאלתי את ראש הממשלה את השאלה: האם הסתיים השימוש בנשק הגירוש? ואני מקווה שאנשי מרצ לא יכעסו עלי. התשובה שקיבלתי ממנהל לשכת ראש הממשלה, על דעת ראש הממשלה, אומרת כך: אין התחייבות של ראש הממשלה וממשלת ישראל שלא להשתמש בנשק הגירוש. אני אומר זאת, ואינני מציע את העניין, אבל אני רוצה שיהיה ברור, שמי שמושיט יד לשלום – אני תומך בכך שיש לעשות אתו שלום, מהר, וכמה שיותר בטוח. אבל מי שמטרפד את השלום, כדברי הקואליציה, מן הראוי שידע שכל האמצעים עומדים כדי לגרום לו שהוא לא יישאר בשטח הזה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת יחזקאל. תודה גם על ההקפדה על הזמן. נעבור להצעה לסדר-היום מס' 3468, של חבר הכנסת דוד צוקר. בבקשה, אדוני, חבר הכנסת; אחריו – חבר הכנסת הרב שלמה בניזרי.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה כבר עניין מזומן והוא חלק משגרת החיים שלנו בארץ, שאנחנו נדרשים, במקרה הזה על-ידי הצעה לסדר-היום, או אנחנו נדרשים לו בסדר-יומנו, להתאבל וללכת אל בתי-הקברות לעתים קרובות מדי ובנסיבות עגומות מדי. גם הכנסת נדרשת לעניין הזה, באמת כחלק מוויכוח מדיני, אבל נדמה לי, אני מקווה כך, כאיזה ממד נוסף מעבר לוויכוח המדיני, שבו אנחנו נדרשים מדי פעם, עם כל הקושי, לנסות ולשלב ידיים, ולנסות, וביחד, לפחות בממד האנושי, להבדיל מן הפוליטי, להתאבל ולשלוח תנחומים כנים, גם במקרים שבהם אין בהכרח אחדות דעים פוליטית. שכן, נדמה לי, שבממד האנושי של הרציחות הללו, המשפחות שאיבדו, שהתרסקו – ולא רק איבדו אלא באמת אלה משפחות שהתרסקו – ראויות לתנחומים באמת מכולנו. הדיונים הללו, כך אני חושש, אדוני השר וחברי הכנסת, עוד יחזרו על עצמם, שכן איננו רואים עוד את האור בקצה המנהרה בכל מה שקשור לטרור ולרציחות.

אבל העובדה שאנחנו מובילים אל קברם את מי שהיו צריכים לחיות עוד שנים רבות איננה צריכה, בשום פנים ואופן, להיות עילה לאובדן עשתונות. אדוני השר, העובדה שמדי פעם אנחנו נשטפים חזור ושטוף ביגון ובעצב עקב אירועים מן הסוג הזה, איננה עילה, אסור לה שתהיה עילה, ובשום פנים אסור שהיא תגרום לנו לאבד שיקול דעת מדיני או אחר.

ייתכן שדווקא האירועים הללו – כן, אף שהם קורים ומתרחשים לעתים כל-כך מזומנות – נדמה לי שהם צריכים להביא אותנו שוב, ושוב, ושוב, דווקא למחשבה. זאת מעבר לעניין האבל, מעבר לעניין האמוצינולי ובתוספת לעניין האמוצינולי. כל מה שנותר לנו לעשות בדיונים הללו הוא באמת לחזור על השקפת עולמנו בדברים הבסיסיים ביותר, הראשוניים, היסודיים. גם אני מבקש לעשות זאת היום.

כולנו יוצאים, וגם אני יוצא, מאותה נקודת מוצא, שאומרת שיש לעשות כל מאמץ אפשרי כדי לא לגרום לכך, שנסיבות שמביאות לקיפוד חיים של מי שהיו צריכים לחיות, יתרחשו שוב. זאת נקודת המוצא, ונדמה לי שהיא משותפת לכולנו.

אני רוצה לחזור רק על העיקר, כי גם הנסיבות הללו, ואולי בעיקר הנסיבות הללו, הן הנסיבות שבהן צריך לומר את העיקר. אני רוצה לתמצת את דברי לארבע נקודות. אלה ארבע נקודות, שבעקבות רציחתם גם של צפורה ששון, גם של אילן סודרי וגם של נפתלי סהר, זיכרון כולם לברכה – ובשבוע לפני כן נדמה לי שנרצח נעם כהן, זיכרוננו לברכה – זיכרון כולם מביא אותי להצביע עליהן עוד הפעם. ואינני מחדש בכך, כפי שקודמי לא חידשו, וכפי שאלה שיבואו אחרי לא יחדשו, אלא אני רוצה לחזור על מה שבעיני הוא מובן מאליו.

נקודה אחת, אדוני היושב-ראש – התגובות על מעשי טרור, על פעולות טרור, על תנועת טרור, על תופעת טרור, התשובות אינן יכולות להסתפק ולהצטמצם אך ורק במישור הטקטי. שמעתי המון עצות ששר המשטרה קיבל היום. אם רוצים ברצינות להתמודד עם סוגיה מן הסוג הזה, אי-אפשר להסתכל על העניין רק בגובה הטקטי שלו. זו טעות שאנחנו עושים, אם משום שאנחנו מתמסרים לכאב, אם משום שאנחנו מתמלאים ביגון ובאמוציות וברגשות, ואם משום שאולי לאחדים מאתנו אין תשובה אחרת. אבל אסור, וזה לא רציני, להתרכז אך ורק ברמה הטקטית כאשר מתרחשים אירועים מן הסוג הזה.

היו"ר י' עזרני:

לא נותנים לנו לשכוח.

דוד צוקר (מרצ):

נקודה שנייה – המאבק האמיתי בטרור, הקרקע היסודי של הטרור יכול להיות אך ורק על-ידי שמיטת הקרקע מתחת לסיבות המביאות לטרור. טרור איננו תופעת טבע בלתי מוסברת. הוא איננו טורנדו באמצע הקיץ. יש לו סיבות, יש לו יסודות, יש לו גורמים, והוא פועל בנסיבות מסוימות. מאבק אמיתי, שיתכן שיישא פירות, יש לו סיכוי להצליח אך ורק אם הוא ייגע ביסודות הטרור, במניע, במוטיבציה של הטרוריסט. ואלה נעשים ביסודם, לא כולם, אבל ביסודם, במישור המדיני, הפוליטי.

נקודה שלישית – במקביל למאבק ביסודותיו, ביסודות המצמיחים את הטרור, בביצה המצמיחה את הפגע הרע הזה, במקביל לכך, ובמקביל למתן התשובה הפוליטית, המדינית, הלאומית, צריך להתנהל מאבק ברמה הטקטית – אינני רוצה להכביר מלים על כך, אבל זה מובן מאליו, ואמרתי: אחזור רק על המובן מאליו – במקביל, כמאבק המאמץ תבונה ועוז ותחבולה ונשק וידע ומודיעין וכל מה שאתם רוצים, והוא המאבק במישור הטקטי, שגם אם יאמרו לי שבע פעמים שהוא חשוב – הוא חשוב מאוד, הוא איננו העיקר. הוא איננו יכול להיות העיקר. כלומר, גם מאבק יומיומי ברמה הטקטית בטרור, בטרוריסטים, כי המאבק בטרור הוא המאבק שנעשה ברמת היסודית. ויש להבחין בין מאבק בטרוריסטים ובין מאבק בטרור.

נקודה רביעית – לא לשעות, אדוני השר, לא להעז לשעות, ולא להקשיב לאותן עצות אחיתופל, שכל כוונתן איננה בעניין הטרור, אלא כוונתן מדינית, והן העצות הרעות הללו להפסיק את המשא-ומתן, בעקבות כל רציחה. אלו העצות ששמעתי גם היום וניתנו בנדיבות כל כך גדולה לממשלה הזאת. מי שישעה לעצה הזאת עושה אך ורק דבר אחד, הוא נותן את כוח הווטו, את זכות ההחלטה המוחלטת לטרוריסטים. מי שמבקש להפסיק את המשא-ומתן בעקבות פיגוע, בעקבות רצח, בעקבות דקירה, ייתן לטרוריסטים להכתיב את סדר-היום במזרח התיכון, והם יקפצו על המציאה. והם מצפים לעצות הללו והם ממתינים לעצות הללו והם מייחלים לרגע שבו ממשלת ישראל תקבל את העצות הרעות הללו, שבאות מן האולם הזה ואומרות: הפסיקו את המשא-ומתן בעקבות פעולות טרור. כן, מחכים לזה כמה קילומטרים מכאן, אני מניח, מי שמקשיב לדיון פה. הוא מחכה כבר לעצות הללו וליצירת גל שיתבע מן הממשלה הפסקת המשא-ומתן בעקבות הרציחות.

יש לזה רק משמעות אחת – לתת את סדר-היום של המזרח התיכון ושל הסכסוך הישראלי-הערבי לידיה של קבוצה קנאית קטנה, צמאת דם, רצחנית. ואל לה, אדוני השר, אל לה, לממשלה, לשעות לעצות הרעות הללו.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה.

חבר הכנסת הרב שלמה בניזרי, בבקשה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני כבוד השר, רבותי חברי הכנסת, אני מקיים עכשיו את הפסוק: "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה". הייתי ממש בדרכי, ביציאה לחתונה, ראיתי שהדיון עדיין מתקיים, אמרתי שאני אקיים את הפסוק: "טוב ללכת אל בית אבל" – אנחנו עוסקים פה היום באמת בהלכות אבלות, בהלכות רציחות של יהודים חפים מפשע, על לא עוול בכפם, שנוסעים לתומם – מאשר ללכת לחתונה, שאני אוכל לעשות את זה באמת בשעה יותר מאוחרת.

הגמרא אומרת לנו על ימות המשיח: ייתי ולא אחמיניה. כלומר, אנחנו מחכים שיגיע יום המשיח, אבל יהי רצון שלא נהיה נוכחים באותה תקופה. שואלת הגמרא: באמת, למה? אתה מצפה לימות המשיח ואתה לא רוצה להיות שם, הרי אלה הימים הכי יפים? אלא אומרים רבותינו, שהימים שלפני ימות המשיח יהיו ימים קשים מאוד לעם ישראל, ימים של רציחות, ימים שנדע בהם, לצערנו הרב, צרות רבות. אז מצד אחד אנחנו בצער גדול ובחרדה גדולה על כל דבר שקורה במדינתנו, מצד שני יש לי באמת נקודת האור היחידה, שכשבאות צרות, אני גם צריך לצפות לישועה הגדולה. אבל להיכנס לאופוריה ולהגיד: שמע, המשיח עוד מעט יבוא, הנה הצרות מבשרות את בוא הגאולה? אני מצווה בתור יהודי קודם כול לעשות את ההשתדלות. וההשתדלות מצדי – למנוע כמה שיותר שפיכת דם יהודי.

באמת בתחילה חשבת: בשביל מה נרשמתי לדיון הזה? הרי כל פעם כאשר יש רצח, שניים, שלושה, יאללה, רצים כולם למליאה, או מציעים הצעת אי-אמון, או עושים פה דיון, צועקים, צועקים, אבל על

זה נאמר: צעקת נערה בשדה אין לה מושיע. מה כבר יוצא? הרי הדיון נכנס ל"דברי הכנסת". בכל אופן אמרתי: כשיש דיון זה עושה איזה הד מסוים, אולי מלה אחת שתאמר, אולי איזה דבר ייכנס בלבם של אלה הממונים על הביטחון במדינת ישראל, והם יעשו את ההשתדלות בצורה הרבה יותר טובה. לא שאני חושד בהם, חלילה וחס, שהם אינם עושים את מלאכתם. הם עושים את זה טוב יותר אפילו מהממשלה הקודמת, שהרי הממשלה הקודמת, ממשלת ימין, בראשותו של מר יצחק שמיר, שעמדו פה במדינת ישראל ודיברו ימין, ימין, ימין, וחשבו שהם יביאו לנו את הגאולה ואת הישועה. ומדברים על כך שהם יחזרו לשלטון, הם יוכלו למנוע את כל הפיגועים. אנחנו רואים שבאמת הדברים לא תלויים בהם.

מה שאנחנו צריכים לעשות זה אך ורק לחזק את ידי הממשלה להמשיך בתהליך השלום, לפחות לראות איזו תקווה, איזה אור, איך שאומרים, בקצה הבור, בקצה המנהרה. להמשיך לחיות באותה שיטה של שמיר ולמשוך משא-ומתן במשך שמונה שנים – אנחנו באמת לא בנויים לדברים הללו. אנחנו בנויים לתהליך שיוביל אותנו כמה שיותר מהר לשלום, וכמה שזה נמשך היום, לצערנו הרב, הסחבת הזאת, זה אך ורק בעוכרנו. כי אנחנו בכל אופן אומרים: שלום. השלום יביא איזו תקווה, יהיה איזה שינוי. למעשה, מה קורה היום? אנחנו ממשיכים בלי שלום. ודאי שיש רציחות. אז למה אתה מצפה? הערבי אומר: לקחת לי את הקרקע, אתה לא נותן לי כלום, שום אחיזה, מה טוב לי פה? אני ממשיך לרצוח. אם יהיה לו שלום, לפחות תהיה לו תקווה מסוימת, יראה איזה אור מסוים בשבילו, אולי הוא יתנהג אחרת.

אולם, אומר את האמת, גם אני שותף כמו חברי, חבר הכנסת אבי יחזקאל, לאותם הרהורי כפירה ודעות אפיקורסיות לגבי תהליך השלום, לגבי אותם אנשים שאנחנו עומדים לעשות אתם את השלום. הנה הולכים, מדברים, מוותרים על הכול, אבל מאידך גיסא, קול הזעקה של ערפאת וחבריו, הגינוי, הצעקה, משהו, צעדים דרסטיים כדי למנוע את שפיכות הדמים – את זה אנחנו לא רואים, לצערנו הרב.

ועל זה אנחנו צריכים לבוא ולזרז את הממשלה. אין מזרזין אלא למזרזין. צריכים לבוא ולהגיד להם: רבותי, אתם הולכים, עושים ויתורים, אל תרפו ידיכם, אל תיתנו את הכול בצורה הזולה ביותר. אדם שהולך למכור סחורה בשוק, ברגע שהוא מזלזל בסחורה שלו ומוריד את המחיר, הוא משדר שהסחורה שלו באמת לא שווה, אפשר להוריד הרבה. כשאדם בא עם הסחורה שלו ומחשיב אותה, אם הוא מייקר את הסחורה שלו, ממילא ההסתכלות של הקונה, של הפרטנר שעומד מהצד השני, היא הסתכלות הרבה יותר חיובית, הרבה יותר מתוך הערכה.

לכן אמרתי: אני בא לפה, חוזר על דברים שאחרים אמרו, אבל אין מזרזין אלא למזרזין. ואת זה אנחנו רוצים, לחזק את ידיה של הממשלה מצד אחד להמשיך ולצעוד קדימה עם תהליך השלום, להביא אותנו לשלום, כי באמת יש אולי תקווה מסוימת שימנע מאתנו את שפיכות הדמים הזאת, כי זו התקווה היחידה שאנחנו רואים, אלא אם כן – כפי שאמרתי בתחילת דברי – אולי יבוא משיח צדקנו ויגאלנו במהרה. אבל עד שיבוא, אנחנו מחויבים לעשות את ההשתדלות. ואנחנו פונים בשם סיעת ש"ס – וחבל שכבוד השר לא נמצא פה; אולי אדוני היושב-ראש יעביר אליו את פנייתנו – אנחנו פונים בקריאה נרגשת אל השר ואל הממשלה עצמה, שיעשו את ההשתדלות, ואני מאמין, כי קשה יהיה להבין יהודי שלא יעשה את ההשתדלות, אלא שאנחנו מחזקים אותו שימשיך במאמצים רבים. אני חוזר, אדוני השר – – –

היו"ר י' עזרני:

זה לא סותר את הנושא הביטחוני, שצריך להדגישו.

שלמה בניזרי (ש"ס):

ודאי, אני מדגיש. אני אומר, אדוני השר: אנחנו מחזקים את ידי הממשלה, כי אנחנו תמכנו בתהליך השלום מתחילתו. אבל מאידך גיסא, ביטחונם של היהודים במדינת ישראל – לנקוט יד חזקה כלפי אותם מתפרעים. ואני אומר: אני חושב שצריך להחזיר את הסגר ולא להתבייש ולא לחשוש מה יאמרו אומות העולם. החשש מאומות העולם, לא יכול לכפר על הדמים. העדות והמציאות מוכיחות, שברגע שהיה סגר חזק ומהודק במדינת ישראל, היו פחות פיגועים. מרפים את הסגר, זה משדר חולשה, זה נותן פתח למרצחים לפעול.

לכן, עדיף שתיפגע החקלאות, שייפגעו כל מיני מפעלים, אבל שדם יהודי לא יישפך. חשוב מאוד ורצוי להחזיר את הסגר, אפילו עד שיתחיל תהליך השלום, שאז, אתם אומרים, אנחנו נפקיר את הביטחון בידי ערפאת. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת בניזרי. באמת תרמת לנו דקות יקרות מאוד.

הודעת היושב-ראש בדבר החלטת הממשלה לחזור בה מהודעתה על החלטתה לחזור בה מהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994

היו"ר י' עזרן:

רבותי, יש ידיעה חשובה מאוד לממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת סאלח טריף, בבקשה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

רבותי חברי הכנסת, כפי שהבטחתי לתת את החלטתי בעניין המשך הדיון בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, הרי לכם ההחלטה שקיבלתי:

בתום הדיון הפרוצדורלי הנרחב שהתקיים בתחילת הישיבה בעניין הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, והעמדות השונות של הממשלה ושל חברי הכנסת לגבי המשך הדיון בהצעת החוק, ולאחר

שיקול דעת מעמיק, שבו נוכחתי לדעת, שאין התקנון עונה על השאלה של דיון בהצעות חוק חופפות, החלטתי, בהתאם לסעיף 147 לתקנון הכנסת, להעביר את הדיון וההכרעה לוועדת הכנסת.

אני מבקש מוועדת הכנסת להכליל בסדר-יומה בישיבתה מחר דיון בשאלה הזאת ולהודיע לנו. תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה. מאחר שהממשלה רוצה להשתתף בדיון בוועדת הכנסת, והיא רוצה להשתתף יחד עם היועץ המשפטי לממשלה, ומאחר שמחר אני אייצג את הממשלה בתל-חי באירוע שהוא ברור וידוע לכולם, במקום ראש הממשלה, אני מבקש שהדיון בוועדת הכנסת יתקיים ביום רביעי, ואנחנו בכבוד רב נבוא כולנו, תבוא הממשלה, כדי לייצג את עמדתה בפני ועדת הכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

שהדיון יתקיים הלילה.

היו"ר ס' טריף:

נביא את בקשת השר לוועדת הכנסת וליושב-ראש ועדת הכנסת, וננסה בכל זאת לתאם את המועדים של הדיון. חבר הכנסת זאבי, אנחנו נעביר את העניין לוועדת הכנסת ויתקיים הדיון המעמיק והנוקב לקבלת החלטה בעניין. תודה רבה.

אדוני סגן היושב-ראש עזרן, בבקשה.

הצעות לסדר-היום

מעשי הרצח האחרונים של ארגוני הטרור

היו"ר ס' טריף:

בינתיים, עד שהיושב-ראש המחליף יגיע, אני מזמין את חבר הכנסת פרוש. אני מבין שאדוני צריך לשאת את דבריו.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, איוב, שעברו עליו תלאות וצרות רבות, התלאות והצרות באו עליו בזו אחר זו – עוד זה מדבר וזה בא. כאשר ניתנות צרות ותלאות בזו אחר זו ולא ניתן לנשום – זה קשה, קשה מאוד. כך קשה לנו לנשום מהפיגועים הבלתי פוסקים, פיגועים אכזריים, שניתכים עלינו בזה אחר זה בבחינת עוד זה מדבר וזה בא.

לפני רשימה של מה שקרה לנו מיום ב' בשבט, 14 בינואר, עד ט' באדר, 20 בפברואר. אקח מזמנכם שתי דקות ואקרא את אשר עבר עלינו. רבותי, זה נורא, הקשיבו. התאריכים הם לפי הפרסומים בעיתונות. ב' בשבט, 14 בינואר – שלושה חיילים נפצעו מירי מחבלים מהמארב ליד חברון; ד' בשבט, 16 בינואר – מחבלים רצחו עולה חדש מרוסיה, גריגורי פייזי, מאשקלון; ז' בשבט – מחבל דקר בסכין קבלן חשמל מאשקלון, ציון בן-אלישע; י"א בשבט – הפרדסן ר' משה בקר, אב שכול, נרצח בפרדסו בראשון-לציון; י"ט בשבט – מחבלים ניסו לרצוח ברירות את עמנואל שרף, מגוש-קטיף; כ' בשבט – נרצח נהג מונית מבאר-שבע, אליאס כהן; כ' בשבט – מחבל דקר חייל ליד יער בן-שמן. החייל ברח וניצל; כ"ב בשבט – שלושה יהודים מקריית-ארבע נפצעו בפיגוע ירי ליד חברון; כ"ז בשבט – ארבעה חיילי צה"ל נהרגו וחמישה נפצעו ממארב מחבלים בדרום-לבנון; כ"ט בשבט – שני חיילים נפצעו בתקריות ברצועת-עזה; ל' בשבט – פרדסן מרחובות, נפתלי סהר, בן 75, נרצח על-ידי מחבלים; ל' בשבט – נרצח נהג מונית מנתיבות, אילן סודרי; ג' באדר – איש שב"כ, נעם כהן נהרג, ושניים נפצעו; ה' באדר – מחבל מעזה ניסה לרצוח עולה חדש מאשדוד; ו' באדר – מחבל שנלכד בחדרה עם שני סכינים אמר: התכוונתי לשחוט יהודים; ז' באדר – סלומון נילר, עולה מרוסיה, נהרג באתר בנייה באשדוד; ט' באדר – צפורה ששון. לא נוסף לדאבה עוד. ריבוננו של עולם, צריכים להתפלל שלא נוסף לדאבה עוד.

אבל תזכרו, רבותי, כל זה חוץ מתקריות יום-יום בשטחים, רגימות אבנים, יידוי בקבוקי תבערה על סיורי מג"ב וחיילים, פיגועים בבתי-עלמין, בהר-הזיתים, ותקריות אש יומיומיות בדרום-לבנון.

רבותי, תגידו אתם, נגיד כל אחד לעצמו, איך, כיצד אנו יכולים, איך אנו רשאים לשבת שאננים, אם לפנינו רשימה מזעזעת כזאת? עלינו לדעת שמ-13 בספטמבר 1993, יום חתימת ההסכם עם ערפאת בווינגטון, נרצחו לצערנו 21 איש על-ידי חוליות הרוצחים. 14 מן ההרוגים נרצחו בידי חוליות "עז אל-דין אל-קאסם", של ה"חמאס". ארבעה נרצחו על-ידי "הג'יהאד האסלאמי", שניים על-ידי חוליית "החזית העממית" ואחד נרצח על-ידי "פתח". רבותי, הביטו וראו לאן הגענו.

בתודעת עם ישראל חקוק העיקרון, כי נפש אחת מישראל היא עולם מלא. למרות כל מה שעברנו, למרות כל הקורבנות שסבלנו, אנו רגישים ונחרדים מכל קורבן. לא הסתגלנו, אנו לא מסתגלים, לא נסתגל, לא השלמנו ולא נשלים – כל קורבן מזעזע אותנו עד עומק נפשנו. הלב נקרע על הקורבנות שסבלנו. כל קורבן שנפל מזעזע אותנו, ממוטט אותנו. באובדן נפשות – צרות אחרונות לא משכחות את הראשונות.

ההורים השכולים, האלמנות האומללות, היתומים המסכנים, האחים והאחיות השבורים והרצוצים שלפני שבוע, לפני חודש, לפני חודשים, לפני שנה, לפני שנים, מתהלכים אומללים, לא פסקו, לא מפסיקים, לא יפסיקו את צעקות השבר שנשברו מאובדן יקיריהם.

נטה אוזנינו ונשמע דמם זועק אלינו מן האדמה. ארץ אל תכסי דמם. דמם יזעק ויזעק עד אשר השם ינקום דמם של הקדושים. כמו שנאמר: א-ל נקמות השם, א-ל נקמות השם, השם ינקום דם עבדיו השפוך. דמנו לא הפקר. מי, מי יכול לשבת שאנן, שקט, כאשר יום-יום, יום-יום נשפך דם ישראל? רבותי, נשנן לעצמנו ונודיע לכל העולם: דמנו לא הפקר, לא הפקר. מקומם אותנו כשאנו רואים בעינינו דם ואש ותמרות עשן, דם ואש יום יום.

הרשימה הזאת שקראתי – מה שקרה בחודש זה ומה שקרה ששכלנו מאז 13 בספטמבר 21 קורבנות – דם ואש ממש, ולעומת זאת תמרות עשן. ערפל, ולא נדע לאן מובילים אותנו. ערפל כזה, הביטו וראו, הפרדוקס העצוב – בצד אחד של העיתון תיאור רצח ברוטלי כאן ושם, ובצד השני של אותו עיתון תיאור מהלכי שיחות השלום. כאשר הטרוריסטים משתוללים ונמשכות רציחות בלתי פוסקות, איך, איך מתנהל משא-ומתן לשלום? שלום עם מי?

מקובל וידוע, כאשר מדינות נלחמות מלחמות חריפות, מלחמות חורמה, ואחר כך יושבים ודנים על שלום – יבוא מישהו ויצביע לי אם אי-פעם ניהלו משא-ומתן לשלום כאשר המלחמה נמשכת. כאן, אצלנו, כאשר הטרור נמשך והמלחמה נמשכת, מה המשמעות של שיחות שלום, שיחות שלום לא עם מדינות אחרות, שיחות שלום על כל מה שיעשה כאן בארץ-ישראל, וכאן בארץ-ישראל הטרוריסטים משתוללים. גם כאלה אשר אינם מתנגדים לווייתורים והיו מוכנים אולי לווייתורים, אם אומנם יופסקו מעשי הטרור, אבל כאן הטרור נמשך, הטרור מתלקח, ויום יום נופלים קורבנות; כאשר קורבנות נופלים, כאשר דם יהודי נשפך יום יום, האם יכולים להשלים עם הדם שנשפך?

המשך השיחות על השלום המדומה זה כעין השלמה עם מעשי הרצח. השאלה הנשאלת היא, למה ומדוע לא יכריזו: כל עוד הטרור נמשך אין המשך לשיחות השלום, כי אין אנו משלימים עם תשפוכת הדמים?

בתודעתנו, בתפילותינו אנו קוראים לריבונו של עולם: אב הרחמים שוכן מרומים, ברחמיו העצומים הוא יפקוד ברחמים אלה שמסרו נפשם על קדושת השם. יזכרם אלוקים לטובה וינקום נקמת דם עבדיו השפוך. כי דם עבדיו ייקום, ונקם ישיב לצריו, וניקיתי דמם לא ניקיתי.

זו תפילתנו, זו תודעתנו, שאב הרחמים שוכן מרומים, אב הרחמים הוא ייקום דם עבדיו השפוך. אל נקמות השם, אל נקמות הופיע.

חברי כנסת נכבדים, מי לא חש שאנו זקוקים לרחמים. ללא כל ספק, עלינו לתת דעתנו מתי, מתי נזכה שיקוים: והשם שוכן בציון. כמאמינים בהשם אנו מודאגים מאוד כאשר לפנינו תופעות עגומות, ואין אנו זוכים לראות שהשם שוכן בציון.

נתפלל להשם, ותחזינה עינינו בשוכב בציון, שהשכינה תשוב לציון, לירושלים.

רבותי, בימים קשים אלה, מן המצר קראתי י-ה, ונקווה – ענני במרחב י-ה. אב הרחמים, רחמנו ונקום נקמתנו, נקמת דם עבדך השפוך. ייאמר לצרותינו: די, די.

היו"ר י' עזרני:

תודה רבה לחבר הכנסת הרב פרוש. הצעה לסדר-היום מס' 3499, של חבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים בנושא הזה, חבר הכנסת רפאל איתן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ציפי ששון, השם ייקום דמה, נרצחה בליל שבת בכביש חוצה-שומרון, שנקרא "דרך חיים". היא נרצחה ועוברה בבטנה נרצח, ובעלה ושתי בנותיה הקטנות ראו את המוות מרצד בתוך רכבם.

בממשלה קוראים לזה "קורבנות השלום", כאילו השלום לא יכול לבוא לעולם בלי שדרכו תהיה ספוגה ורפודה עוד ועוד דם יהודי. ואין הוכחה ניצחת מזאת שהשלום אכן לא בא ושאין עם מי לעשות שלום.

ציפי, השם ייקום דמה, היא הקורבן ה-215 שלנו באינתיפאדה, והיא הקורבן ה-30 שלנו מאז חתימת הסכם הכניעה באוסלו-מינכן. לא 21 קורבנות, כפי שאמרו פה חברי. לצערי, אני מנהל את החשבון, 30 קורבנות מאז אוסלו. 30 נפשות מישראל נכרתו מארץ החיים מאז לחץ ראש הממשלה רבין את ידו הטמאה של ראש כנופיות אש"ף על מדשאות הבית הלבן.

ד"ר אחמד טיבי, יועצו הישראלי של ראש כנופיות אש"ף, הסביר לאחרונה שהטרור נמשך וגובר מפני שהמשא-ומתן משתנה. כלומר, יש הצדקה להמשך הרצח והטרור מפיהם של השותפים להסכמים ולתהליך. ד"ר טיבי לא חשש להגיד זאת. ולרבין זה לא מזיז, ואלופי צה"ל ממשיכים לשבת עם האש"ף הזה, והיהודים ברחבי יש"ע משמשים מטרות לרוצחי אש"ף ו"חמאס". ואנחנו הולכים להלוויות, והיהודים יוצאים לצמתים למחות, ושוטרי ישראל מקבלים פקודה לחבוט בנו, כשאינם עונדים תגים. ואתה, אדוני שר המשטרה, התחייבת ושבת והתחייבת שכך לא יהיה. ואם ירדה הוראה כזאת, ואני מאמין שירדה, שהם ילכו עם תגים, אז משהו לא בסדר במשטרה. ואם לא ירדה הוראה כזאת, למה אמרת לנו שילכו עם תגים?

וכך זה נמשך חודש אחר חודש, ומסדר הנופלים הולך ומתארך, ודרישות הערבים הולכות וגדלות, וחולשת הדעת ואובדן האמונה של הממשלה גם כן גוברים. הממשלה הזאת איבדה דרך, והיא איננה מגשימה עוד את החזון הציוני. הממשלה הזאת מפוחדת ומגמגמת.

ממשלה זו, ממשלת ביילין-זיאד-דראושה בראשותו של רבין, מפקירה את היהודים המתגיישים ביש"ע. וזה חלק ממדיניות הייבוש של מפעל ההתיישבות. וזה מצטרף למפת שבס הזכורה לדיראון, שתפקידה לקפח ולנדות את המתגיישים ביש"ע. וזה מצטרף לאיסורים ולגזירות כנגד פיתוח היישובים וחזקתם. וזה מצטרף לבתים שלא נותנים לסיים את בנייתם. וזה מצטרף לכוונה "לייבש את היישובים".

מאז הרצח בליל שבת התפרסו כוחות צה"ל על כביש חוצה-שומרון. הם לא היו שם לפני זה והם לא יהיו שם אחרי זה. אני נוסע בימים ובלילות בכביש הזה ובכבישים אחרים ביש"ע ואינני רואה את

צה"ל, אף-על-פי ששר הביטחון סיפר לאומה לפני שבועות אחדים על סדר כוחות אדיר ששומר על המתיישבים ביש"ע. אפילו אחרי הרצח בליל שבת ומאז אין פטרולים בכבישים, לא בכביש מאלפי-מנשה לקדומים ולא בכבישים אחרים. הנוכחות הצבאית היום היא רק בחוצה-שומרון, כאילו מחפשים את האגורה, את הפרוטה, מתחת לפנס. ואולי הנוכחות הצבאית שם באה כדי לשמור על הכפרים הערביים מפני זעם היהודים.

אני מבקש לשאול את ראש הממשלה ושר הביטחון וגם אותך, אדוני שר המשטרה, שאלה מקצועית אמיתית וכנה: אם היום אנחנו מתקשים לגלות את החוליות ואת הרוצחים, כאשר אנחנו השולטים בשטח, איך זה יתבצע מחר-מחרתיים, כאשר לצה"ל יהיה מותר לפעול רק על הכביש ובשולי הכביש, כפי שכתוב בהסכמים? הרי רוצחיה של ציפי, השם ייקום דמה, ארבו וירו מחוץ לכביש. תגיד לי, רב-אלוף רבין, כיצד יפעל הצבא וכיצד יפעל השב"כ כשתפרוץ האוטונומיה האומללה? האם אנשי ה"פתח" שרצחו ושרפו את עפרה מוזס ירדפו את רוצחיה של ציפי ששון? האם רוצחי ה"פתח" ששרפו את רחל וייס ושלוש עולליה יחפשו אחר חבריהם לדרך ולשאיפה ולגורל מקרב ה"חמאס" ו"הג'האד האסלאמי"? רב-אלוף רבין, יש לך תשובה אמיתית על השאלות האלה? אתה יודע שאני יודע על מה אני שואל.

לו היו רוצחים 30 יהודים ביום 14 בספטמבר אשתקד, כלום לא היינו מפסיקים את השיחות והמגעים עם נציגי ארגון הכנופיות? מה ההבדל? פיזרו לנו את זה על חמישה חודשים. 30 יהודים נרצחו מאז 13 בספטמבר. כך בדיוק צריך להתייחס לרציחות המתמשכות מאז אותו יום. אלא שהערבים הורגים אותנו מעט-מעט, ומרגילים אותנו לחיות עם המוות. אבל אנחנו לא רוצים ללוות את מתינו מדי יום ומדי שבוע. איננו רואים במות יהודים תופעת טבע שחייבים להסכין לה.

אנחנו קוראים לממשלה הזאת להתפקח ולהתפכח, לצאת מהאדישות למראה נחלי הדם היהודי, לעצור בהדירה המטורפת במדרון ההתאבדות הלאומית, להפסיק את השיחות והמגעים, לאסור את מנהיגי הטרור ה"לגיטימיים" ולגרשם מתחומי ארץ-ישראל, להנהיג פסקי-דין מוות כנגד מחבלים רוצחים, לאסור את הנפת דגלי אש"ף ברחבי ארץ-ישראל וירושלים, לחזק את היישובים היהודיים ביש"ע, לחדש את תנופת ההתיישבות, לאסור תנועה ערבית בכבישים שהיו בהם פיגועים. בכביש שירו ביהודים לא ינועו ערבים – את זה הם יבינו. אני מכיר אותם. אני נולדתי בקרבם, אני גדלתי אתם. כאשר תושבי קרואת בני-חסאן ותושבי בידיה לא ייסעו על הכביש הזה, הם ימנעו את הרציחות שלנו. להדק את חגורת הסגר הן בעזה והן ביהודה ובשומרון.

אם תעשו את כל אלה יהיה ביטחון, ואם יהיה ביטחון, אולי יהיה שלום. אם לא תעשו זאת, לא יהיה ביטחון ולא יהיה שלום.

השם עוז לעמו ייתן, השם יברך את עמו בשלום. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת.

חבר הכנסת רפאל איתן – אחרון הדוברים בנושא הזה. אחר כך שר המשטרה יתייחס לכל המציעים. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא מתקבל על הדעת שאנחנו מקיימים שיחות על מטבעות או סחר בעופות מתוך הזיה על מזרח תיכון חדש, והורגים בנו בדרכים, בפרדסים, בחממות. לא ייתכן שאנחנו בולעים את הפיתיון, שהרוצחים שופכים דמנו כי הם שואפים וחותרים לטרפד את השלום המיוחל, ואנחנו לא ניתן להם לבצע את זממם; יישפך דם והתהליך יימשך, ואפילו שגם ארגון המזוהה עם אש"ף, "ניצי הפתח" שמו, לוקח חלק פעיל בטרור הרצחני. זהו משחק מוזר ואווילי, משחק הניתוק בין מה שמתרחש במפגשים לבין מה שקורה בכבישים.

ולפני כמה ימים היתוספו הטילים מלבנון למטעי הבננות שבגליל המערבי. ניחא, לבננות אין חלק במשא-ומתן, לפחות לא בשלב זה. מדוע לא תחשבו שיד הסורים בדבר? מדוע להניח להם לרחוץ בניקיון כפיים, כאשר הם מצווים, מסייעים ומנחים את הארגונים השונים בלבנון לבצע פעילות מלחמתית גלויה כנגדנו שם? להוקיע אותם, לפרסם את הידוע לנו בלי להסגיר מקורות, כדי להביכם, כדי לפגוע בהם, בסורים, כדי לתת להם ולכל העולם להבין את המשחק הכפול והמשולש שהם משחקים כנגדנו.

ואנחנו? בולעים, "רואים בחומרה", "זרוע ארוכה לנו", "נגיע אליהם", "נעניש אותם", וכדומה דיבורים הנשמעים כמו: אילו חילצוני מתחתיו, שובר הייתי עצמותיו.

מה ניתן לעשות? לא מנהלים שיחות עם מי שרוקד על הדם, עם מי שמנחה את הרוצחים לפעולה ובו בזמן מתחזה לרודף שלום שאצה לו הדרך להקים מדינה ולהגביר את שפך הדם באצטלה אחרת, רשמית. ותירוצים יהיו בשפע. כל התחבורה שלנו תהיה נתונה לחסדי המשטרה הפלשתינית, מקרי רצח ללא אבחנה, שעלולים להצית פעילות אלימה כפולה ומכופלת. כל המלחמות הקטנות והגדולות התחילו על צירי תחבורה, וכך זה היום. אם היעד לטרור הוא פגיעה בחופש התנועה שלנו – נשלול את חופש התנועה מהם. היכן שיהיה פיגוע בדרך כלשהי, ייחסם אותו ציר תנועה בפני תחבורה ערבית. זה עונש קולקטיבי? נכון. המודד הוא היעילות, ואם נוהל כזה חוסך דם – עדיף מכל אמצעי אחר. אם יש יותר צבא – יש יותר יריות, ואם יורים יותר – פוגעים יותר.

להפעיל את כל השיטות והאמצעים למלחמה בטרור ולהסתמך על מודיעין טוב ויוזמה בלתי נלאית. שום הטבות כלכליות לא תועלנה במלחמה הזו, ולא העוני והמצוקה הם המהווים גורם מדרבן וממריץ לטרור. לא היה ולא נברא. להיפך, בשעתו, כאשר היה סגר חמור ונשללה מהם הזכות לעבוד ולהרוויח, שרר שקט מוחלט.

שר החוץ אומר: "נתגבר כוחות ונפעל באמצעים נוספים". אמירה זו מיותרת ומצביעה על חוסר הבנה בסיסי. הדיבורים על שלום מורים על התעלמות משורשי הטרור, וחלומות על מזרח תיכון חדש מתכחשים לדבר הבסיסי ביותר, כפי שבא לידי ביטוי בדברי אותו מצרי, קצין מודיעין שמתכנה "סטודנט", בתוכנית הטלוויזיה. ציטוט מדבריו: הסכסוך הזה התחיל כאשר באו היהודים להתיישב בפלשתינה. כלומר, או שנרד מכל היישובים, או שתימשך המלחמה. ותשובתנו: חיזוק היישובים,

הוספת יישובים בכל פינה ושטח וחבטות במבצעי הטרור ובסייענים להם בכל הכוח, בכל מקום, כל הזמן.

ואם, כפי שטוען סגן הרמטכ"ל, מתנהלת בדרום-לבנון מלחמה שגם שטחי הגליל נפגעים בה – לפגוע בהם בכל טווח ובכל אמצעי, כדי שגם הם יחושו שהם במלחמה. ולסורים נאמר: או שאתם מושכים ידיכם ומפעילים השפעתכם, או שאין מגעים ושיחות. ואם אצלם משחק הכבוד משחק חשוב, מי הם הפקידים שלנו המוחלים על כבודנו הלאומי? זוהי התנהגות גלותית עלובה, שדבקה בנו ומלווה אותנו בדיבורינו, במעשינו ובהתנהגותנו. והמוחל על כבודו, כבודו לא יימחל לו. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת רפאל איתן.

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השבועות האחרונים היו שבועות קשים. הם היו שבועות קשים מפני שאירעו בהם מעשי רצח, שהם אינם חדשים במאבק שלנו עם המחבלים, במאבק היישוב היהודי בארץ-ישראל מאז קיומו ועד היום, והם היו קשים גם בגלל התכיפות שבה אירעו המקרים של הרצח הנתעב של נפתלי סהר, זיכרוננו לברכה, של אילן סודרי, זיכרוננו לברכה, של נעם כהן, זיכרוננו לברכה. אבל בליל שבת האחרון נורתה למוות צפורה ששון, זיכרונה לברכה. היא היתה בחודש החמישי להיריונה. הרצח הזה היה כואב יותר ופוגע יותר, ואינני רואה בו רצח נוסף באירועים ובמאבק שלנו עם המחבלים; אני רואה כאן אנשים שאינם מתחשבים בחיי אדם, שבלי כל רגש מבצעים רצח, בלי הבחנה, רצח על-ידי מוגי לב, רצח על-ידי אנשים שאינם יכולים לקרוא לעצמם אנשים השייכים לחברה של בני אדם שיש לה כבוד, שיש לה איזה רגש. זהו רצח שממחיש יותר מכל דבר אחר את החיה שבאדם.

מכירים אנחנו את הסכסוך, את השורה הארוכה של המאבקים שלנו עם עולם עוין, שלעיתים הוא מבטא את אכזריותו בצורה שקשה לתאר אותה, קשה להבין אותה, בוודאי קשה לקבל אותה. היו מקרים כאלה לא רק בארץ-ישראל, גם במקומות אחרים, והיו רציחות של תינוקות, של נשים, של ילדים. במקום שממנו באתי, אני זוכר כילד ממש, ילד בן ארבע-חמש את הפוגרום ביהודים, שבו נרצחו כמה מאות יהודים, ובהם תינוקות ונשים.

היתה אז תופעה אחרת, שונה. היה גינוי, שבחלקו היה מלווה בחרדה ובחרטה אמיתית של הסביבה, של מטיפים, של מבוגרים, של ערבים שבאו להתנצל ואמרו שהם מתביישים בפעולות האלה שעשה אותו המון פורע, שבא להרוג יהודים תחת הססמה: אידבח אל-יהוד.

אך כאן לא שמעתי בת קול, מישהו שיקום ויגנה את המעשה הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז למה אתה הולך לשלום אתם?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, אני אגיע גם לחלק הזה. אנחנו מנהלים פה שיחה עם כאב רב. יש בעיה שצריך להתייחס אליה ולברר איך פותרים אותה.

בתגובה על המקרה שהיה, אמרתי מייד שאסור לה לממשלת ישראל ואסור לנו לעבור לסדר-היום בלי לדרוש שהפלשתינים, הערבים, ישמיעו את קולם באופן ברור.

לא רק זאת. זה רצח שבוצע בחודש הרמדאן. האם יעלה על דעתו של מישהו שביום הכיפורים מישהו מאתנו, חס וחלילה, היה מבצע מעשה מן הסוג הזה והורג אנשים או רוצח אדם חף מפשע? אנחנו היינו מגנים אותו. כולנו היינו משמיעים קול.

אני עדיין מחכה שהנכבדים, האנשים ברחוב, המשפחות, אלה שאומרים שהם רוצים לעשות שלום, שהם יקומו וישמיעו את קולם. אומרים לי, ואני גם דיברתי עם חלק מהם, שהם חוששים לחייהם. אינני מקבל שום תירוץ מן הסוג הזה.

אני חושב שהמקרה הזה שאירע הוא אות קלון על ציבור שלם, אם הוא לא יקום ויוקיע את אלה שעשו את המעשה. יש מטורפים, יש קיצונים, אבל אין עם שיכול לשחרר את עצמו מתופעה מן הסוג הזה.

אנחנו מכירים את זה בעמים כאלה ובעמים אחרים. את זה יכולתי לבוא ולהגיד, כי קבוצה קטנה של אנשים צמאי דם, חיות טרף עשו את המעשה. מתי הייתי אומר את זה? אילו שמעתי את הגינוי הברור של העדה כולה, של הרוב כולו.

אני אומר את זה מפני שביום שישי תהיה תפילה. בעת התפילה במסגד צריך להוקיע את המעשה הנתעב הזה. צפורה נורתה על לא עוול. היא נורתה כאשר בבטנה עובר חי, שיש לו נשמה, שהוא בין החיים. להרוג אותו? לרצוח אותו בלי הבחנה? ואלה שעשו את זה יקראו לעצמם בני אדם? יתהדרו שהם עשו מעשה לאומי, ואחרים ימחאו להם כף?

אני אומר את זה לכל פלשתיני שמכבד את עצמו, לא למעננו אלא למענו. הוא חייב לקום ולהוקיע את המעשה, והקריאה הזאת נשמעת כאן, כי הרצח הזה שונה, הוא לא דומה לכל רצח אחר. הרצח הזה נמצא בקטגוריה של רציחת ילדים.

יש בעולם רציחות של ילדים, של נשים, במקומות רחוקים. אנחנו שומעים מה קורה בסרביה ומגנים את זה. אנחנו מתעבים את הרציחות האלה, אנחנו מתקוממים נגד הרציחות האלה, ללא כל הבחנה של דת, של גזע, של לאום. כאן, בשכנות לנו חייבים הפלשתינים להשמיע את קולם.

הם יכולים למנוע את המעגל הזה של רציחות, אם יהיה להם האומץ להוקיע את אלה שהם אומרים עליהם שהם מיעוט קיצוני, המנסה לחבל בתהליך השלום והורג גם בהם. כי זו אמת, הוא הורג גם בהם, גם היום, גם השבוע, גם לפני שבוע. הוא הורג בהם.

אם לא יהיה להם האומץ למנוע ולגנות, הם לא יהיו ראויים לא לשמש הנהגה ולא להיות חברה שאליה ניתן יהיה להתייחס.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, סליחה שאני מתערב. האם ידוע לו שהאנשים האלה, חיות טרף, כמו שאדוני אמר, תלו אשה פלשתינית בחודש השמיני להיריונה, בחוט תיל? מה אפשר לצפות מהאנשים האלה?

רחבעם זאבי (מולדת):

לכן, אין לדבר שלום. הם לא פרטנרים לשלום. הם פרטנרים למלחמה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, אנחנו נגיע לזה. דווקא לנקודה הזאת אני מכוון. אם לרוב הדומם לא יהיה אומץ לקום, להוקיע ולהתקומם נגד אלה שמתירים לעצמם לעשות מעשה בניגוד למה שכתוב בספרי הדת – זה מוציא אותם לגמרי מכל חברה. העניין לא יסתיים רק במקרה זה או אחר, הוא יפעל גם נגד אותה חברה שמתוכה הם יוצאים. לזה אני מכוון את דברי.

אני אומר את דברי אלה כאן בגלוי, בפומבי, כתביעה, כי בלעדי זה לא יוכלו להקים חברה שאפשר לכבד אותה.

גונן שגב (יעוד):

אדוני השר, אולי זה מתאים לוועידת – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שגב, אני מציע – – –

היו"ר י' עזרן:

היה פה דיון רציני מאוד.

שר המשטרה מ' שחל:

היה באמת דיון רציני – – –

גונן שגב (יעוד):

המסר לא אלינו, ברור לך שהמסר לא אלינו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מדבר אליך? חבר הכנסת שגב, אמרתי שמעל הבמה הזאת אני פונה ותובע.

אני אומר בעניין הזה, שאין לזה גבול. זה לא יפעל רק נגד יהודים. חברה שבנויה או בונה את עצמה על ערכים מן הסוג הזה, והיא שותקת ולא משמיעה קול נגד עוול, נגד קיצוניות, נגד רצח של בני אדם, שמזלזלת בחיי אדם – יזלזלו גם בה. זה יפגע גם בה. זה סכין דו-להבי.

גונן שגב (יעוד):

הם יקשיבו?

שר המשטרה מ' שחל:

תאמין לי, שומעים. תאמין לי.

היו"ר י' עזרן:

שומעים. מקשיבים. אדוני, חבר הכנסת שגב, אני מבטיחך נאמנה שהם מקשיבים יותר ממך.

שר המשטרה מ' שחל:

קריאת ביניים חד-פעמית היא מובנת. זהו דיון עצוב, שבו אנחנו מדברים על אלה שנהרגו בכבישי הארץ וביישובים, בכל מקום.

למרות הכאב, שהוא משותף לכולנו, אני חייב לומר עוד דבר אחד, שאינני מבין אותו ואיני מסכים אתו: העצות שניתנו להפסקת שיחות והאמירות כי הדרך היחידה היא להפסיק מייד, ובזה כאילו תם העניין ונשלם.

רבותי חברי הכנסת, בחודשים האחרונים היה מספר פיגועים רב יותר. במשך השנים לא היינו לגמרי חסינים בפני רציחות ופיגועים. בממשלה, חבר הכנסת זאבי, שאתה היית שותף לה, בשנים שאנחנו היינו שותפים לממשלה, בעיית הפיגועים והטרור ליוותה ומלווה אותנו כל הזמן.

והשאלה שאני שואל ומפנה לאותם חברי כנסת שדיברו: מה הוא הפתרון? אנשי הליכוד, רבותי, אתם הצעתם פתרון, שאין ספק שבחלקו היינו קשורים בו, לא יכולנו להשתחרר ממנו. הפתרון התבסס על תפיסה האומרת: תן לפלשתינים שלטון עצמי במסגרת אוטונומית לתקופה מסוימת ואז יבוא שלום על ישראל.

אנחנו הלכנו על דרך מצומצמת יותר, שבינה לבין ההצעות והפתרונות שהיו עם מצרים יש הבדל מאוד משמעותי. אמרנו, לא ניגע בשום יישוב ישראלי שנמצא ביהודה, בשומרון ובעזה. זה היה ללא פשרה. אמרנו עוד דבר, שהשגנו אותו, והוא לא היה כתוב לא בהסכם קמפ-דיוויד ולא בשום מקום, שלגבי חבל-קטיף יש רצף שנמצא בשליטתנו. התייחסנו גם לנושא של אזורי ביטחון, שיהיו בשליטתנו, יהיו בריבונות ישראלית.

כל הזמן הזהרנו, שקיומם של יישובים באזורים צפופי אוכלוסייה ערבית איננו תורם לביטחון. הוא מהווה בעיה אמיתית.

תוכנית הפשרה הטריטוריאלית, אותה לא קיבלתם. אני בא ושואל: מהו הפתרון? 2 מיליוני פלשתינים – איננו מעוניינים. הם לא יכולים להיות אזרחים שווי זכויות, איננו מעוניינים. אני לא חושב שיש בעניין הזה חילוקי דעות בינינו, לפחות בקרב הרוב המכריע בבית הזה, כי המדינה לא תהיה המדינה שאנחנו מכירים. זו ודאי לא תהיה המדינה היהודית עם המאפיינים שלה, שהיא רוצה להיות מדינה דמוקרטית בעלת ערכים.

לחיות במצב הקיים – חבר הכנסת קופמן, הייתם לבד בממשלה במשך שנתיים, מי מנע מכם למצוא פתרון? הוא לא היה.

אני לא מאשים אתכם, תאמין לי, אני יודע שהמצב איננו פשוט ואיננו קל. אין כאן פטנטים. חבר הכנסת זאבי, אומר לך עוד דבר אחד. שאלת שאלות. אני אומר לך, כמי שאיננו איש צבא ואין לו הידע והניסיון, יש לי מה שנקרא היגיון של קריאת מסמך והתייחסות אליו, ואני מחויב, כשר המשטרה,

להתייחס לכמה בעיות בתחום הקונקרטי היומיומי. תחום האחריות למה שיהיה ביהודה ובשומרון יישאר בידי צה"ל.

אנחנו אומרים: עזה ויריחו, גוש מקומות מצומצמים יותר. האמת היא, שהחלק הגדול, 900,000 תושבים יהיו עזה, יריחו תכלול 30,000, 40,000, 50,000 פלשתינים. היא תשתרע על 56 קילומטרים רבועים, 60 קילומטרים רבועים, אלה סדרי הגודל. השאלה המרכזית היא מה יהיה בעזה.

אמרנו שבעזה עצמה, מידת ההתערבות של יישובים ישראליים עם היישוב הפלשתיני היא הקטנה ביותר. היכולת להגן על גוש-קטיף היא קלה יותר. במיוחד עמדנו על כך, בצורה ברורה וחד-משמעית, שהגוש יהיה שלם, שהשליטה בו תהיה בידי צה"ל והסירים וצירי הביטחון והכבישים יאפשרו יציאה וכניסה, עם כל האי-נוחות בכל הנוגע לנצרים, ואתה מכיר את המקום, אני לא צריך לומר לך מה המשמעות של שמירה עליו ושל אבטחתו.

היו אצלי מפקדי משמר הגבול, ששומרים במקום. האמינו לי, חיילים מצוינים, ביניהם מפקד משמר הגבול בעזה, שהוא דרוזי, יוצא מן הכלל, אחד הקצינים האמיצים שאני מכיר, והוא ממלא את התפקיד במלוא התקיפות, להבטיח ולדאוג לביטחון התושבים במקום.

אמרנו שלגבי יריחו המקום הוא קטן יותר ומעורר כמה בעיות, ואומר כמה מהן – איך יוצאים ואיך נכנסים ומה קורה עם המעבר החופשי. אלה בעיות שאנחנו דנים בהן, מפני שחלקן נוגעות למשטרת ישראל, שכן כל התחום הנמצא בשטח הריבוני של מדינת ישראל מחייב את המשטרה לטפל בו.

הפתרונות שאנחנו מציעים אינם קלים ואינם פשוטים. סגירה הרמטית? – לא, בלתי אפשרי. אנחנו מציעים כמה הצעות, ואזכיר לפחות חלק מהן.

אבל אחזור לכל מה ששמעתי כאן. להפסיק את המשא-ומתן. עם מי כן לדבר? ניסינו, וניסיתם גם אתם. היתה תקופה של פרופסור מנדלסון, שהציע את – – –

חיים קופמן (הליכוד):

מיכלסון.

שר המשטרה מ' שחל:

לא, היועץ בזמנו של השר אריק שרון, מתאם הפעולה בשטחים. הוא העלה אז את אגודות הכפרים. היתה אז מחשבה שהנה יקומו מנהיגים פלשתינים שאפשר יהיה לדבר אתם, במקום המנהיגים העירוניים, והם יצוידו בנשק, את זה אתה יודע, והם היו כביכול נאמני השלטון, וזאת אתה יודע. זה לא הועיל, זה לא החזיק.

חיים קופמן (הליכוד):

הזניחו אותם.

שר המשטרה מ' שחל:

לא, לא. חלק מהם הפנה גם את הנשק שלו כלפיו. זה לא עזר, זה לא הועיל.

רחבעם זאבי (מולדת):

באלימינציה תראה שכל הפתרונות לא טובים. יש רק פתרון אחד, הוא כתוב בכתבי דוד בן-גוריון. הם צריכים ללכת מפה ואז לא יהיה טרור.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, הרי אני מכיר את הפתרון שאתה מציע.

יוסף בא-גד (מולדת):

טרנספר מרצון.

יורם לס (העבודה):

איך זה צורך מרצון?

חיים קופמן (הליכוד):

בן-גוריון לימד איך עושים מרצון, ברצון – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת קופמן, לאחר מכן, בממשלת האחדות הלאומית השנייה היתה הצעה ללכת על מה שנקרא בחירות בשטחים. ניסו וישבו, והיו חמש השאלות של בייקר. בא ארנס מחוץ-לארץ, שמח,

מסכים, חסות בין-לאומית, ועידה קטנה, ועידה גדולה. הממשלה לא יכלה לקבל החלטה, כי מר שמיר התנגד. למר שמיר יש תפיסה כפי שלחבר הכנסת זאבי יש תפיסה. שניהם אומרים דבר דומה. חבר הכנסת שמיר אומר – –

חיים קופמן (הליכוד):

רבין לא מקבל את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

– יש מחיר, יהיו קורבנות, נחיה אתם, אבל אנחנו נדחה את הפתרון. לי לא בוער, 10 שנים, 15 שנה. לחבר הכנסת זאבי יש הצעה לא מקובלת עלי, לא מקובלת על רוב העם. אנחנו אמרנו: ננסה לעשות הסדר, הסדר מבוקר, הסדר שניתן לבדוק גם את הביצוע שלו, הסדר שישחרר אותנו בראש ובראשונה מעולה של עזה, הסדר שהוא מצומצם יותר מיהודה ושומרון כולה, הסדר שיאפשר להשאיר בידי צה"ל וכוחות הביטחון את השמירה על ביטחונם של התושבים הישראלים שם ושל כל אזרח ישראלי שיגיע.

רחבעם זאבי (מולדת):

כיצד? הרי אסור לצה"ל לרדת מהכביש. זה פתרון של בנקט.

שר המשטרה מ' שחל:

אינני יודע.

רחבעם זאבי (מולדת):

ירו בגברת ששון מחוץ לכביש. אסור לטפל בהם מחוץ לכביש.

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו מדברים על נוהל ועל מנהג, שמי שירצה להיכנס מעזה לשטחה של מדינת ישראל יצטרך לקבל את הסכמתנו כדי להיכנס. הוא לא יכול לבוא עם אישור יציאה, ואישור היציאה מהווה – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — ירו בנו. איך נילחם כשאסור לנו לרדת מהכביש? אתה לא עונה לי על זה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אענה לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אסור לרדת מהכביש, רק בשולי הכביש. כך חתמנו על ההסכמים בטאבה.

שר המשטרה מ' שחל:

לא, סליחה, לא על חוצה-שומרון.

רחבעם זאבי (מולדת):

תבדוק את זה.

שר המשטרה מ' שחל:

לא על חוצה-שומרון. אני מצטער, מה פירוש לבדוק?

רחבעם זאבי (מולדת):

אז בדרך לנעמה, בדרך ליריחו, לאן שהוא. אסור לרדת מהכביש. רק בשולי הכביש. הרי מי שיורה בך יורה — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, אני מצטער מאוד, אין זה נכון. אני אסביר לך מדוע.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה יהיה המודל.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אתה מדבר בלשון עתיד, אבל זה לא מה שסוכם.

היו"ר י' עזרן:

שמענו. כעת תאפשר לשר להמשיך.

שר המשטרה מ' שחל:

כי אין סיכום. זאת עובדה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין סיכום כזה? זו הצעה שלי? זו הצעה של חוסיין, שאתם חתמתם אתו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, מה אדוני מצפה ממני שאעשה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מחכה לתשובה רצינית, מה יהיה מחר? הוא לא עונה. הוא מספר לנו מה אמר שמיר. את מי מעניין מה אמר שמיר? מה יהיה מחר, כאשר ייהרגו יהודים?

היו"ר י' עזרן:

שמעתי. ואם הוא לא רוצה לענות לך, מה אתה יכול לעשות?

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

אבל אתה לא יכול להכתיב לו את התשובה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה יהיה מחר, כשיהרגו יהודים?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, אתה לא יכול גם להשתתף בדיון, גם להכתיב את התשובה של השר, גם לקרוא קריאות ביניים שהן נאום. חייבים לגמור את הנושא הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני קורא כי כואב לי.

היו"ר י' עזרן:

אני כיבדתי את הכאב שלך ולא הפרעתי לך לא בפעם הראשונה, לא בפעם השנייה ולא ברביעית. אבל מה לעשות, אתה כבר לא בשולי הכביש כעת, אתה נכנסת לכפרים.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה מה שצריך לעשות. הגעת לפתרון – להיכנס לכפרים.

חיים קופמן (הליכוד):

עכשיו יגידו שזו הנחיה של היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אני דיברתי על הכפרים שלו.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זאבי, אני חוזר עוד הפעם. ההסדרים שעליהם דובר והגענו אליהם מתייחסים לעזה וליריחו. בשלב זה אין התייחסות לשטחי יהודה ושומרון, ואת זה אתה יודע בדיוק כמוני. בעניין כביש חוצה-שומרון והבעיות האחרות לא הגענו לדון כלל. יש מודלים, יש גם המלצות משטרה, וגם לצה"ל יש מה להגיד. אני מעריך שבעניין הזה יש אותם סימני שאלה והתייחסויות שאתה מדבר עליהם לגבי מידת הביטחון.

אומר לך מה מנחה אותי. כשר המשטרה אני חייב לדאוג קודם כול לביטחון הפנים בשטח מדינת ישראל. אחרי המקרים שהיו, אני בהחלט אומר זאת. אמרתי זאת בממשלה, ואני חוזר על זה גם כאן. המלצתי היא להדק את הסגר מייד, ובתנאים מסוימים להחזיר אותו באופן מלא. הפלשתינים חייבים לדעת שיש להם מה להפסיד. הם חייבים לדעת שיש הדדיות בשמירה על השקט והביטחון. הם חייבים להבין שממשלת ישראל לא תרשה, בשום פנים ואופן, שיפגעו באזרחיה.

אני מקבל את השאלה שהעלה אחד מחברי הכנסת. ממשלת ישראל מחויבת באחריות מלאה לביטחונם של כל אזרחיה בשטח מדינת ישראל ובכל יישוב ביהודה, בשומרון ובעזה. זוהי מחויבות בלי כל יחס ובלי כל קשר למצע הפוליטי או המפלגתי, ובעניין הזה, רבותי, אין חלוקה ואין הפרדה –

חיים קופמן (הליכוד):

תלך עד הסוף – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני מבקש, חבר הכנסת קופמן – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר – – –

שר המשטרה מ' שחל:

תנו לי – – –

חיים קופמן (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרן:

אני ארשה לך לשאול אחר כך – – –

שר המשטרה מ' שחל:

זה מוציא אותי מדברי התשובה.

היו"ר י' עזרן:

רק רגע, חבר הכנסת. אדוני, אני ארשה לו אם ירצה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

ודאי, אחרי זה, אבל תנו לי לגמור.

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר, הרי לא נוכל למצות את כל הדיון הזה הערב – – –

שר המשטרה מ' שחל:

ודאי שלא.

היו"ר י' עזרן:

מה אפשר לעשות?

שר המשטרה מ' שחל:

המשטרה החליטה על תגבור סיורי המשטרה באזורים השונים בארץ. אנחנו מדברים על הגברת סיורי הלילה ומערכי המחסומים הביטחוניים. אנחנו מדברים על שילוב של מתנדבי המשמר האזרחי – ואני שמח לציין כי בשנת 1993 הצטרפו 9,000 מתנדבים חדשים. קריאתי היא שיצטרפו עוד; אבל נוסף על זה עוד דבר אחד: אני המלצתי וביקשתי מראש הממשלה ושר הביטחון לקיים משמר אזרחי ביישובים הישראליים ביהודה, בשומרון ובעזה, וחבר הכנסת קופמן, באמת בלי כוונת קנטור, במשך שנים אתם לא הסכמתם ולא הייתם מוכנים לבצע את ההחלטה. אני אומר את זה מפני שבעיני התושבים ביהודה, בשומרון ובעזה הם אזרחים כמוני, שומרי חוק, מקיימי חוק, והם יקיימו את מה שמוטל עליהם. אני רואה בזה נדבך חשוב, את השילוב הזה בין המשטרה לבין התושבים, כדי שיהיה משמר אזרחי.

החודש חנכתי שתי תחנות משמר אזרחי, אחת במעלה-אדומים והשנייה במעלה-אפרים. מתוכננים שלושה בסיסים נוספים, ויש עוד פניות אלינו ממקומות נוספים.

בחודשים הקרובים יוקמו 10 תחנות משטרה בשטחי גוש-קטיף, יהודה ושומרון, ושלוש מפקדות של שלושה מרחבים חדשים, אחד ליד נחל-עוז לאזור עזה, ושני מרחבים שייקראו "שמשון"; שני מרחבים, אחד ביהודה ואחד בשומרון, וכן מטה מתאם שימוקם במעלה-אדומים.

היום יש כוח משטרה גדול פי שלושה בשטחי יהודה, שומרון ועזה. אני מבקש מהממשלה, ביקשתי, תוספת של 1,500 שוטרים כדי לתגבר את הכוח שישמור על ביטחונם של היישובים ושל האזרחים במקום.

בדעת המשטרה לפעול יחד עם המוסדות וארגוני החקלאים למציאת סדרי ביטחון מתאימים עבור חקלאים העובדים במקומות מרוחקים. ארבעה ג'יפים ניתנו על-ידי המשטרה ומשרד הביטחון בחודש האחרון לבקעת-הירדן ולמעלה-אפרים, ו-20 ג'יפים יחולקו בחודש אפריל בקווי התפר ליישובים עצמם, כאשר התושבים ישתמשו בג'יפים האלה כדי להגביר את הביטחון.

אנחנו מדברים על הידוק הפיקוח על תושבי אזורי יהודה, שומרון ועזה הנכנסים לתחומי מדינת ישראל. ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת דנה היום בהצעת החוק לאיסור לינה ושהייה של תושבי השטחים שאין להם רשות להיות בשטחי מדינת ישראל, תוך הענשת אלה שנותנים להם את

מקומות הלינה או מעסיקים אותם כשאינן להם היתרים, ואני מדבר על מאות כאלה שמסתובבים. אנחנו רוצים למנוע זאת ולהדק את הפיקוח שלנו על המקומות האלה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות ששכלו את יקיריהן, בשם ממשלת ישראל ובשמי, ואני רוצה לומר שבענייני ביטחון ממשלת ישראל רואה את הנושא הזה במלוא כובד הראש והרצינות. המערכות המטפלות בנושאים אלה, צה"ל, משטרת ישראל ושירותי הביטחון, מבצעות פעולות כדי לאתר את החוליות שביצעו את הרצח הנתעב. לי אין ספק שנמצא אותן, ואני אומר את זה לא רק בגלל הידע לגבי מה שקורה אלא מפני שלא נתיר שדם יהודי יהיה הפקר.

אני מסיים את דברי במה שהתחלתי. הדיון הזה עצוב, אבל הדיון הזה יש בו גם כדי לחשל אותנו. לא הייתי רוצה שתתקבל ממנו תמונה שרוחנו נפלה. העמידה שלנו על רצוננו לחיות בשלום היא למעשה המפתח והכוח שיאפשרו לנו להגיע ליעד המיוחל.

אני רוצה להאמין ולקוות שנוכל לקיים את מה שאנחנו האמנו בו מאז היותנו ילדים, ועוד קודם האמינו בו, שיישוב יהודי במדינת ישראל יכול להתקיים בשלום עם שכנים שילמדו לכבד אותו, לחיות אתו בשלום, והם צריכים להבין שלחיים בשלום יש ערך ושווי. אם הם יפגעו בנו – יש להם מה להפסיד. על הבסיס הזה, חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת קופמן, נדמה לי שאנחנו מאחדים את רוב העם. הממשלה הזאת מנסה למצות את האפשרות הזאת. לא שמעתי ממישהו פתרון מעשי הגיוני לבעיה. אני חושב שממשלת ישראל הגיעה למסקנה שהמעשיות בפתרון היא ביכולת שלה לשלוט עליו, לנסות אותו ולבדוק איך הוא יתבצע הלכה למעשה בשטח.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

אם אדוני מוכן לשמוע את השאלה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

כן, בהחלט.

חיים קופמן (הליכוד):

לגבי הפתרון, אני הצעתי כזה. כדי להפעיל את הסגר באופן אפקטיבי, אתה צריך לפתור בעיה של כוח עבודה, להביא עובדים מחוץ-לארץ, כמה עשרות אלפים, אין ברירה, שיעסקו בחקלאות ובמפעלים עתירי עבודה, ולו באופן זמני, עד ששם יבינו את המסר שיש להם תחליף. כל עוד הם לא מבינים את המסר שיש להם תחליף, לפי דעתי לא יהיה לחץ פנימי שימנע זאת. זה דבר אחד. אולי אני נאיבי, אבל כדאי לנסות. אם זה פעל בארצות אחרות זה יכול לפעול גם פה. כמה עשרות אלפי עובדים, ואז – – –

דבר שני, זאת השאלה שגם עליה לא ענית לי. פלשתינים שיגיעו לביקור, יפקע המועד לשהייתם כאן בארץ, מי יוציא אותם מעזה ומי יוציא אותם מיריחו? למי יש הכוח, גם מוסרי, מבחינת – – – וגם פיס, לבוא ולהגיד לאחים ולבני-דודים שלהם, שעברו ארבעה-חמישה חודשים – החוצה? לפי דעתי, פה יש פצצת זמן בלתי רגילה.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אדוני השר, אם אני מבין, לא שאני מתערב בשיקולים שלו, אלה הן הצעות נבונות ונכונות לתשומת לבו. האם הוא רוצה לתת תשובה עליהן?

שר המשטרה מ' שחל:

אני אומר רק דבר אחד. לגבי ההצעה הראשונה – בעיקרון אני בעדה, ואני גם אביע דעה בנושא הזה. אני מניח שתהיה לזה התייחסות בממשלה. להצעה השנייה – אני חושב שבועדה ניתן יהיה להתייחס. הנושא של המבקרים ידוע, יש לו כמה פתרונות, וכאשר יתקיים הדיון בוועדה, אני אשמח להשתתף בו יחד עם הגופים המטפלים בעניין ולתת לך תשובה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה, אדוני. יש לנו הצעה אחרת, של חבר הכנסת בא-גד – להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד צוקר, ואחר כך נשאל את המציעים, ונעבור להצבעה. בבקשה, בקיצור נמרץ, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשטרה, התרשמתי עמוקות מדבריך ומכאבך הכן, אבל אל תקפיד עלי אם אומר לך שהדברים דומים לאותה פרה שנותנת חלב, ולאחר מכן, במו רגלה דוחה ושופכת את כל החלב. אם כל מה שאמרת נכון, הוא נכון והוא כואב, זה תרתי דסתרי. למה אתם שותקים? למה אינכם מגיבים? אני מתכוון, דבר ראשון, איפה ההתנצלות בפני המתנחלים הנפלאים שאתם שופכים את דמם – זה ביטוי, לא ממש – ומעליבים אותם ומשמיצים אותם כפורעי חוק, כקיצונים? הם בסך-הכול אנשים נפלאים, שמגוננים על נפשם. לא שמעתי התנצלות ממך.

כבוד השר, אני הגשתי, אם אפשר להקשיב לי, הייתי – – –

היו"ר י' עזרן:

כן, אבל לא נאום, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני גומר.

היו"ר י' עזרן:

לא להתנחל בנושא המתנחלים. תודה. זה רחוק מהתנחלות.

יוסף בא-גד (מולדת):

הגשתי הצעה וביקשתי לשאול אותך: כמה מקרים מבין אותם מאות נפגעים, נפגעו על-ידי כלי רכב בדריסה, ביריות מכלי רכב, בניצול כלי רכב? למה לא תפסיקו את תנועת כלי הרכב הפרטיים, ותבדקו בכל מקרה למי נותנים אישור ולמי לא נותנים אישור?

לכן, אני מבקש ודורש להפסיק את תנועת כלי הרכב בשטחים, אלא אם הם מקבלים אישור ממשלתי.

היו"ר י' עזרן:

יושב-ראש התנועה של אדוני כבר הציע זאת, ולקחנו זאת לתשומת לבנו.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא הציע רק לגבי מקומות שיש בהם פיגועים, אני מציע זאת לגבי מקומות שעלולים להיות בהם פיגועים, וזה בכל יהודה ושומרון.

היו"ר י' עזרן:

כל המוסיף, מוסיפין לו מן השמים. תודה.

אני פונה אל המציעים: חבר הכנסת חיים קופמן, האם אדוני מסכים להצעת השר להעביר את ההצעה לוועדה?

חיים קופמן (הליכוד):

כן.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גונן שגב?

גונן שגב (יעוד):

מסכים.

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת חיים דיין, יגאל ביבי ואבי יחזקאל אינם נוכחים. חבר הכנסת דוד צוקר?

דוד צוקר (מרצ):

מסכים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שלמה בניזרי מסר לי שהוא מסכים. חבר הכנסת הרב פרוש?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רפאל איתן איננו נוכח.

רבתי, אנחנו מצביעים על ההצעה להעביר את ההצעות לוועדת החוץ והביטחון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעות לסדר-היום תעבורנה לוועדת החוץ והביטחון, לשם דיון וליבון. תודה.

הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 14) (צווי הבאה וחייבים מוגבלים באמצעים).

התשנ"ד–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

הנושא הבא: הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 14) (צווי הבאה וחייבים מוגבלים באמצעים), התשנ"ד–1994, בקריאה ראשונה.

שר המשפטים יציג את החוק, אחר כך יש רשימה ארוכה מאוד של דוברים.

בבקשה, אדוני השר, יוציא לפועל את חוק ההוצאה לפועל.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה בכנסת הצעת חוק שמשרד המשפטים שקד חודשים ארוכים על הכנתה. זה תיקון מקיף לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967. מערכת ההוצאה לפועל עברה טלטלה רצינית בתקופה האחרונה, והצעתנו לתיקון מס' 14 של החוק מכוונת להחזיר את האיזון למערכת.

תחילה, דברים על הרקע להצעת החוק. ענייני ההוצאה לפועל עלו לדיון בכנסת השתים-עשרה על רקע הקשיים של זוכים לגבות את המגיע להם מן החייבים. על רקע מצוקה זו של הזוכים נחקק החוק לגביית חובות (ביצוע צווי מאסר) (הוראת שעה), התש"ן-1990. חוק זה נועד לייעל את ביצוע צווי המאסר על-ידי משטרת ישראל ולשם כך הוקמה, מכוח אותו חוק, יחידה מיוחדת במימון של קרן מיוחדת.

כשנה לאחר מכן נחקק חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 12), התשנ"א-1991, אשר בין היתר הגביל את יכולתם של חייבים לקבל צו לאיחוד תיקים בהוצאה לפועל, כדי להתגבר על תופעות של שימוש לרעה בפרוצדורה זו על מנת להשתמט מתשלום חובות.

מערכת ההוצאה לפועל היא מערכת של איזונים עדינים. תכלית קיומה: לאכוף את הביצוע והכיבוד של פסקי-הדין. מבחינה זו ההוצאה לפועל היא נדבך מוחשי של עקרון שלטון החוק. כמו-כן מטפלת מערכת ההוצאה לפועל באכיפה של חיובים משפטיים נוספים, כגון משכונות ושטרות שדינם כדין פסק-דין לצורך זה.

כאשר מפקידים סמכויות אכיפה בידי רשויות השלטון, יש להיזהר שלא תהיה פגיעה יתירה בזכויות הפרט ובחירותו. אמצעי האכיפה יכולים להיות יעילים נגד מי שמסוגל לפרוע את חובו. אין טעם באכיפה נגד אדם שאינו בעל יכולת כלכלית לפרוע את חובו. בכל מקרה, גם אדם מוגבל מבחינה כלכלית זכאי לכבוד ולחירות.

בהצעה המונחת בפניכם היום ניסינו להגיע לאיזון המתבקש בין שני ערכים אלה: האינטרס באכיפת פסקי-דין בחיובים, לעומת האינטרס בשמירה על זכויות היסוד לכבוד ולחירות. כמו-כן ניסינו להגיע לאיזון ראוי בין הערכים של צדק ויעילות במערכת של ההוצאה לפועל. התיקונים שחוקקה הכנסת השתים-עשרה בקשר למערכת ההוצאה לפועל הוציאו, לכאורה, את מטוטלת האינטרסים הנוגדים מן המתחם הסביר של האיזון.

התגבשה פרקטיקה של שימוש סיטוני בצווי מאסר, אשר אומנם הוכיחו עצמם ככלי יעיל ביותר לכפות חייבים לשלם את חובותיהם. מאות אלפי צווי מאסר נחתמו מדי שנה בידי ראשי ההוצאה לפועל כמעט כעניין שבשגרה, על סמך נתונים מדפי פלט של מחשב, בלי לראות את האדם שמאחורי

המספר, בלי שנעשה מאמץ לגבות את החוב על-ידי ירידה לנכסיו, בלי שנעשה תמיד בירור בקשר ליכולת הכלכלית שלו.

מדי שנה נחתמו בין 500,000 ל-600,000 צווי מאסר. רוב רובם של צווי המאסר לא בוצעו בפועל, כי בדרך כלל שימש הצו איום בלבד. חייב שהתעלם מהאזהרה שקיבל לשלם את החוב, הזדרז לפורעו כאשר הגיע צו המאסר, או שהגיע עם הזוכה להסדר שבמסגרתו בוטל צו המאסר.

לפי נתוני המשטרה, בשנת 1992 נכלאו בפועל 23,929 חייבים. 64.5% מהאסירים הוחזקו בידי המשטרה פחות מ-24 שעות, משמע, הם שילמו את סכום החוב שבגינו ניתן צו המאסר; 90% מאלה שנעצרו שוחררו בתוך ארבעה ימים; יש להדגיש שוב, שמתוך למעלה מחצי מיליון פקודות מאסר שהוצאו בשנה, נשארו בכלא כעבור ארבעה ימים כ-2,300 אסירי-חוב, כמובן לתקופות שונות, ורובם כולם שוחררו בתוך שלושה-ארבעה חודשים, באותם מקרים בודדים שהמאסר התמשך.

שלילת חירותו של אדם במאסר היא סנקציה מקובלת כאשר נעברה עבירה פלילית, לאחר שהחשוד הועמד לדין ועבר הליך משפטי הוגן. אין זה מקובל שאי-תשלום חוב כשלעצמו הוא עניין פלילי, שהרי אין חוק העונשין מגדיר עשיית חוב, או אי-פירעון חוב כעבירה פלילית. הפרקטיקה הנפוצה של צווי המאסר עמדה בניגוד לרוחו של חוק ההוצאה לפועל עצמו. סעיף 70 לחוק ראה לנגד עיניו את המאסר כאמצעי אחרון לאחר מיצוי ההליכים של עיקול כנגד חייב משתמט, שהוא בעל יכולת לפרוע את חובו.

סמוך לכניסתי לתפקיד התחלנו במשרד המשפטים בדיונים על מנת לתקן את חוק ההוצאה לפועל. פעלנו בעצה אחת עם ועדה מייעצת לשר המשפטים לענייני ההוצאה לפועל, בראשותו של כבוד השופט דוד בר-אופיר, מבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. גם ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת נדרשה לעניין באותה תקופה ולמדה לדעת כי הנושא מורכב ומסובך. הוועדה הנכבדה רשמה לפני, כי משרד המשפטים מגבש תיקוני חקיקה, ולפני כשנה הפצנו את תזכיר החוק אשר שימש בסיס להצעה המונחת עתה בפני הכנסת.

בינתיים נדונה בבג"ץ העתירה של עמותת פר"ח – פושטי-רגל חייבים – בבג"ץ 5304/92, פר"ח נגד שר המשפטים. בסוף חודש אוגוסט פסק בית-המשפט העליון כי הפרקטיקה שנהגה ביחס למאסר של חייבים היתה בבחינת חריגה מן הסמכות שנקבעה בחוק ההוצאה לפועל וכי היא לא עמדה במבחנים של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. בית-המשפט קבע שמאסרו של חייב: "מבלי שהוזמן להופיע בפני יושב-ראש ההוצאה לפועל ומבלי שנתברר לו שהחייב ביכולתו לשלם את החוב, אך שהוא מסרב לעשות כן, שמאסר זה אינו עולה בקנה אחד עם הוראות חוק היסוד האמור".

למחרת מתן פסק-הדין בבג"ץ, הנחה היועץ המשפטי לממשלה את משטרת ישראל שלא לבצע צווי מאסר שניתנו עד ליום מתן פסק-הדין. כמו-כן הורה למשטרה להביא את כל החייבים שישבו במאסר באותו מועד לפני ראש ההוצאה לפועל, כדי שיבחן מחדש את מאסרם לאור פסק-הדין של בג"ץ.

ועוד הורה היועץ המשפטי לממשלה, כי מי שלא יובא עד השעה 23:00 באותו יום, ישוחרר מן המאסר מחמת הספק בדבר קיום אסמכתה חוקית למאסרו. כ-63,000 צווי מאסר שהיו בידי המשטרה ביום שנתן היועץ המשפטי לממשלה את ההנחיה, הוחזרו ללשכות ההוצאה לפועל ללא ביצוע, מחמת הספק בדבר תוקפן המשפטי.

ההשפעה של פסיקת בג"ץ על מערכת ההוצאה לפועל היתה קשה ביותר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כ-63,000 צווי מאסר שכבר היו בידי המשטרה לביצוע ביום שנתן היועץ המשפטי לממשלה את ההנחיה, הוחזרו על-ידי המשטרה ללשכות ההוצאה לפועל ללא ביצוע, מחמת הספק שמא ניתנו שלא על-פי ההנחיות שנתן בג"ץ, בלי שהמוציא לפועל ראה את החייב ועמד על יכולתו, ומשום ספק אם הם הוצאו כחוק, וגם כדי למנוע פנייה של כל אלה לבג"ץ בעתירות אישיות שלהם. לכן הם הוחזרו ולא בוצעו.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לך הערכה בכמה חייבים היה מדובר?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, זאת תנועת השחרור הגדולה ביותר בהיסטוריה היהודית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא מדובר במי שכבר נאסרו. מדובר בצווים שניתנו למאסר, וכפי שראינו, רוב רובם של אלה שרואים את השוטר בפתח ביתם עם צו מאסר, מתארגנים כך שמן הגורן או מן היקב, ואולי מן הבנק או מתחת לבלטות, מוציאים את הכסף ופורעים את חובם.

היו"ר י' עזרני:

כבוד השר, זה תואם את השקפת עולמה של היהדות. דיברנו על זה שאין מאסר. כשאדוני הדגיש שאין עבירה פלילית בעשיית חוב ובאי-החזרה – ביהדות מתייחסים בצורה חמורה מאוד מבחינה מוסרית והלכתית, עד כדי כך שנאמר בפסוק: "לזה רשע ולא ישלם". פרקי אבות מגדירים אדם שאינו רוצה להחזיר את חובו – רשע. אני לא דיברתי מבחינה משפטית, אלא שיהיה ברור שאדוני חלילה לא מקל ראש במי שלא מחזיר חוב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אומר לאדוני, שבזכות פסק-דין המאלף של כבוד המשנה לנשיא היוצא של בית-המשפט העליון, השופט מנחם אלון, יש לפנינו בפסק-הדין של בית-המשפט העליון מחקר רציני על עמדתה של ההלכה ועמדת המשפט העברי לגבי החיוב ולגבי האכיפה של פירעון חוב. כך שאנחנו מצוידים שם באמת באוצר בלום של ידע בתחום המשפט העברי והמקורות שלנו בנושא. אין לי ספק שהגישה הזאת של המשפט העברי הנחתה גם את כבוד המשנה לנשיא, פרופסור מנחם אלון, כאשר כתב וחתם על פסק-דין, שניתן בשם בית-המשפט העליון כולו.

ההשפעה של פסיקת בג"ץ על מערכת ההוצאה לפועל היתה קשה ביותר. בן לילה התרוקנו לשכות ההוצאה לפועל. המערכת נכנסה למעין שיתוק של הלם. הזוכים ונציגיהם נותרו ללא כלי בדוק ומנוסה לאכוף את פסקי-הדין שבידיהם. המאסר הרי שימש המכשיר המרכזי של ההוצאה לפועל, וביטול המאסר בהינף היד של פסיקת בית-המשפט נעשה ללא היערכות מינהלית מתאימה.

בימים הראשונים גם לא היה ברור מה בדיוק פסק בית-המשפט העליון. נראה היה כאילו הוא ביטל את המאסר כאמצעי אכיפה בקשר לתשלום חובות, אף שלא כך היה הדבר. בית-המשפט העליון בעצם ביקש וגזר ואמר, שלא יאסר אדם, אלא אם הוכח או נראה למוציא לפועל שהוא בעל יכולת ומעז פניו כלפי בעל חובו, וכאשר הוא יכול לשלם ולפרוע, הוא משתמט מתשלום החוב. כל זמן שהוא לא יובא בפני הרשם וכל זמן שלא יראה לרשם שהוא בעל יכולת לשלם – בל ישתמשו נגדו באמצעי קשה זה.

לעתים קרובות מושמעת הטענה שאין מאסר אזרחי במדינות דמוקרטיות אחרות. בדיקה שערכנו מראה שאין הדברים מדויקים לגמרי. באנגליה, למשל, קיים מאסר בשל ביזיון מערכת ההוצאה לפועל, וקיים מאסר בשל אי-תשלום חוב מזונות. מכל מקום, אם אכן נכון הוא שאין שימוש במאסר ככלי של ההוצאה לפועל בשיטות מערביות אחרות כפי שהוא בישראל, הרי יש להביא בחשבון גם צד אחר של המטבע, והוא שבישראל אין מוציאים אנשים מבתיים לרחוב כדי למכור את הבית ולממן את פירעון החובות, כפי שנהוג במדינות שונות באירופה ובארצות-הברית.

כל שאני תומך בביטול המאסר כאמצעי כפייה לפירעון חובות, אין אני יכול בשלב זה להציע לכנסת, מתוך אחריות, לבטל את המאסר כסנקציה על ביזוי מערכת המשפט וההוצאה לפועל, בדומה לפרקטיקה הנהוגה במדינות אחרות.

הצעת החוק שאני מציג בפניכם היום היא הצעה שמכוונת להחזיר למערכת ההוצאה לפועל את האיזון הפנימי והראוי. בהצעת החוק יש רפורמה בשימוש בתהליך המאסר. ביסודה של הרפורמה עומדת התפיסה, שהמאסר הוא סנקציה על ביזיון של מערכת ההוצאה לפועל בידי חייב בעל יכולת משתמט, ורק כאשר אין בהליכים אחרים כדי לגרום לפירעון החוב.

שנית, אנו מציעים לקבוע הסדר חדש ומיוחד בחוק לחייבים בעלי יכולת כלכלית מוגבלת, שהצעת החוק מגדירה אותם כחייבים מוגבלים באמצעים, ולהרחיב את התחולה של הליך איחוד התיקים.

במקביל, כבר הכנו במשרד המשפטים הצעה לתיקון פקודת פשיטת הרגל, במגמה לפתוח בפני חייבים מעוטי יכולת הליכים של פשיטת רגל, הסגורים בפניהם היום לפי הדין.

שלישית, חידוש נוסף בהצעה נוגע לחובתו של החייב המעוניין בכך, ליזום פנייה אל לשכת ההוצאה לפועל, בבקשה לפרוע את חובו בתשלומים, ולספק את מלוא המידע בדבר יכולתו הכלכלית, כדי שיימצא הפתרון לפריסה נכונה של תשלום החוב.

רביעית, מוצעות הוראות שונות הנוגעות לתפקוד יעיל של מערכת ההוצאה לפועל, בלי לפגוע פגיעה יתירה בזכויות הפרט של החייב, בין בשלב של אזהרה והמצאתה, בין בביצוע עיקולים ובין בקבלת מידע בדבר היכולת של החייב.

אומר דברים על ייעול המערכת בהצעת החוק שלפנינו. הליכי ההוצאה לפועל נפתחים באזהרה לחייב, שעליו לשלם את חובו. אנו מציעים לכלול בהודעה לחייב הודעה בדבר יכולתו לפרוע את החוב בשיעורין, כפי שנהוג בהקשרים אחרים, ששולחים הוראת תשלום לטלוויזיה או למסי ארנונה וכדומה. מנהל בתי-המשפט יקבע כללים לעניין זה, שיוזנו למערכת המחשב, בהתחשב בסכום החוב. כאשר אין לחייב יכולת לשלם את החוב במלואו, הוא יוכל לבחור באפשרות של פריסת תשלומים, בלי שיצטרך להגיש בקשה מיוחדת לשם כך לראש ההוצאה לפועל. היום יש מי שמשלם את כל האגרות בתשלום אחד שנתי, ויש מי שיכול, לפי אותה הוראת תשלום, לפרוס לו את התשלומים לכמה תשלומים, וכל זאת בלי ביורוקרטיה נוספת.

שנית, ההמצאה של אזהרה הוא שלב חשוב ביותר, משום שחוסר פעילות מצד החייב עלול לגרום הליכים, בין בירידה לנכסים ובין בהזמנות לבירורים ועד למתן צווי הבאה. בתקנות הקיימות יש חזקה של המצאה, כאשר האזהרה נשלחה לחייב בדואר רשום.

לגבי מאסרים שבוצעו לפני מתן פסק-הדין בבג"ץ פר"ח – לפי הדברים שאמרו לנו אנשי משטרה היו מקרים שבהם טענו חייבים, שלא קיבלו כלל אזהרה בקשר להליכים נגדם בהוצאה לפועל, ושהדבר נודע להם לראשונה כאשר באו השוטרים לבצע את צו המאסר.

בהצעת החוק נקבעו כללים ברורים בקשר לדרכי ההמצאה, כדי להבטיח שהחייב יודע לא רק על פסק-דין שניתן נגדו, אלא גם על פתיחה בהליכי הוצאה לפועל. ולכן בוטלה החזקה בדבר המצאה בדואר רשום.

צמצום השימוש במאסר מחייב יעול של אפשרות הירידה לנכסי החייב בדרך של ביצוע עיקולים. בקשר לזה מוצעות הוראות מספר. תפיסת יסוד היא, שיורדים לנכסי החייב לפני שיורדים לגופו. לשם מיצוי הליכים עם החייב, יש לדעת מה הם נכסי החייב. הצעת החוק שלנו כוללת הוראות חדשניות בקשר לאפשרות קבלת מידע לגבי יכולתו הכלכלית של החייב ולגבי נכסיו.

לפי סעיף 77 המוצע, יוסמך ראש ההוצאה לפועל לדרוש מידע ביוזמתו מכל גורם שברשותו מידע על נכסי החייב, על סמך כתב ויתור על סודיות שחתם החייב. חייב שבא להוצאה לפועל ואומר: אין ביכולתי לשלם, אני מבקש לפרוע בתשלומים, אני מבקש לפטור אותי ולהניח לי בשלב זה בשל מצוקתי הגדולה, אומרים לו: דבר ראשון – עליך לחתום על כתב ויתור על סודיות; לא ייתכן שאתה לא תחשוף את עצמך בפניו ותבוא לבקש מאתנו שלא לכבד פסק-דין שניתן נגדך.

לכן, כאשר ברשות המוציא לפועל כתב ויתור על סודיות, שחתם עליו החייב, הוא יכול לפנות לרשויות שיש להן מידע, שיחשפו אותו בפניו, ואני מדבר על חשיפה בפני כבוד הרשם אישית. זה לא אומר שזה יהיה חשוף לכולי עלמא.

גם רשות מס עשויה להידרש למסור לראש ההוצאה לפועל מידע, ובלבד שמקור המידע הוא בדוחות שהגיש לה החייב עצמו. לא ייתכן שהחייב יצהיר לשלטונות על כך שיש לו רכוש מסוים, ואחר כך יתייצב בפני ראש ההוצאה לפועל ויעלים אותו מידע שהיה מוכן הוא עצמו לספק לרשויות המדינה, או יבוא בדבר שקר ויעלים את יכולתו הממשית.

בהוראה זו יש איזון עדין בין זכות החייב לפרטיות לבין הצורך בשימוש מבוקר במידע כדי להבטיח את זכויות הזוכה. יותר מזה, שלא להציג ככלי ריק אותה רשות של המדינה, שפועלת כאן כדי לאכוף פסקי-דין. לכן המידע יימסר לידי ראש ההוצאה לפועל והוא לא יימסר לידי הזוכה. הזוכה, בין השאר, נהנה מזה שברשות המוציא לפועל יש יותר מידע. אבל אותו מידע לא יבוא לידיעת הזוכה, אלא אם הוא יבין, משאלות שיציג המוציא לפועל לחייב, אם הדיון בפניו, שיש מידע מסוים למוציא לפועל, שאיננו ברשותו של הנושה.

קבענו בהצעת החוק כללים, שהפרתם גוררת ענישה פלילית, בקשר לחובת השמירה על סודיות המידע והשימוש בו, רק במידה הנדרשת למילוי תפקידו של המוציא לפועל.

עיקול של מיטלטלין מתבצע בשלבים. ראשית נעשה עיקול ברישום. זאת אומרת, המוציא לפועל בא לבית ורושם מה הם הנכסים, מה הם המיטלטלין אשר ראויים לעיקול ונמצאים בבית. כעבור זמן, אם לא שולם החוב, תופסים את המיטלטלין, מוציאים אותם ממקום הימצאם ומעבירים אותם למחסן לקראת מכירתם במכירה פומבית. לעתים קורה שעלות האחסון עד למכירה עולה על שווי הנכס. לפיכך, מוצע לחייב את המכירה של המיטלטלין כעבור 14 ימים מן היום שהוצאו מרשות החייב. ואם תשאל: ומה יהיה אם לא יהיה קונה? צריך לבוא לידי הסדרים, שמי שמעוניין באחסון החפצים לא יגבה דמי אחסון לגביהם אם האחסון נמשך למעלה מ-14 ימים, או התקופה שאותה הורה ראש ההוצאה לפועל, כדי שלא יצטבר סכום, שאחר כך צריך לשלם למאחסן, שלעתים הוא עולה אפילו על סכום החוב.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, האם יש מגבלות בעיקול המיטלטלין? אני מתאר לעצמי שכן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, ודאי. זה קיים גם בהוראות החוק היום. לא כל דבר ניתן להוציא מהבית. כמובן, בדברים האלה אנחנו שומרים, כפי שנאמר, גם על כבוד האדם ויכולתו לנהל את חייו, ודברים מסוימים לא ניתנים לעיקול.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

האם בשלב הזה תינתן זכות קדימה לחייב לפדות את המיטלטלין?

שר המשפטים ד' ליבאי:

ללא ספק כן. בוודאי. ברגע שהוא משלם את חובו הוא בא למחסן ומקבל את המיטלטלין שלו. זהו התמריץ הראשון.

עובדיה עלי (הליכוד):

זה בכל מקרה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הייתי אומר שזהו אמצעי הכפייה הראשון, לומר לו: אם רצונך שלא להיפרד מהמיטלטלין היקרים לך ולבני ביתך – בוא, ארגן את סכום הכסף, שלם את החוב ותקבל חזרה את החפץ.

היו"ר י' עזרן:

אני הבנתי את שאלתו כך: האם הוא יוכל להשתתף במכרז פומבי ולרכוש את המיטלטלין ברבע מהמחיר? אני חושב שזאת השאלה שלו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא, לא יעזור לו. ייקחו ממנו את זה עוד הפעם.

היו"ר י' עזרן:

מי אמר לך? – לא. יכול להיות שלא. בכל אופן, אלה פרטי פרטים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא חושב שהוא יעז פניו ויבוא למין מכירה פומבית שכזאת, עם כסף מזומן ברשותו. והרי לא יאמינו לו, אם הוא עוד הפעם יאמר שהוא ייתן שיק ללא כיסוי, כדי לקבל את המיטלטלין.

היו"ר י' עזרן:

אם זה ברבע המחיר?

עובדיה עלי (הליכוד):

זה הפלפול התלמודי.

היו"ר י' עזרן:

לא, לא. זה נכון. האם שעבוד שני הפקיע את השעבוד הראשון? אבל אדוני השר כבר השכיל אותנו, ברוך השם, מספיק ודי, ולא נכביד עליו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

האיזון הנכון בין זכות הזוכה לקבל את המגיע לו לבין ההתחשבות ביכולת של החייב לשלם את חובו, תלוי בבירור היכולת האמיתית של החייב. היום נעשה בירור זה באמצעות הליך יקר של חקירת יכולת, במעמד שני הצדדים. מוצע עתה לקבוע בחוק אפשרות נוספת לבירור יכולת החייב, על סמך מסמכים בלבד, בלי שיהיה צורך להזמין את הצדדים. אם החייב אינו יכול לעמוד בהוראת התשלומים שקיבל ביחד עם האזהרה, והוא הגיש בקשה לפריסה אחרת של התשלומים בהתאם ליכולתו, הרי עליו לצרף לבקשתו הצהרה בקשר ליכולתו הכלכלית ולתמוך את ההצהרה במסמכים, לרבות דפי חשבונות הבנק שלו. נוסף על חומר זה יהיה ראש ההוצאה לפועל רשאי לדרוש, כאמור, מידע בקשר לחייב מכל גורם, כפי שהזכרתי. על סמך החומר הזה יוכל ראש ההוצאה לפועל להעריך את יכולתו הכלכלית של החייב ולתת צו תשלומים בהתאם. הליך זה של בירור יכולת, על סמך העיון במסמכים, הוא מהיר יותר והוא גם זול יותר מן ההליך של חקירת היכולת הקיים היום.

עם זאת, לא תיפגע זכותו של נושה לבקש חקירת יכולת מלאה במעמד שני הצדדים, שבה יוכל בא-כוחו לחקור חקירה נגדית את החייב.

בראשית דברי הזכרתי את תיקון מס' 12 לחוק ההוצאה לפועל, אשר צמצם במידה ניכרת את האפשרות של איחוד התיקים בהוצאה לפועל. במקורו היה איחוד התיקים עניין מינהלי מובהק של ריכוז הטיפול בחייב אחד שנפתחו נגדו תיקים רבים. בהליך זה נעשה שימוש לרעה, ולכן נחקק אותו תיקון לחוק, שקבע מעין מבחני כניסה נוקשים לאיחוד התיקים. לפי החוק הקיים, על החייב לשלם בעת הגשת הבקשה לאיחוד התיקים סכום השווה ל-5% מסך חובותיו, וכן עליו לשלם סכום נוסף של 5% מדי חודש בחודשו, עד להחלטת ראש ההוצאה לפועל בבקשת האיחוד. אם הוא לא יכול לעמוד בתנאים האלה – הוא לא יכול להיכנס לאותה מסגרת של איחוד תיקים.

בנוסף, קובע החוק הקיים, שלא יינתן צו איחוד תיקים, אלא אם כן יש לחייב יכולת לפרוע את סך כל חובותיו במשך תקופה של שנתיים עד שלוש שנים.

תוצאת האיסורים האלה היתה נעילת הדלת בפני חייבים רבים שביקשו להיכנס לאותו מקלט, או לאותו פרוזדור של איחוד תיקים. גם בהקשר זה מוצע עתה להחזיר את האיזון לחוק, תוך ייעול מינהלי של ריכוז הטיפול בחייבים שנפתחו נגדם תיקים רבים. תנאי הכניסה להסדר של איחוד תיקים יהיה מעתה תשלום סכום השווה ל-2% בלבד מסך החובות של החייב, שיעור המבוסס על חישוב של פריסת החוב על פני כארבע שנים. מבחן יכולת הפירעון לעניין איחוד התיקים יותאם למבחן יכולת הפירעון בהסדר המוצע לגבי חייבים מוגבלים באמצעים. על כך אומר עוד דברים להלן. אך כבר כאן רצוי לציין כי חייב שהוכרז כמוגבל באמצעים ייכנס להסדר מינהלי של איחוד תיקים בכל מקרה.

אומר עתה דברים על החייב. הגישה הכללית של הצעת החוק שלנו היא לעודד את החייב לשתף פעולה עם מערכת ההוצאה לפועל, על מנת שיימצא פתרון המניח את הדעת גם מבחינת יכולתו לפרוע את חובו וגם מבחינת האינטרס החשוב של הזוכה לקבל את המגיע לו. ניתן אולי להבין חייב שבוחר להתעלם מן האזהרה של ההוצאה לפועל ולא רוצה להתמודד עם התחייבויותיו הכספיות. עם זאת, קיים כלל בסיסי, הן של המשפט והן של המוסר, שעל כל אדם לכבד את התחייבויותיו. יש להביא בחשבון מקרים שבהם החייב משתמט ומתחמק בעזות פנים ממילוי ההתחייבויות שלו, הגם שאין לו כל קושי כלכלי לפרוע את החוב. יש גם חייבים שהם נוכלים, וגם בהם יש לטפל.

הצעת החוק רואה לנגד עיניה גם את החייב התמים, שנקלע לקושי כלכלי אמיתי. והסיבות המביאות למצוקה כלכלית בשנות ה-90 קשורות, בין היתר, לאופיה של החברה הצרכנית, למדיניות של מתן אשראי, או לתנודות בשוק התעסוקה, שיכולות להביא, חס וחלילה, לפיטורין ולאבטלה של אנשים שסמכו על כך שיש להם הכנסה שוטפת בזמן שהתחייבו בחובות.

לגבי החייב התמים, צריכה מערכת ההוצאה לפועל לאפשר פתרון אנושי מכובד. אך התנאי לפתרון כזה הוא שיתוף פעולה שלו עם מערכת האכיפה, עם המוציא לפועל.

לפי הצעת החוק, תעמודנה לחייב אפשרויות שונות לשלם את החוב במלואו, או על-פי הוראת התשלום שתיכלל באזהרה, או להגיש בקשה לצו תשלומים בהתאם ליכולתו. אבל אם החייב בוחר להגיש בקשה לצו תשלומים, חובה עליו לספק את המידע הדרוש לראש ההוצאה לפועל, כדי שיוכל לעצב לו דעה בקשר ליכולתו האמיתית של החייב לפרוע את החוב. כלומר, המערכת באה לקראת

החייב, אבל עליו לבוא לקראתה בחשיפת עצמו באשר ליכולתו הכלכלית. החייב התמים אמור למסור את המידע מרצונו החופשי. ולראש ההוצאה לפועל יוקנו סמכויות לדרוש, כפי שאמרתי, מידע מגורמים שונים לצורך אימות המידע שמוסר החייב. כי אם המוציא לפועל מתרשם שהחייב מסר לו מידע נכון, הוא גם לא צריך לפנות לרשויות ולא צריך לבדוק ולא צריך לבלוש אחריו, אם הוא מהימן. ורצוי יהיה שנגיע לפרקטיקה כזו, שמי שיתייצב לפני המוציא לפועל ידע, שחובתו באמת לומר אמת. ראשית, משום שיש אפשרות של בדיקה רצינית אחריו. שנית, משום שאנחנו נוסיף בחוק ההוצאה לפועל סנקציה. אנחנו לא רודפים את החייב ואומרים לו: אתה עברייני, ולא רודפים אותו בפלילים. אבל אנחנו נאמר למי שיבוא לפני ראש ההוצאה לפועל וישקר במצח נחושה: אתה עברייני. ואנחנו נבקש מהמוציא לפועל להעביר את עניינו לחקירת המשטרה, וליצור אווירה בציבור שמי שבא לראש ההוצאה לפועל ומבקש סעד ממנו והתחשבות ממנו – – –

היו"ר י' עזרן:

יש בזה עדות שקר. יש על כך סנקציה פלילית כעל עדות שקר?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, נכון.

היו"ר י' עזרן:

זאת אומרת, הוא מחתים אותו על הצהרה, כאשר הוא בא לפני המוציא לפועל?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם הוא בא לפני המוציא לפועל ונותן שם עדות בשבועה על יכולתו, חובתו לומר אמת. וכאן לא תהיה התעלמות מחובתו זו, ולא צריך לעבור לסדר-היום אם הוא משקר להוצאה לפועל. מוטב שתהיה פרקטיקה ותהיה גישה גם למוציא לפועל, שאומרים לו אמת וצריכים וחייבים לומר לו את האמת.

חידוש נוסף בהצעת החוק שלנו, שהיא באה לקבוע, כי מי שימסור מידע כוזב לראש ההוצאה לפועל, למוציא לפועל, צפוי לעונש עד שלוש שנות מאסר. זאת אמרתי. ואני מקווה שהרשמים לא יירתעו מלהעביר לחקירת משטרה מקרים שבהם התגלה להם שחייב או נושה הונו אותם. אני לא מדבר על חשד גרידא על-פי התרשמות, אבל לפעמים יהיה להם מידע ברור, בהשוואה להצהרה שניתנה להם, מול חומר מידע שנמצא ברשותם, שהאיש משקר. וראוי שלא לעבור על כך לסדר-היום.

הוראה חשובה בסעיף 7ג המוצע קובעת חזקה בדבר יכולת החייב. לחזקה זו שתי פנים: מצד אחד, יש להניח כי אדם אחראי למעשיו, ואם הוא התחייב, הרי הוא מסוגל לעמוד בהתחייבותו. לפחות כך צריך להרגיל את האנשים לדעת שהתחייבויות משלמים, ולא להתחייב למעלה מהיכולת לשלם

במועד מסוים. מצד שני, אם הוא רוצה לסתור את החזקה בדבר יכולתו הכלכלית, הרי המידע הרלבנטי נמצא קודם-כול ברשותו. לכן, עליו נטל ההוכחה שאין הוא מסוגל לעמוד בהתחייבותו.

להנחות אלו יש משמעות נורמטיבית. חייב אשר לא המציא לראש ההוצאה לפועל את כל המידע הנדרש, כמו גם חייב היושב בחוסר מעש בלי לפרוע את חובו, הוא בחזקת בעל יכולת המשתמט מתשלום החוב. ביחס לחייבים מסוג זה, ניתן יהיה לנקוט הליך של מאסר בשל ביזיון ההוצאה לפועל, כפי שאבהיר.

אחד החידושים בחוק הוא הוספת פרק בחוק ההוצאה לפועל על אלה שהם מוגבלים באמצעים. ההסדר המוצע לגביהם בפקודה הוא חדש, כי אין בדין הקיים – לא בחוק ההוצאה לפועל ולא בפקודת פשיטת הרגל – כל התייחסות מיוחדת לחייבים חסרי יכולת. ולא מעט מחברי הכנסת מגלים דאגה מיוחדת דווקא להם. ההליך שאנחנו מציעים כאן מגלם איזון בין הרצון לבוא לקראת מי שהוא מוגבל ביכולתו, לבין החשש מניצול לרעה של החייב להשתמט מפירעון חובות.

המבחן להיותו של חייב מוגבל באמצעים הוא מבחן אובייקטיבי, המתחשב בסכום החוב ובתקופה שבה מבקש החייב לפרוס את פירעון חובו. והמבחן נקבע בסעיף 69ב להצעת החוק. מניחים שעל החייב להיות מסוגל לעמוד בהתחייבותו תוך תקופה סבירה, וסבירות התקופה נמדדת גם מבחינת הציפיות של הנושה, ומדובר בציפיות סבירות.

לעניין יכולת הפירעון, חיים אנחנו תחילה מפי החייב, המעיד על עצמו מה היא היכולת שלו. בשלב הראשון נענים אנו לבקשתו, בלי לחקור חקירה נוספת. ראש ההוצאה לפועל ייתן צו תשלומים, לפי בקשת החייב, כצו ביניים, עד שיקיים בירור של יכולתו האמיתית. אם היו תלויים נגד החייב תיקים נוספים, ייתן ראש ההוצאה לפועל צו לאיחוד כל התיקים, אפילו לא היה החייב זכאי לפי הכללים הרגילים להיכנס להסדר זה, שכן בירור אמיתי של יכולת החייב צריך להביא בחשבון את כל חובותיו.

ההכרזה על החייב כמוגבל באמצעים מגינה עליו מפני צווי הבאה וצווי מאסר שניתנו לפני ההכרזה בתיקים השונים. עם זאת, חייב שאינו עומד בצו הביניים, שניתן לבקשתו ועל סמך אמון ראשוני בדבריו, עלול להיות חשוף להליכים של הבאה ומאסר. כי הרי אם ניתן צו לפי דבריו, לפי הצהרותיו, שהוא יכול לשלם, והוא לא עומד בזה, והוא מבזה את הצו, בלי שהוא פונה ומבקש חידוש דיון ושינוי הצו, הרי גם הוא צפוי להליך של ביזיון הליכי ההוצאה לפועל.

כדי למנוע שימוש לרעה בהליך זה, יוסמך ראש ההוצאה לפועל להטיל הגבלות על החייב, כדי להבטיח את פירעון החוב ולמנוע יצירת חובות נוספים. הטלת ההגבלות מסורה לשיקול דעתו של ראש ההוצאה לפועל. מתוך התחשבות בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ההגבלות שניתן להטיל על החייב, נוגעות כולן לאחריותו הכלכלית. כך, למשל, מוצע לעכב את יציאתו של החייב מן הארץ, משום שברוב המקרים, אם החייב מסוגל לממן נסיעה לחוץ-לארץ, ראוי לו שיפרע קודם את חובו. עם זאת, ראש ההוצאה לפועל רשאי, בהתחשב בנימוקים ראויים, להרשות למוגבל באמצעים לצאת את ישראל. למשל, אם מדובר בנסיבות אישיות-משפחתיות מיוחדות, או אם מדובר בנסיעה מוכחת לצורכי בריאות או לצורך ייצור הכנסה.

ההגבלות האחרות שניתן להטיל על חייב המוגבל באמצעים, נוגעות באופן ישיר להתנהגותו הכלכלית. מוצע להגביל את האפשרות של החייב להשתמש בשיקים ובכרטיסי אשראי, כדי למנוע

ממנו יצירה של חובות והתחייבויות נוספים. מוצע גם להגביל את כושרו של החייב להיות מעורב בפעילות של תאגידים, מכיוון ששיטה מוכרת להשתמטות מתשלום חובות היא לפעול מאחורי המסך של אישיות משפטית אחרת. אם אדם חייב, ואם הוא לא עומד בהתחייבותו, ואם הוא טוען שהוא מוגבל מאוד באמצעיו, הרי רק טבעי הוא שהוא יוכנס לקטגוריה של אנשים שהם סיכון מבחינת ניהול עניינים כספיים אתם. מבחינה זו יש לו, הייתי אומר, כעין נכות מסוימת מבחינה כלכלית, כי לא ייתכן שהוא לא פורע חובות של 500 שקל ו-1,000 שקל ואנחנו מרשים לו להמשיך לפזר שיקים כאוות נפשו, או להשתמש בכרטיס אשראי, כשאינן לו, ואינני יודע אם יש לו, כיסוי, ולייסד חברות ומאחורי המסך של החברות להמשיך ולפזר שיקים של החברות ושל התאגידים ולהונות ולרמות עוד אנשים ולהוציא מהם סחורות, או לגלגל חובות וכיוצא באלה.

לכן, כדי שגם תהיה אזהרה לאחרים, מוצע לקבוע בחוק מרשם של חייבים שהוכרזו כמוגבלים באמצעים, ומי שיעיין במרשם יוכל כמובן להיזהר בעריכת עסקאות עם אנשים אלה. כמובן, על המרשם להיות תמיד מעודכן ותמיד תקף, ותמיד ניתן לבטל רישום כזה, אם אדם פורע את חובותיו, או אם שכנע את המוציא לפועל לעשות כן. אנחנו גם מגבילים את אפשרות הגישה לאותו מרשם, כפי שמוסבר בהצעת החוק.

לאחר כל זאת מגיע השלב של בירור היכולת האמיתית של החייב. כפי שכבר הזכרתי, הבירור יכול להיעשות גם על סמך עיון במידע ובמסמכים שהמציא החייב, או שקיבל ראש ההוצאה לפועל מגורמים אחרים. וראש ההוצאה לפועל רשאי, כמובן, גם להזמין את הצדדים לחקירת יכולת. כך שאם מבקש הנושה חקירת יכולת, חייב ראש ההוצאה לפועל להיענות לבקשתו. לאחר שבירר את יכולתו – ראש ההוצאה לפועל יכול להוציא צו תשלומים סופי, ובשלב זה רשאי הוא גם להסיר את המגבלות שהטיל מלכתחילה על החייב, שייתכן שעדיין אין בהן צורך.

אני מבקש עוד להעיר, שראש ההוצאה לפועל רשאי בכל עת לבטל את ההכרזה על חייב כמוגבל באמצעים, ועם ביטול ההכרזה ממילא בטלות כל ההגבלות.

עכשיו אני רוצה לייחד דברים למאסר בשל ביזיון ההוצאה לפועל. אמרתי שהפרקטיקה שנהגה בנושא זה כשנכנסתי לתפקיד, קשה היה להשלים עמה, וראיתי כבר אז את הצורך בתיקון החוק, וזה היה מניע מרכזי להכנת החקיקה הנוכחית. זו למעשה גם הפרקטיקה שבג"ץ פסל אותה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בא-גד, זה לא נאה לקרוא עיתונים במליאת הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה כן יפה לקרוא, כולם עושים זאת.

היו"ר ע' עלי:

אני מעיר לכל אחד שקורא עיתונים במליאת הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

יחד עם זאת, תיכף תשמע שאני – – –

היו"ר ע' עלי:

כשתעלה – תדבר, אבל במליאת הכנסת לא עוסקים בקריאת עיתונים, אפילו לא "מעריב" ולא "ממון" ולא – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, מה שאנו מבקשים לעשות בהצעת החוק זה לעגן בחוק את פסיקת בג"ץ ואת לקחיה. לכן מוצע שהמאסר יהיה בעתיד סנקציה כנגד ביזיונה של מערכת ההוצאה לפועל בידי חייב בעל יכולת שמשלם, וזאת כאשר אין בהליכים אחרים כדי להביא לפירעון החוב. לפי תפיסה זו, המאסר הוא אכן האמצעי האחרון שמשלמת בו מערכת ההוצאה לפועל, שהיא חלק מבית-המשפט, לאחר שכלו כל האפשרויות האחרות לשיתוף הפעולה עם חייב שכזה.

הצעת החוק שלפניכם מאמצת אותה רוח פסיקה של השופט אלון בבג"ץ פר"ח לגבי מה שצריך להיות קודם להוצאת צו המאסר.

עיקרם של החידושים כאן: אם עברו 30 ימים מן היום שהוצאה אזהרה לחייב, והוא לא עשה דבר, רשאי ראש ההוצאה לפועל, על-פי בקשתו של הזוכה, להזמין את החייב לבירור על מנת לתת לו הזדמנות לתת הסבר סביר לחוסר המעש שלו. אני בא להראותכם עד כמה רחוקה עדיין הדרך, אפילו בפסק-דין המחייב אדם לשלם חוב, עד האפשרות להוציא צו מאסר נגדו.

קודם כול מזמינים אותו לראש ההוצאה לפועל לבירור, על מנת לתת לו את ההזדמנות לתת הסבר לגבי יכולתו. העילות להזמנה לבירור מפורשות בסעיף 69 המוצע וכוללות מצבים נוספים שדורשים בירור, למשל אם החייב לא המציא מסמכים כפי שנדרש, או אם הוא לא מילא אחר צו תשלומים. אם החייב לא מופיע לבירור מרצונו החופשי, ראש ההוצאה לפועל רשאי לתת צו הבאה נגדו, לא צו מאסר מייד ל-21 יום, כפי שנהוג היום, אלא צו הבאה. כמו כן, אם הוזמן החייב לחקירת יכולת ולא התייצב לה, ניתן לתת צו להבאתו בפני ראש ההוצאה לפועל. צו הבאה זה מבוצע, כידוע, על-ידי המשטרה. במעמד ההבאה ניתנת הזדמנות נוספת לחייב להסביר את מצבו, לתת מידע לגבי יכולתו הכלכלית, להציע הצעות בקשר לפירעון החוב. ראש ההוצאה לפועל יהיה רשאי לקיים בירור בדבר יכולתו של החייב באותו מעמד ולתת כל החלטה שתיראה לו כמפורש בהצעת החוק.

כעיקרון, לא יינתן צו מאסר נגד חייב אלא אם כן הובא קודם לכן לפני ראש ההוצאה לפועל, או שבא לפני ראש ההוצאה מיוזמתו או מרצונו. התפיסה שלנו היא, שמי שמוסמך לתת צו מאסר חייב לראות

את החייב ולהתרשם ממנו פנים אל פנים, לפחות בשלב מסוים של ההליכים, ולתת לו הזדמנות נוספת להוכיח את רצונו הטוב לשתף פעולה כדי לפרוע את החוב.

עם זאת, אם נוכח ראש ההוצאה לפועל כי עומד לפניו חייב שהוא בעצם נוכל, שהוא בעל אמצעים, שהוא מסרב לשתף פעולה, מתחמק מתשלום החוב בלי שיש לו הסבר מניח את הדעת לכך – רשאי ראש ההוצאה לפועל בו במקום לתת נגדו צו מאסר בשל ביזיון ההוצאה לפועל, כאמור בסעיף 69א(ג) המוצע. סמכויות דומות בקשר לביזיון הליכים משפטיים בבית-המשפט קיימות בחוק הישראלי. גם במדינות זרות, דוגמת אנגליה, קיים המאסר כסנקציה של ביזיון בהקשר של הליכי ההוצאה לפועל, וכך הוא מוצע אצלנו.

ההוראה העיקרית ביחס למאסר נמצאת בסעיף 70 המוצע, המחליף את ההוראה הקיימת בחוק היום. וכך קובע סעיף 70 המוצע, בחלקו הרלבנטי: "נתברר לראש ההוצאה לפועל כי החייב בעל יכולת למלא אחר צו או החלטה שניתנו" – במעמד ההבאה – "וכי הוא לא מילא אחריהם, או כי הוא לא שילם שיעור מהשיעורים שנקבעו לפיהם, או כי הוא הבריח נכסיו או משתמט בדרך אחרת מתשלום החוב, רשאי הוא, לבקשת הזוכה, לתת צו מאסר נגד החייב בשל ביזיון, לתקופה שלא תעלה על 10 ימים, ובלבד שראה כי אין תועלת בהליכים של עיקול נגד נכסי החייב או בהמשכם".

הוא אשר אמרתי, המאסר הוא אמצעי אחרון, כנגד חייב בעל יכולת, משתמט, אם אין תועלת בהליכים של עיקול כדי להביא לתשלום החוב. יש להדגיש כי מושג ה"יכולת" כאן הוא יחסי – גם חייב מוגבל באמצעים, בעל יכולת כלכלית מוגבלת, צפוי למאסר בשל ביזיון ההוצאה לפועל, אם הוא אינו עומד בצו התשלומים שקבע לו ראש ההוצאה לפועל, לאחר שכבר התחשב ביכולת המוגבלת שלו.

בכל מקרה, התשלום של סכום החוב שהגיע זמן פירעונו משחרר את החייב מן המאסר, כמו גם מן הביצוע של צו ההבאה, כי הרי זוהי התכלית של ההוצאה לפועל, ואם היא הושגה אין צורך בהמשך ההליכים.

יושם אל לב כי התקופה המרבית למאסר קוצרה מ-21 ימים, לפי החוק הקיים, ל-10 ימים לפי הצעת החוק. תקופה זו מסתמכת על נתוני המשטרה כי במסגרת הפרקטיקה הקודמת השתחררו 96% מן החייבים בתוך 10 ימים. הרי מי שהוא בעל יכולת יעדיף בדרך כלל לשלם את החוב על פני כליאה במאסר או על פני הישארות שם. למותר להזכיר, כי החירות האישית היא מזכויות היסוד המוגנות לפי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, וכי הפגיעה בה אינה מותרת אלא "במידה שאינה עולה על הנדרש".

בנוסף מוצע עתה לקבוע, שמי שניתנו נגדו מספר רב של צווי מאסר ישתחרר בכל מקרה כעבור 30 ימים. כך שלא נראה אותה תמונה שראיתי בכלא-מעשיהו, שם יושבים אנשים שכלואים בשל אי-פירעון חובות במשך שלושה, ארבעה וחמישה חודשים רצופים. לפי החוק החדש זה יהיה בלתי אפשרי. התקופה המרבית שאדם יכול להיות כלוא ברציפות בשל צווי מאסר שונים היא 30 יום, ואחרי 30 יום הוא יוצא לחופשי. הוא יכול לנסות לארגן לו את הכסף בין על-ידי עבודה – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, מתי אנחנו נצא לחופשי מכאן?

שר המשפטים ד' ליבאי:

תראה, זו הצעת חוק רצינית ויש עליה ויכוח גדול, ואני רוצה להבהיר את הפרטים של הצעת החוק כדי לקבל את תמיכתכם להעביר אותה. לו הייתם אומרים לי, כולכם, שאתם מצביעים בעד העברת הצעת החוק מייד לוועדה, הרי אני יכול מייד גם לקצר. אבל יש פרוצדורה ויש דוברים ואחר כך יאמרו דברים, ואני רוצה לומר שאני הבהרתי את הדברים בצורה מספקת, משום שטרחנו על זה זמן רב. זה קשה מאוד. קשה לרצות את הנושים, כי הם רוצים לראות בפירעון חובם את המשימה הראשונה של ההוצאה לפועל, ומנקודת מבטם, וזה מובן, הם מוכנים ממש לדרוס את החייב הזה שבעצם רימה אותם, קיבל מהם כספים, קיבל מהם סחורות והוא לא פורע את החוב. הם נפגעים, ולפעמים גם הם צריכים לפרוע חובות אחרים. צריך לחשוב קודם-כול על כך שאם הם הלכו לבית-משפט וזכו בפסק-דין, אסור שפסק-הדין ייהפך לפיסת נייר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, אנחנו מבקשים שתרשה לנו לנצל את שלוש-ארבע הדקות שיש לנו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אתן לכם.

לכן אני רק מדגיש את הנקודה, שגם כאן יש חידושים לגבי משך תקופת המאסר, לגבי חידוש המאסר, ויש כאן גם חידושים בכך שאת מה שהיה בהוראת שעה לגבי אותה יחידה שמבצעת את המאסרים אנחנו קובעים כאן כהוראת קבע, כאשר אנחנו כבר למדים וגם מסיקים לקחים מהניסיון.

אני רוצה להדגיש שאנחנו גם קובעים סייגים לביצועם של צווי הבאה וצווי מאסר שהם מיתוספים על הסייגים הקיימים. לכן, אם החייב הוא קטין או פסול-דין – לא עולה על הדעת לאוסרו, או אם הוא בן-זוגו של הזוכה או אחד מצאצאיו או הוריו. וכן יש סייגים אם החייב הוא חייל בשירות סדיר או מילואים; או אם יש חשש לבריאותו של החייב; או אם מאסרו של החייב ישאיר קטין או אדם חסר ישע שתלוי בו ללא סיוע ועזרה. בכל המקרים האלה חייבים המוציאים לפועל, חייבים השוטרים שמבצעים, לגלות אורך רוח ויחס אנושי.

ואני אומר שוב, עם כל מערכת השיקולים הסותרת, תמיד אנחנו מחפשים את האיזון, שאולי אינו משביע את רצונם של אלה ולא את רצונם של אלה, אבל בסך הכול הוא מאפשר גם להפעיל מערכת של גביית חובות וגם להשאיר אותה אנושית.

אני רוצה להעיר רק דבר אחד, שחברי הכנסת לא יטעו. בכל התיקונים הללו אין השלכה ואין תחולה בקשר לחובות המזונות. לגבי מזונות נשאר הדין הקיים. ואני עומד למנות ועדה שתבחן את הנושא הזה, כי אם יש טענות גם שם, ראויים הדברים לבדיקה. אבל מה שאמרתי לא חל על מזונות ולא חל על הכפייה לשלם מזונות. בכך נשאר המצב הקיים בעינו, כי זה נושא מיוחד במינו. כי כאן, אם אנחנו לא גורמים למתן מזונות לאשה ולילדים, הם עלולים להגיע עד כדי חרפת רעב. לכן, זה נמצא בקטגוריה שונה, ואנחנו רוצים כאן לבדוק את הדברים בצורה נפרדת. איננו ממהרים לשנות כאן מהמצב הקיים.

לסיום, ההכנה לקראת הרפורמה במערכת ההוצאה לפועל ארכה זמן רב. השקענו בה מאמץ, אנשים רבים עסקו בכך. הבאנו את הדברים בשלבים שונים בפני ראשי ההוצאה לפועל, המכירים את העובדות בשטח. ועדיין אני מביא את ההצעה בפניהם, ועדיין אני מקבל הערות מהם. אני אביא את הערותיהם גם לוועדת החוקה, חוק ומשפט כאשר היא תדון בהצעה העומדת בפנינו.

אנחנו גם הבאנו את הדברים לעמותת פר"ח מצד אחד וללשכת עורכי-הדין מצד שני. הייתי אומר, שאנחנו כבר מעורים מאוד בכל השיקולים המגוונים, שהם רלבנטיים לעניין תפקוד ההוצאה לפועל ולעניין ההגנה על זכויות הפרט.

אנחנו גם נערכנו ונערכים ארגונית להפעלת הרפורמה הזאת. במהלך השנה הזאת ייתוספו 28 רשמים חדשים למערכת בתי-המשפט. כדי שתקבלו תמונה, כיום פועלים 20 רשמים בלבד בכל הארץ, בכל בתי-המשפט; 20 רשמים שעליהם מוטל רוב העומס בענייני ההוצאה לפועל. כמובן, עומדים לרשותם פקידי עזר שעבודתם חשובה ביותר. ובכן, זו תוספת רצינית. על הרשמים ייתוסף כוח עזר מינהלי. אנחנו מתכוונים להפעיל את לשכות ההוצאה לפועל במהלך השנה בשתי משמרות, באופן שלשכות ההוצאה לפועל יעבדו רצוף עד השעה 21:30. גם זה דבר ללא תקדים. כי אם אנחנו רוצים לאפשר יותר בחינה אינדיבידואלית, אם אנחנו רוצים לאפשר הבאת אנשים לפני הרשמים, אם אנחנו רוצים לאפשר חקירת יכולת, אנחנו צריכים לאפשר את השהות ואת הזמן לכך. לא ניתן לעשות זאת במצב הנוכחי, עם 20 רשמים בלבד, שפועלים בשעות עבודה שהן מעל ומעבר לשעות העבודה המקובלות.

אני אומר את הדברים בזהירות. לא קל ליישם את הלכת בג"ץ, את הלכת פר"ח. לא קל. אבל אני מוכן, כשר המשפטים, לעשות כל מאמץ, גם מבחינת היערכות ארגונית, כדי ליישם אותה. אני מאמין שאנחנו מגישים כאן הצעה ההולמת אותם ערכים, שגם כבוד היושב-ראש חבר הכנסת הרב עזרן דיבר עליהם, אותם ערכים שגם נקבעו במסורת ישראל וגם הולמים את ערכיה של מדינת ישראל, כאשר אנחנו מפעילים את ההסדרים לתכלית ראויה. ואנחנו רוצים גם להבטיח את שלטון החוק ואת כיבוד פסקי-הדין של בתי-המשפט, ולצמצם את הפגיעה בזכויות הפרט רק למידה הנדרשת.

בסיום דברי אני מבקש להודות במיוחד לד"ר כרמל שלו, הממונה על החקיקה במשרד המשפטים, על שהכינה הצעת חוק זו בתבונה ובמסירות רבה במשך חודשים רבים, יחד עם מר שלמה גוברמן, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה.

תודה מיוחדת לשופט בית-המשפט המחוזי דוד בר-אופיר, על שתרם מניסיונו וממומחיותו, יחד עם חברי הוועדה הנכבדה שמייצעת לי בענייני ההוצאה לפועל.

ועוד זכור לטוב המשנה למנהל בתי-המשפט, השופט רוני בודסקי, שתרם הרבה מניסיונו הרב בעיצובו של חוק זה.

אדוני היושב-ראש, הצגתי, ולא בקיצור, את הצעת החוק הזו בפניכם. אני רואה אותה כחיונית ממש להחזרת התפקוד הסביר של מערכת ההוצאה לפועל, שלדעתי נתונה כיום במשבר. אני שמח לומר הפעם, שזאת הצעת חוק שתהיה מלווה בשטח בהיערכות ארגונית מתאימה. ואני מאוד מבקש להעביר את הצעת החוק הזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, שם ניתן לדון בה בהיבטיה השונים. אני מקווה שהוועדה תחזיר אותה מהר למליאה, כדי שנוכל להביא בהקדם את הרפורמה הזאת לכלל יישום. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, אני חייב לומר שזה אחד החוקים החשובים ביותר והיעילים ביותר מבחינה חברתית. ונוסף על מה שאמר השר מבחינת השפיטה והפיקוח של בתי-המשפט, יש פה פן חברתי ואנושי ממדרגה ראשונה. יישר כוחכם כולכם שדאגתם להביא דבר מתוקן, שיש בו משום תקנת הציבור.

חרגתי ממנהגי, אבל הנושא הזה מאוד מאוד קרוב ללבי. אני יודע כמה דרמות הוא יכול למנוע, ולצערי הרב בעבר היו טרגדיות קשות. תודה רבה.

ובכן, רבותי, אני רואה שהדוברים שברשימה ויתרו על זכותם להוציא לפועל את הנאומים שלהם. יש ברשימה חברי הכנסת רן כהן, חיים אורון, אברהם פורז, דוד צוקר, ענת מאור, נעמי חזן, שאול יהלום, חגי מירום, בנימין טמקין, מאיר שטרית, יורם לס, אלי דיין, רענן כהן, אברהם יחזקאל, נעמי בלומנטל, עמיר פרץ, דליה איציק, אפרים גור, יצחק לוי, שאול עמור. אני מדלג על כמה שמות. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שהואלת להחליף אותי כדי שאומר כמה מלים טובות לשר המשפטים על הצעת החוק המונחת לפנינו. לדעתי, זו רפורמה חשובה מאוד בכל נושא ההוצאה לפועל. זו עבודה מאוד רצינית, מאוד חשובה, מאוד מקיפה, היא מלאכת מחשבת, ששומרת על האיזונים הנכונים, בין הצורך שאנשים חייבים לא ינצלו לרעה את העובדה שכאן מקילים עליהם בכל נושא ההוצאה לפועל, וישלמו את החוב שלהם, שלא ישתמטו מחובותיהם; וכדאי לזכור שבין החייבים יש כאלה שהם עזי פנים, יש נוכלים, יש רמאים, יש משתמטים, וחשוב מאוד מצד אחד לגרום לכך שמי שחייב אכן ישלם את חובו, ובלבד שיש לו היכולת לשלם אותו. אבל מצד שני נתקלנו בעבר בבעיה חמורה מאוד, שהיתה בבחינת התעמרות, ולפעמים אפילו טרגדיות, שאנשים הוכנסו למעצר, התייחסו אליהם כאל עבריינים, הם נזרקו ללילות שלמים בין פושעים, אנשים ועבריינים אחרים, כשלאותם אנשים פשוט לא היתה היכולת. ועצם העובדה שעצרו אותם ואסרו אותם לא גרמה לכך

שהם ישלמו את חובם. אם כך, מה הועילו חכמים בתקנתם? היתה כאן התעמרות באנשים שלא לצורך –

היו"ר י' עזרן:

הגבילו את היכולת שלהם על-ידי המעצר.

עובדיה עלי (הליכוד):

– ולעתים קרובות, בעצם העובדה שעצרו אותם ואסרו אותם, גרמו לכך שהם לא יוכלו לשלם את חובם, מפני שהגבילו אותם ומנעו מהם את האפשרות לשלם את החוב. אם הם ישבו במעצר, איך יכלו לשלם את החוב? כך שבאותה שעה בעצם גרמו נזק גם לבעלי החוב עצמם, לנושים. וכאן, למצוא את האיזון הנכון, מצד אחד, ומצד שני את הריסון, של אותם חייבים שיש להם היכולת – זה דבר לא פשוט.

לדעתי, ננקטה כאן הפעולה הראויה גם מצד מערכת האיזונים שהשר הציע בהצעת החוק, גם בעצם ההליכים הביורוקרטיים, שהוקלו מצד אחד, כשמאידך גיסא ראינו כאן עבודה מאוד יסודית ורצינית, ובין היתר בדוגמה שנאמרה על-ידי השר – עבודת הלשכות של ההוצאה לפועל בשתי משמרות, עד שעות הלילה המאוחרות, כדי לאפשר חקירת יכולת של החייבים. נראה שהתיקונים שהוצעו הם במקומם.

אני רוצה לברך את השר על ההצעה הראויה והטובה שמוצעת ומוצגת בכנסת. אני חושב שנגעתם באיזון הנכון, ואתמוך בהצעת החוק הזאת בנפש חפצה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת.

חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחרון אחרון חביב – חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני מקווה שתהיה לי הזכות להצביע בחוק הזה, אף שכבר ב-21:00 הייתי אמור לצאת.

היו"ר ע' עלי:

הרב חבר הכנסת בא-גד, יש לך שלוש דקות.

יוסף עזרן (ש"ס):

זו ההוצאה לפועל.

היו"ר ע' עלי:

לא יותר ולא פחות.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא מסוגל להוציא אותי בהוצאה לפועל. הוא מסוגל, הוא מתנכל לי כל הזמן, אבל אין דבר.

היו"ר ע' עלי:

חלילה, חלילה, חלילה.

יוסף בא-גד (מולדת):

נוכח הידידות בינינו, אני מקבל את זה ברוח טובה.

היו"ר ע' עלי:

חלילה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר המשפטים, חברי הכנסת הנוכחים, אני אתמוך בחוק בהתלהבות, ראשית, משום שישבנו יחד ותיאמנו ותכננו את הדברים, חלק מהם; שנית, כי הוא בא לתקן.

אבל, ברשותך, כבוד השר, אגיש כמה הסתייגויות. למשל, בסעיף 3, תיקון סעיף 6, כתוב: "בסעיף 6 לחוק העיקרי במקום 'הוא יפרש' יבוא 'הוא יציין בה, ככל הידוע לו'". אני דורש למחוק את המלים "ככל הידוע לו". הפקיד שבא לטפל חייב לדעת את שמו של החייב, אסור לו לטעות בשמו, אסור לו לטעות במענו, אסור לו לטעות במקום העבודה, אסור לו לטעות בשנת הלידה של החייב, אסור לו

לטעות בגילו, אם הוא קטין או פסול-דין. לכן אני מציע למחוק "ככל הידוע לו". חייבים להיות ידועים לו הפרטים האלמנטריים.

אני דורש עוד דבר: כן יצוין הסכום הנדרש בתביעה. לא ייתכן שבגלל 5 שקלים יבואו ויוציאו אדם מביתו, גם אם הוא לא החזיר, גם אם מדובר ב-500 שקלים. היה מקרה שבגלל 300 שקלים הוציאו אשה והשאירו ילדים. צריך לדעת מה הסכום ואז מקבלים את הפרופורציה.

בסעיף 4 אני מציע להוסיף, אחרי סעיף קטן (ד), סעיף קטן (ה): גם עדות שכנים, שהאזהרה הובאה לביתו של החייב. בזה אני בא להקל עליכם, על ההוצאה לפועל. אם לא מוצאים את האדם והוא מסתגר או סוגר בית, אפשר גם להיעזר לפעמים בשכנים, שייתנו הצהרה בכתב. זה לא רצוי, אבל אין ברירה.

אני עוד לא התחלתי לדבר.

היו"ר ע' עלי:

מה זה עוד לא התחלת לדבר?

יוסף בא-גד (מולדת):

היו הפרעות בתחילה. ברשותך.

היו"ר ע' עלי:

אני אתן לך עוד דקה אחת.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה.

בסעיף 7 אני מוסיף סעיף קטן (ו): ברשות ראש ההוצאה לפועל להפעיל חברת חקירות.

כהערה אחרונה אני מציע דבר שאולי לא חשבתם עליו והוא יהיה חידוש: לפני הבאה לבית-מעצר עם כל הכרוך בכך, אולי להטיל על האדם מעצר בית כשלב של התראה לפני הכול.

אני אגיש את ההסתייגויות בכתב. כאמור, אתמוך בזה, כי זה כתוב בתורה, ואני קורא את הפסוקים בספר דברים פרק כ"ד: "כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו. בחוץ תעמד, והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבט החוצה. ואם איש עני הוא, לא תשכב בעבטו, השב תשיב לו את העבט כבוא השמש, ושכב בשלמתו וברכך".

ולך, שר המשפטים, תהיה צדקה לפני השם אלוקיך. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת בא-גד.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני מברך על הכנת התיקון המקיף בחוק ההוצאה לפועל, שימנע מאסר של חייבים שאין ביכולתם לפרוע את חובותיהם, זאת כל עוד לא שוכנע הרשם שיש ביכולתם לפרוע את חובם והם מבזים את צווי הרשם או מתעלמים ממנו.

פסיקתו של בג"ץ מחודש ספטמבר 1993, אחת החשובות בעשר השנים האחרונות, פסיקה שהורתה להפסיק את מאסרם של החייבים, מכניסה את מדינת ישראל לרשימת האומות הנאורות; ומאז, מסדרונות משרדי ההוצאה לפועל, שעד לפני חודשים מספר המו אדם, לפעמים גם ריקים.

בישיבת ועדת השרים לענייני חקיקה תבע השר שמעון שטרית לבטל לחלוטין את האפשרות להטיל עונש מאסר כאמצעי לאכיפת תשלום חובות על אזרחים חסרי אמצעים. לדבריו, הגישה שלפיה מאסר הוא לעתים קרובות אמצעי ראשון לגביית חוב, היא פסולה ומנוגדת למסורת הערכית העברית והאוניברסלית. אולם במקרה זה דעתי איננה כדעת השר שטרית – ואני מאחל לו הצלחה בשליחותו, נדמה לי שהוא עכשיו בדרכו לסין – ואני מסכים עם דעת השר ליבאי, שאין מנוס מהכללתם בחוק של עונשי מאסר, כי הדבר יביא לזעזוע המערכת כולה. אם נקבל את הצעתו של השר שטרית, יש חשש להפקרות, משום שחייבים ידעו שגם אם לא יעמדו בתשלומים לא יינקטו נגדם שום אמצעים חמורים. מציאות כזו תביא מחדש לפריחתן של החברות הפרטיות לגביית חובות ולפעילותם של הגובים האלימים. אני בהחלט מקווה כי השימוש בעונשי מאסר יצומצם והוא יינקט רק לאחר מיצוי כל האמצעים האחרים לגביית החוב, כגון עיקול, הכרזתו של החייב כחסר אמצעים, שלילת זכותו להחזיק כרטיסי אשראי ולמשוך שיקים ומניעת אפשרותו לצאת מהארץ.

ולסיום, אני רוצה לשאול את שר המשפטים על סוגיה הנוגעת באופן ישיר לחוק שלפנינו, וכוונתי היא למשכון רכוש. אדוני השר, אומנם מדובר בחוק נאור, שמעמיד בראש סדר העדיפויות את כבוד האדם וחירותו, אך כיצד פועלים נגד אותו "שער גן עדן לרמאים ולגנבים", אשר מנצלים עד תום את משכון רכושם? היום יכול כל אזרח ישראלי להתייצב אצל רשם המשכונות בכל תחנת משטרה בארץ ולהצהיר בפניו שסבתו הלוותה לו כסף למשכן את כל רכושו וחפצי דירתו, טלוויזיה, מיקרואגל ומה לא,

והכול לטובת אותה סבתא. הסיפורים הללו הם סיפורים של יום יום. חייבים נוסעים במכוניות יוקרתיות, בדגמים הכי חדישים, שכמובן רשומים על שם סבתם או אמם, ולך תוכיח שלא כן הדבר. כיצד יתמודד החוק עם פרצה זו, כאשר זעקת הנושים, הרואים את החייבים צוחקים להם בפנים, מגיעה עד לב השמים?

אני רוצה לסיים בשאלה הזאת לשר ולהביע שוב תמיכה בחוק, ואני מקווה שהוא יאושר בקרוב בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת זיסמן.

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – אחרון אחרון חביב בנושא הזה, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, בראשית דברי ברצוני לברך אותך. באחת השיחות שניהלנו בזמן שאתה נשאת את הנאום שאל משהו: מדוע השר נואם בפני כנסת כמעט ריקה כל-כך הרבה זמן? השבתי שזה מפני שהחוק הוא חוק רציני, ארוך, ואני חושב שהשר ראוי להערכה על כך שגם בשעה כל-כך מאוחרת הוא מתייחס בצורה רצינית ויסודית לכל סעיף שהוא מביא בפני הכנסת.

אני מודה לו על ההסברים, אם כי אני רוצה להודות שגם לי היה קשה לעקוב אחרי כל המכלול. יש כאן הרבה עבודה, הרבה השקעה והרבה מחשבה, ובקריאה ראשונה או בשמיעה ראשונה קשה לרדת לעומקם של דברים.

ההערות שלי תהיינה באמת פשטניות. דבר ראשון, אני רוצה לברך על העיקרון ולחדד את הפילוסופיה שעומדת מאחורי העניין. בעצם, כשאנחנו מדברים על גביית החובות, אנחנו מסתכלים אחורה בפרספקטיבה היסטורית.

תשלום החובות וגביית החובות הם בסיס לכל סדר חברתי ופעילות כלכלית תקינה וסדירה. בעבר, בהיסטוריה העתיקה, כשאדם לא יכול היה לשלם, הוא היה צריך למכור את עצמו כעבד על מנת שהנושה יוכל לקבל מקצת חובו. בזמנים מאוחרים יותר השתמשו בעונשי המאסר.

המאסר, מבחינת הפילוסופיה, גם של אדם שלא יכול לשלם את חובו, בא להרתיע. הוא מילא אלמנט מסוים של הרתעה. כלומר, הפילוסופיה שעומדת מאחורי המאסר היא לאו דווקא היכולת לגבות את החוב, אלא היא אומרת: אם אנחנו נרתיע, כלומר נכניס אנשים למאסר, אפילו לא נוכל לגבות מהם

את החוב, אפילו הנושה הפרטי לא יוכל לגבות, לפחות תהיה לו איזו תחושה, אומנם במישור הפרימיטיבי, שנעשה עמו צדק, לקחו לו את הכסף, לא רימו אותו, כפי שאתה אמרת.

לפעמים זה היה אולי גם מסיבה אובייקטיבית. יש הרבה מאוד מקרים שבהם הסיבות אובייקטיביות, לא מתוך כוונה. אבל אפילו אדם שלא מתוך כוונה לא משלם, היה ערב, בעצמו הפסיד את הכספים ולא יכול להחזיר, אפילו אם הוא יושב שם, הנושה יכול היה באיזו צורה לבוא כביכול לידי סיפוק, או לפחות היה הסדר החברתי אומר: הוא יושב, זה ימנע מאחרים שלא יבריחו את נכסיהם וכו' וכו'.

היום אנחנו אולי צריכים להישאר במידה מסוימת עם הפילוסופיה הזאת, אבל בהחלט באמצעים אחרים. כלומר, אין אוסרים אדם, אין פוגעים פיסית באדם בגלל בעיות כלכליות. אין מאסר של אדם שלא יכול לשלם. בחוק הזה אין הבחנה ברורה בין מי שמברחים ומרמים, שהם כן יכולים לשלם אבל הם לא רוצים, לבין מי שאינם יכולים.

בסעיף 70, "מאסר חייב בשל ביזיון ההוצאה לפועל", כורכים, בסעיף 70(א), גם אדם שלא שילם שיעור מהשיעורים שנקבעו קודם לכן במעמד ההבאה. לא שואלים אותו למה הוא לא שילם. במעמד ההבאה קבעו לו תשלומים בשיעורים והוא לא עמד בתשלומים. זאת עילה מספקת על מנת לאסור אדם. באותה נשימה מייד: "או כי הוא הבריא נכסיו". גם אדם שלא שילם מטעמים שאחר כך הורע מצבו הכלכלי, או לא יכול היה לשלם, או היתה לו איזו סיבה, כורכים אותו בכך, ודינו כדין מישהו אחר שמבריא או משתמט מתשלום.

לאורך כל החוק הזה ההבחנה אינה ברורה בין מי שאינם יכולים לבין מי שמברחים נכסיהם. אני חושב שהיתה צריכה להיות הבחנה ברורה יותר, ומצד אחר עונשים קלים יותר או לא עונשים ולא מאסר למי שאינו יכול, ועונשים כבדים יותר למי שיכול.

אני מייד מסיים, אדוני היושב-ראש. הערה נוספת. אדוני השר, לא הזכרת בדברך את כל נושא פשיטת הרגל, והוא קשור לסוגיה הזאת.

אומר טלגרפית, שיש כאן הליכה של מחצית הדרך, על-ידי הגדרת האדם כחייב באמצעים מוגבלים. אני תובע, שאדם שירשם כחייב באמצעים מוגבלים, יוטלו עליו מגבלות הרבה יותר גדולות, כי, כמו שאמרתי קודם לכן, כמו שאמרתי בראשית דברי, זו הסנקציה שנשארה לנו. אנחנו לא נאסור בני אדם; אבל על אותו אדם, כל זמן שהחוב קיים, יחולו עליו כמה סנקציות חברתיות.

לא יכול להיות שאדם שנשאר בגדר של חייב יוכל לכהן בשורה של תפקידים. לדעתי, צריך לתת לו שיקים בצבע בולט, שונה. צריך לגרום לכך שיהיה לו אינטרס לשלם את החוב, או להגיע להסכמה עם בעל החוב בהליך חוץ-משפטי וחוץ-הוצאה-לפועל. אם אדם יהיה כל הזמן ברשימה הזאת, והרשימה תהיה כואבת, אני בטוח שבמהלך טבעי בינו לבין בעל החוב הם יגמרו את העניין. גמר תשלום החוב – זה לא יהיה כל החוב, זה יהיה רק חלק מהחוב – יביא לכך שהוא יצא מהרשימה. צריך שתהיה לו מוטיבציה מלאה כל הזמן להשתדל לצאת מהרשימה הזאת ולא להיות כלול בה.

הרשימה צריכה להיות משמעותית יותר ממה שמוצע כאן, במיוחד שלא דיברתי על כל מה שקשור בפשיטת הרגל, ששם באמת הסנקציות יותר גדולות. לדעתי, גם שם צריך להשתמש במכשיר הזה,

אף שהיום, עד כמה שאני יודע – ואני אשמח אם השר ישיב לי – בפשיטת רגל, באופן פרקטי לא נותנים לאנשים לפשוט רגל, אלא אם כן הם שילמו אחוז ניכר מהחוב. הדבר הזה, לדעתי, לא נכון ולא מתאים.

והערה אחרונה, ובזה אני באמת מסיים, לגבי העניין של הפחתת תקופת המאסר, מאחר שהגיעו למסקנה ש-96% משלמים את חובם אחרי 10 ימים. היא הנותנת, אדוני השר, אם משלמים אחרי 10 ימים, זאת אומרת ש-96% מהאנשים משתחררים, ואין צורך לגביהם לקצר את התקופה, כי ממילא היא קוצרה.

מצד שני, ייתכן מאוד מצב, שברגע שתקצר את התקופה – שיעור המשלמים יקטן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת מיכאל איתן.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל, אדוני השר, שחוק כל-כך חשוב נדון בהשתתפות של 6% מחברי הכנסת.

אני חושב, נדמה לי שחבר הכנסת זיסמן אמר כאן, שרצוי היה שדיון על הצעות חוק – מלאכתנו העיקרית היא חקיקה – יהיה בתחילת הישיבה והצעות לסדר-היום תועלינה בסוף הישיבה.

נדמה לי, אדוני השר, שאנחנו מטפלים כאן בבעיה לאחר שהיא נוצרה, וראוי היה שנחשוב גם איך אנחנו מגיעים למצב שבו לא יהיו מאות אלפי חייבים. הרי יש גם צד שני. מי שחייב חייב למישהו שנתן לו את הכסף, וסובל גם מי שנתן את הכסף ולא מקבל אותו חזרה. כלומר, פעמיים סובלים, 500,000 חייבים מצווי מאסר ו-500,000 שלא משלמים להם.

לכן השאלה היא, איך אנחנו פותרים את הבעיה, לפני שהיא מגיעה לאותו חוק שחייבים לחוקק אותו כי יש חייבים. אני חושב שרבים נכנסים לחוב כי הם חיים מעל ליכולתם.

אדוני השר, לפני כמה ימים הגינו מחשבה אולי להגיש הצעת חוק של חיסול האוברדרפטים במשך שנים מספר. אני חושב שמכת האוברדרפט, אני קורא לזה מכה, איננה קיימת בהרבה משקים מערביים. אצלנו האנשים נכנסים לאוברדרפט וחיים מעל ליכולתם, ופתאום עומדים בפני שוקת שבורה.

אמר לי מישהו מאנשי משרד המשפטים, שאתו התייעצתי, ואינני בטוח שהוא לא צודק: תראה, כמחוקק, האם אתה תגביל את האוברדרפט? מה, זה סם, שתאסור? סם תאסור. אוברדרפט זה סם? מה אתה מתערב?

זה נכון, אבל השאלה המרכזית, אדוני השר, היא כיצד באמת נגיע במדינה הזאת למצב שאנשים רבים שחיים מעבר ליכולתם הכלכלית יתחילו לחיות בצניעות, לפי יכולתם.

יש כאן כמה נקודות שהייתי מבקש לגעת בפרטים שלהן. נקודה ראשונה – אנחנו מחייבים בחוק את התובע להגיש פרטים על החייב, אבל לא תמיד הם בידי. השאלה היא, איך המחוקק ייתן כלים בידי התובע לקבל פרטים על החייב. האם לשכות האינפורמציה במשרד הפנים יעמדו לרשותו במידע, תעודות זהות, כתובת חדשה? כי אנחנו מחייבים למסור, אין לו המידע.

אני לא אשתתף בדיוני הוועדה בחוק, אבל אני מציע שתנחה את אנשיך לטפל בסוגיה הזאת ולתת למי שבא לקבל פרטים על החייב ורוצה לגבות את חובו, לקבל את הפרטים מרשויות השלטון. זה לא מופיע בחוק.

יוסף עזרן (ש"ס):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני חושב שהוא חייב לתת פרטים, אבל אנחנו לא מסייעים בידי לקבל את הפרטים הללו. אין לו. הוא מכר סחורה, הוא מכר שירות, הוא קיבל שיק, אין לו פרטים. הוא רק יודע את השם, הוא רוצה את תעודת הזהות, הוא יודע את הכתובת. אנחנו צריכים – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

חבר הכנסת ויינשטיין, אפשר לשאול שאלה? במקום להילחם באוברדרפט, שזה להילחם במחלה, צריך להילחם בסימפטום. מה הוא? מערכת השיווק האגרסיבית, שדוחפת את האנשים לרכוש מוצרים שאין להם צורך בהם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו לא יכולים למנוע תחרות בשיווק אגרסיבי, כבוד חבר הכנסת עזרן. הגדולים מצליחים, אבל אצלנו במשק יש תופעות, שהגיעו למאות אלפים עם צווי מאסר. מאות אלפים הולכים לישון בלילה עם צווי מעצר על כתפיהם. זה דבר נורא.

נקודה נוספת היא מהירות המכירה, אדוני השר, לאחר ימים מספר. אני יודע שהיום יש פגמים בעיקולים. טבעי הדבר, עשרות אלפי עיקולים, לפעמים יש פגמים, לפעמים החייב לא נמצא, עיקלו. הוא לא נמצא, הוא במילואים. הזמן הנקוב הוא קצר מדי, ויש להאריך אותו.

נקודה אחרונה. נניח שההוצאה לפועל תקבל פרטים על חייב, והוא יגיד שכושרו הכלכלי מצומצם ואין לו להחזיר. איזו יכולת יש למנגנון ההוצאה לפועל להתמודד עם אלפי סעיפי אינפורמציה שיובאו בפניו? הרי אנחנו אומרים בחוק: אדוני, אתה חייב. אתה לא יכול לשלם, תאסוף, תביא, תעמוד בפני, פרטים על הכנסתך, פרטים על רכושך. מי יבדוק את זה? מי יאמת את זה? האם יש לנו הכוח המינהלי?

אני מחייב את החוק הזה, משום שיש כאן ניסיון לפתור בעיה כאובה, ואני יודע שהחוק הזה, עם כל כך הרבה סעיפים, זו עבודה של חודשים ואולי יותר מכך, של כל המומחים במשרד ופרי התייעצויות עם מיטב אנשי האקדמיה. אבל אני חושב שאנחנו מקבלים כאן חוק שאי-אפשר להתמודד אתו מבחינה ארגונית, עם כל הכוונות הטובות. כלומר, האקדמיה כאן גוברת על המינהל, האקדמיה כאן נותנת פתרון אופטימלי לכאורה, שהמינהל לא יוכל להתמודד אתו.

אולי השעה מאוחרת לדברי תשובה מפורטים, אבל יש כאן כמה נקודות שלדעתי עלולות לגרום לקשיים מעבר למצב הקיים בכמה תחומים, אדוני השר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין.

כבוד השר, חבר הכנסת חיים דיין רוצה לומר משפטים אחדים, ולפנים משורת הדין נאפשר לו זאת. הדברים בוערים כאש בעצמותיו.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אחד המאבקים שלי בכנסת הנוכחית הוא תיקון העוול שנקרא – מעצר לצורך גביית חובות, ועוד כאלה או אחרים.

לאורך כל השנה, כאשר כינסנו את הלובי למען ערבים וחייבים, אחד הדברים שהצגנו – שאנחנו בין המדינות הבודדות בעולם שמבצעות הליך של מעצר לצורך גביית חוב. כל פעם אנחנו מציגים אותן עובדות ומעלים שאלה פשוטה: מי האוכלוסייה, מה היא האוכלוסייה שמקבלת פקודות מעצר ברובה, אם לא אנשים קשי-יום, שבעצם מתמודדים עם העוני, כאשר מתוך 1,370 שקל הבטחת הכנסה הם

צריכים לשלם שכר דירה, אגרת טלוויזיה ורדיו, ביטוח רפואי למשפחה, אגרת חינוך, חשמל, מסי ערייה, וזאת בטרם הגיעו לכלכלה, והם צריכים לפרנס את משפחותיהם.

אדוני השר, זו עובדה. אני ביצעתי מאות ולפעמים גם אלפי פקודות בהיותי קצין משטרה, כאשר הדברים היו עגומים וקשים מאוד, ואתה יודע שפנינו לבג"ץ, יחד עם עמותת פר"ח, בגלל סעיף 114 לחוק פקודת ההוצאה לפועל, שמחייב את בתי-המשפט – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

לתקנות.

חיים דיין (צומת):

לתקנות, קיבלתי את התיקון. – – – שמחייב כל שופט וכל רשם לתת מבחן יכולת הכנסה לחייב, על מנת לבדוק אם הוא מסוגל להתמודד עם התשלומים או אינו מסוגל להתמודד עם התשלומים. ואני בטוח שאילו היתה להם האפשרות לשלם את החוב הם לא היו מתחמקים.

יש גם מצבים כאלה, ויש גם מצבים של אנשים שמנצלים את החוק, מתחמקים ומנצלים את החולשה הציבורית, ואני מדבר דווקא על הערבים – – – אני מאוד מבקש, חבר הכנסת זיסמן, אני יודע שאני כבר לוחץ, אבל הדברים מאוד חשובים ואני לא אאריך.

היו"ר ע' עלי:

השר עמד על כל מה שדיברת. אילו שמעת את דברי השר, הוא דיבר באריכות, בצורה מאוד משכנעת ומאוד רצינית.

חיים דיין (צומת):

יכול להיות. אני רק חזרתי מפגישה.

אני רוצה לומר לך עובדה אחת, ואולי יש גם מקום לשנות. תשלום האגרה של פקודת ההוצאה לפועל נופל בדרך כלל על החייב. אפילו אם הרשם טועה במספר תעודת הזהות, אפילו אם המשטרה טועה בנתון מסוים, בסופו של דבר זה נופל על החייב. יוצא מכך שמבחן יכולת הכנסה לעומת תקרת הבטחת הכנסה, שמחייבת כל משפחה לקיום מינימלי, יוצר מצב עובדתי, שכל עוד בתי-המשפט לא יהיו ממוחשבים, לא ניתן יהיה לפקח על אדם, לפי תעודת זהות, בכמה בתי-משפט. והכוונה שלי היא, שאם לאדם נפתחה פקודה בלשכת הוצאה לפועל, ולאותו אדם נפתח תיק בלשכת הוצאה לפועל בטבריה, בתל-אביב ובבאר-שבע, בבית-משפט אחד החליטו לעקל לו את החשבון ובבית-משפט שני נתנו לו לשלם את התשלום – בפועל הוא לא יהיה מסוגל לשלם את התשלומים האלה.

ההתנגדות שלי, אדוני השר, היא לביצוע מעצרים, ואני מקווה שאולי החוק הזה יפתח באמת איזה פתח לתיקון העוולות שהצטברו, כי הממדים של פקודות ההוצאה לפועל שנפתחות מדי שנה בשנה, מיליון ו-200,000 פקודות, זה אומר שכל אדם חמישי במדינת ישראל הופך להיות חייב גם אם הוא שיא היושר, ואני מדבר בעיקר על הערבים. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים דיין. שר המשפטים מבקש להשיב. חבר הכנסת חיים דיין, הפסדת הרצאה מעניינת בתחום הזה – – –

חיים דיין (צומת):

באתי ממקום אחר – – –

היו"ר ע' עלי:

נקודות רבות מאלה שהעלית – השר עמד עליהן.

יוסף עזרן (ש"ס):

– – –

היו"ר ע' עלי:

אני יודע שהנושא מעסיק מאוד את חבר הכנסת דיין, הוא עוסק בו במרוצת כל השנה, לכן גם – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

היה צריך להוציא אותו מהכוח אל הפועל, ואדוני עזר לו לשחרר.

היו"ר ע' עלי:

אומנם כך הדבר. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעריך ביותר גם את שהותכם כאן בשעה כה מאוחרת וגם את הדברים שאמרתם על הצעת החוק, ואת ההערות הענייניות שהערתם, ובכולן נטפל בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני, ברשותכם ובהבנתכם, אני מניח גם בעידודכם, אשיב ממש באופן טלגרפי על כמה מההערות.

לחברי, חבר הכנסת מיכאל איתן, התנאי הבסיסי להוצאת פקודת מאסר לפי סעיף 70(א) שהפנית אליו הוא: "נתברר לראש ההוצאה לפועל כי החייב בעל יכולת למלא אחר צו או החלטה שניתנו לפי סעיף 69א(ב)", וכל השאר הם תנאים נוספים מצטברים ולא חלופיים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

או.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אבל ה"או" הוא: "וכי הוא לא מילא אחריהם, או כי הוא לא שילם", או ואו, ואם הדברים לא ברורים, נבהיר אותם. אמרתי שכל השוני הוא בכך שאין עוד מאסר לגבי מי שאין לו יכולת.

שנית, הערת לגבי פקודת פשיטת הרגל. אמרתי בדברי – אולי זה היה מובלע מרוב דברי – שאנחנו הכנו, במשרד, נגיש מטעם הממשלה בזמן הקרוב, תיקון רציני גם לפקודת פשיטת הרגל, שהוא משלים את התיקונים שכאן. לכן דבריי היו בהחלט לעניין, אלא שהתשובה תינתן בכנסת בימים הקרובים.

שלישית, חבר הכנסת בא-גד הנכבד העיר והציע, שההוצאה לפועל תוכל גם להפעיל יחידה מיוחדת לחקירות, ואולי יחידת חוקרים פרטיים. אני חשבתי על הדברים, וכדי שלא ישתמשו בחוקרים פרטיים, שהרי המידע שנמסר להם הוא מידע לעתים חסוי, ביקשתי והצעתי להקים, במסגרת האפוטרופוס הכללי, חמש יחידות מחוזיות, שהן חמש יחידות של חקירות, ולהעמיד את היחידות החוקרות לרשות המוציאים לפועל. אני מוכן לומר גם שקיבלתי תקציב ראשוני מתאים לשם כך.

להערתו של חברי הנכבד, חבר הכנסת זיסמן, שסיפר לנו מסיפורי הסבתא, אני רוצה להפנותך לכך שבסעיף 5, כאשר אנחנו מדברים על יכולתו של חייב, אנחנו דורשים ממנו כאן ליתן פרטים על הנכסים וההכנסות שלו, של בן-זוגו, של ילדיו הגרים עמו, על חברות בבעלותו, פרטי חשבונות בנק שלו, של בן-זוגו, להמציא העתקים מחשבון הבנק של השנה האחרונה; כלומר, הרחבנו את מסגרת המידע מתוך כך שהוא לא יוכל להבריח רכוש אל אלה. נכון שלא ציינתי כאן במפורש את הסבתא, אבל בוועדה אפשר גם לחשוב על הסבתא והסבא.

לחבר הכנסת ויינשטיין, ראה נא, כל מה שלא אמרת ואנוכי לא אמרתי הוא שכל המידע יוזן עכשיו לתוך מחשב. מערכת ההוצאה לפועל תהיה ממוחשבת, והשלמת המחשוב תיעשה בחודשים הקרובים, כי לא נוכל לעבוד אלא אם כן לכל רשם, לכל מוציא לפועל, יהיה במחשב אותו מידע שיש לרשם בקצה אחר של המדינה. אם המידע יוזן למחשב, ניתן יהיה לעבוד תקופה חדשה ולפעול.

אם שמעת, אמרתי שנכפיל ויותר את כוח האדם לרשות לשכות ההוצאה לפועל. נכפיל את הזמן של מתן שירותי ההוצאה לפועל, ועם זה אני שותף לדאגה שלך אם אומנם נוכל, עם כל ההתארגנות התקציבית והארגונית, לעמוד במשימה, אבל אנחנו חייבים לעשות את זה, מאחר שפסיקת בג"ץ מקובלת עלינו מבחינת הנורמה שהיא באה לשדר; הרי ברור שאם לא נוכל לעמוד בזה מבחינה ארגונית, לדעתי התוצאה תהיה ביטול המאסר כליל. אני אומר זאת עכשיו כדי שנבין למה אנחנו הולכים, משום שאחרת פירושו של דבר לחזור למצב שהיה קודם לכן, של הוצאת צו מאסר בדרך שגרית, עם כל המשתמע מכך, ועל זה כבר אמר לנו בג"ץ שזה לא עומד במבחן הערכים הבסיסיים של כבוד האדם וחירותו. את הניסוי הרציני אנחנו צריכים לעשות כדי לעגן את הערכים היסודיים הללו בחוק, ואת זה אנחנו מבקשים לעשות תוך יצירת האיזונים.

אני רוצה להודות לכם פעם נוספת על כל העזרה, התמיכה ושיתוף הפעולה, ואני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

כבוד השר, ראיתי שהכנת דפים רבים, שלא רצית לקרוא אותם כאן, גם בשל הזמן. תוכל להעביר אותם לפרוטוקול.

שר המשפטים ד' ליבאי:

העברתי את הדברים לפרוטוקול, ואמרתי את כל אשר הייתי אמור לומר. זה שבמקום מסוים, מקום פלוני או אלמוני, קיצרתי, עשיתי זאת כשראיתי שהדברים מובנים, ולא צריך לחזור עליהם פעם שנייה.

היו"ר ע' עלי:

בכל זאת אם תרצה – תוכל להעביר אותם לפרוטוקול.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה רבה, אדוני. תודה רבה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש – – – אשר לקחו לו את השולחן של שבת בערב שבת – – – והוא נשבע – – – .
אני מבקש להזכיר את זה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת עזרן, לית מאן דפליג שהצעת החוק במקומה, ובעצם היא באה לתקן את כל העוולות שנעשו, כך שבעניין זה צריך רק לברך את השר – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

בהחלט. זה היה מטען שהעיק עלי.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 14) (צווי הבאה וחייבים מוגבלים באמצעים), התשנ"ד-1994, קריאה ראשונה. מי בעד הצעת החוק הנ"ל והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – יצביע. מי שהוא נגד – יצביע נגד. חבר הכנסת דיין – – –

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – 1

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 14) (צווי הבאה וחייבים מוגבלים באמצעים), התשנ"ד-1994,

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 7, נגד – 1, אחד נמנע. ובכן, הצעת החוק אושרה, והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה לכם.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיעכם, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 16), שהחזירה ועדת הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית; וכן הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 13), התשנ"ד–1994, והצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 97), שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו.

לא נדון היום בהצעת חוק הספקת חשמל. הנושא נדחה – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ע' עלי:

רבותי, יש לכם עוד כמה הערות? אני מבקש לשבת ולהקשיב, ותאמינו לי שהכול יהיה ברור.

הצעת חוק שירותי אמבולנסים, התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עובדים לנושא הבא: הצעת חוק שירותי אמבולנסים, התשנ"ד-1994, בקריאה ראשונה.

יציג את החוק סגן שר הבריאות, חבר הכנסת נואף מסאלחה. בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לאישורה של הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק שירותי אמבולנסים, התשנ"ד-1994. מטרתה של הצעת החוק להסדיר את שירותי האמבולנסים הפרטיים ולעגן את הפעלתם בהוראות חוק, כדי להבטיח ששירותים אלה יינתנו בדרך נאותה ובידי צוות מקצועי מיומן.

במשך שנים רבות ניתנו שירותי האמבולנסים כמעט באורח בלעדי על-ידי מגן-דוד-אדום, ורק למספר מועט של מוסדות רפואיים היו אמבולנסים בבעלותם, ששימשו להעברת חולים בין המחלקות ולמוסדות רפואיים אחרים.

במרצת השנים, במיוחד בשנים האחרונות, התפתחו שירותי אמבולנסים בבעלותם של גורמים פרטיים – יחידים ותאגידים. בעוד הפעלת האמבולנסים של מגן-דוד-אדום מעוגנת בחוק מגן-דוד-אדום, התש"י-1950, הפעלת האמבולנסים הפרטיים אינה מוסדרת בחוק.

כיום ניתנים אפוא שירותי האמבולנסים לעזרה ראשונה ולהובלת חולים ונפגעים באופן מקביל הן על-ידי האמבולנסים של מגן-דוד-אדום והן על-ידי אמבולנסים בבעלות פרטית. למעשה פועלים כיום שני סוגים של אמבולנסים – כאלה המיועדים להעברת קשישים וחולים, ואמבולנסים מיוחדים, שנועדו להעברת חולים הנתונים במצוקה רפואית קשה, כמו אנשים הסובלים מהתקף לב, הדורשים מתן טיפול רפואי נמרץ ופעולות החייאה במהלך ההעברה.

האמבולנסים למתן טיפול נמרץ הוכרו על-ידי משרד התחבורה כרכב ביטחון הרשאי להפעיל צופר ואורות מהבהבים, דוגמת האמבולנסים של מגן-דוד-אדום. לאחרונה מופעלים גם כלי טיס כאמבולנסים.

אדוני היושב-ראש, הוראות החוק המוצע תואמו עם משרד התחבורה, והן מחייבות קבלת רשיון להפעלת שירותי האמבולנסים.

בעבר אירעו מקרים שבהם הופעלו אמבולנסים ללא מתקנים מתאימים, ללא ציוד הכרחי לטיפול בחולים ובנפגעים וכן ללא צוות מקצועי מיומן. כן נמצאו מקרים שבהם השתמשו באמבולנסים להסעות מסחריות פרטיות. למשרד הבריאות הגיעו תלונות בדבר גביית מחירים מופרזים עבור שירותי האמבולנסים, וכן אירעו מקרים של מריבות בין בעלי האמבולנסים הפרטיים בשערי בתי-החולים על ציד לקוחות.

תכליתו של החוק המוצע למנוע את התקלות האמורות, להקנות למשרד הבריאות את הסמכויות הדרושות להתנות את הפעלת האמבולנסים בהתקנת מתקנים וציוד הולמים ובהפעלת צוות מיומן ומורשה, וכן להתקין תקנות שיסדירו את דרכי הפעולה למתן השירות בצורה סבירה וברמה מקצועית נאותה.

בחוק המוצע הוגדרה מהותם של סוגי האמבולנסים האמורים ונקבעו הדרכים והתנאים לקבלת הרשיונות להפעלת שירותי האמבולנס. הפעלת השירות ללא רשיון הוגדרה כעבירה פלילית. בין השאר, יפורטו התנאים ואמות המידה לקבלת הרשיונות, כמו: החזקה ברשיון לאמבולנס לפי פקודת התעבורה, או רשיון למטוס, או להליקופטר לפי חוק הטיס, הפעלת מוקד קשר בכל שעות היממה ועוד. המנהל הכללי של משרד הבריאות יוכל לסרב לתת רשיון להפעלת שירותי אמבולנס, בהתחשב בהעדר כישורים מקצועיים ובעברו הפלילי – לרבות בנושא תעבורה – של מבקש רשיון, או של אחד הבעלים, או של מי שמוצע להתמנות כמנהל אחראי.

מתוך דאגה לשלומם של המטופלים ולהבטחת פיצוי הולם במקרה של פגיעה בהם, מוצע לחייב את מבקש הרשיון להסדיר פוליסת ביטוח מתאימה בהיקף שיקבע המנהל הכללי של משרד הבריאות, בהתחשב בהיקף השירות המוצע.

כן מוצע להסמיך את שר הבריאות לקבוע תעריפים מרביים לשירותי האמבולנס, לחייב את בעל הרשיון להציג את התעריפון במקום הנראה לעין, לידיעת הציבור, לפרט את שם הנהג באמבולנס ולקבוע שמתן השירות לא יותנה בתשלום מראש.

כיום מצויים רוב שירותי האמבולנסים הפרטיים במרכז הארץ ובערים הגדולות. על מנת להבטיח פיזור שירותי האמבולנסים ברחבי הארץ, מוצע לאפשר התנאת הרשיון בהתחשב בצורכי האוכלוסייה ובמתן שירות אמבולנס גם במקומות יישוב מרוחקים.

על-פי הוראות חוק מגן-דוד-אדום, נועדו שירותי העזרה הראשונה של מגן-דוד-אדום לשמש שירות עזר לשירות הרפואי של צבא-הגנה לישראל בזמן מלחמה, והם משולבים במערך ההתגוננות האזרחית על-ידי רשות האשפוז העליונה, שהיושב-ראש שלה הוא המנהל הכללי של משרד הבריאות. כדי לאפשר שילובם של האמבולנסים הפרטיים בפעולות עזרה ראשונה בעת פגיעה המונית ובמערך ההתגוננות האזרחית בשעת-חירום, מוצע לחייבם להישמע להוראות המנהל הכללי או להוראות הרופאים המחוזיים הפועלים מטעמו של המנהל הכללי.

אדוני היושב-ראש, כדי למנוע מתן שירותים כושלים וברמה מקצועית ירודה, מוצע להסמיך את המנהל הכללי של משרד הבריאות לנקוט אמצעים מינהליים כל אימת ששירותי האמבולנס ניתנים בדרך הנוגדת את הוראות החוק, או שיש בה כדי לסכן את הנזקקים לשירות ולגרום נזקים למטופלים. במקרים אלה יוכל המנהל להתלות רשיון לפרק זמן או לבטלו לחלוטין, וזאת לאחר שייתן הזדמנות

לבעל הרשיון, או למנהל האחראי, להשמיע טענותיהם נגד נקיטת האמצעים האמורים. כן מוצע להסמיך את המנהל לצוות על הפסקת השירות לאלתר לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, במקרים שנגרם נזק למטופל. במסגרת פרק הזמן האמור, תינתן הזדמנות לבעל הרשיון להביא בפני המנהל את הסבריו וכן לנקוט צעדים לשיפור השירות.

בעל רשיון שיראה עצמו נפגע מהחלטות המנהל ומהאמצעים שהוא נקט, יוכל להגיש ערר לבית-משפט השלום שבתחום סמכותו נמצא מוקד השירות.

רבותי חברי הכנסת, אני משוכנע שהוראות החוק המוצע יסדירו את שירותי האמבולנסים ויבטיחו שירותים יעילים ומועילים ברמה נאותה לכל האוכלוסייה ברחבי הארץ. עם אישורו של החוק, לא יהיה עוד תחום זה פרוץ ובלתי מוסדר.

על כן, אני מבקש להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת לשם הכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הבריאות.

אנחנו עוברים לדיון. רשימת הדוברים סגורה, לרשות כל דובר יעמדו שלוש דקות.

חבר הכנסת אפרים גור. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. חבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת אברהם הירשזון. חבר הכנסת יגאל ביבי. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת יורם לס. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה. מיותר לומר שחבר כנסת שאני אקרא בשמו ולא יימצא במליאה יפסיד את תורו.

חיים דיין (צומת):

אתה יכול לקרוא רק לאלה שנמצאים.

היו"ר ע' עלי:

יש תקנון, יש נוהל. אני לא קובע את הכללים, אני עובד במסגרת הכללים.

בבקשה, חבר הכנסת גולדפרב.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הנדונה באה להסדיר את שירותי האמבולנסים הקיימים לסוגיהם ולפרטיהם השונים. מטרתה, לחלק את שירותי האמבולנסים לשירותים רגילים כמו הסעת חולים, קשישים ושאר נזקקים, לעומת אמבולנסים שיהיו מיוחדים לשירותי חירום, פינוי נפגעי תאונות דרכים ושאר הנזקקים לטיפול ולפינוי מהירים וטיפול כבר בתוך האמבולנס עצמו, דבר המחייב שירותים וציוד מיוחדים אשר יימצאו באמבולנס.

להצעה זו מסר חיובי ביותר. אני מקווה כי היא תסדיר, אחת ולתמיד, את נושא הטיפול בחולים ובנפגעי תאונות דרכים, תאונות שתוקפות ומזעזעות אותנו. הטיפול בנפגעי התאונות ובשאר מקרי החירום הוא טיפול פרטני במקום, בניגוד לפינוי חולים רגילים שלגביהם משמש האמבולנס בעיקר ככלי הובלה. כיום, אותו כלי הובלה נאלץ לטפל בפגועים הזקוקים למכשור, לציוד ולידע שאינם תמיד בנמצא.

חוק זה מחייב במפורש את הבדלי התפקוד בין שני סוגי האמבולנסים, ואני מברך על היוזמה הזאת. אבל יש לי סייג: ביש"ע לא נמצאים אמבולנסים. לכן, אנחנו מבקשים מסגן השר להוסיף בחוק את שירותי העזרה הראשונה, שירותי האמבולנסים, ליש"ע, כדי שנוכל להצביע בעד החוק החשוב הזה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדפרב.

חבר הכנסת רון נחמן. חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת אלי דיין. חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד סגן שר הבריאות נואף מסאלחה, שמעתי בעיון את הרצאת דבריו. לצערי הרב, לא אוכל לתמוך בהצעת החוק, וזאת כי ברצוני להביע מחאה על כך ששר הבריאות איננו כאן. אני מאחל לך, אדוני סגן השר, שאתה תהיה שר הבריאות. איך יכול להיות שבמדינה מתוקנת שר הבריאות הוא גם שר הפנים, גם שר הדתות, גם אחראי למשרד ראש הממשלה והוא גם שר הביטחון?

אני שואל: אתם באתם לציבור, הבטחתם נורמות חדשות, איכות שלטון, שאתם תתקנו. אתם השלטון המושחת, המסואב ביותר שעם ישראל ידע אי-פעם. כל הזמן אתם אומרים, שלמען השלום מותר למנות מינויים פוליטיים קלוקלים; למען השלום מותר להתכופף בעניין הזה; למען השלום מותר לפטר פיטורים איומים ונוראים; כל הזמן מדברים, כביכול, על דברים למען השלום – בסופו של דבר אין שלום ויש שלטון מושחת.

ראש הממשלה לא מתבייש לבוא לציבור הבוחרים ולהצביע על מחדלים של הליכוד. כן, מחדלים של הליכוד. התביישנו. ציבור הבוחרים נתן לנו סטירה על כך שהיינו לא בסדר. קיוונו שאתם תבואו, לפחות מבחינה זו העם התקדם, ותנהיגו נורמות חדשות. נדלג על שלב. מה קיבלנו? שלטון מושחת וגרוע פי כמה, עשרות מונים.

איך הוא מרשה לעצמו, מי שצריך להיות מופקד על הביטחון, שר ביטחון במשרה מלאה? אנחנו רואים, מה יש ביש"ע? יש ביטחון? אין ביטחון, לא ליהודים ולא לערבים. אין ביטחון. מדוע השר האחראי איננו מתפטר? הוא צריך לנהל גם את משרד ראש הממשלה. אבל לא רק שהוא אינו מתפטר מתפקידו כשר הביטחון בגלל מחדליו בשטח, הוא נותן למישהו אחר לנסות – הוא ממשיך לכהן כשר במשרדים נוספים. והיום – שר הבריאות.

אני רוצה לפנות מכאן לציבור בישראל ולומר לו, יש חוק בישראל, אדוני סגן השר. סעיף 21(ד) לחוק-יסוד: הממשלה קובע: שר, למעט ראש הממשלה, שכהונתו בממשלה הופסקה, תקבע הממשלה שר אחר למלא את תפקידו.

מוטלת על הממשלה חובה לקבוע שר אחר. אינכם ממלאים את החובה. זו ממשלה עבריינית, והיועץ המשפטי מחפה על הממשלה הזאת, יועץ משפטי שצריך לומר לממשלה: מלאי את חובתך על-פי החוק – יושב ושותק, מרשה לממשלה לעבור על החוק לא בעניין שר אחד, בעניין שר ועוד שר ועוד שר.

אני מבקש ממך, אדוני סגן השר, תעביר את הדברים הללו לממשלה וליועץ המשפטי לממשלה, ותתחילו לשנות את הנורמות, לכבד את החוק, למלא את חובותיכם על-פי החוק. לצערי הרב, לא אוכל להצביע עבור הצעת החוק הנדונה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת איתן. אני מזמין את חבר הכנסת יוסף בא-גד. יעלה ויבוא.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מי אחריו?

היו"ר ע' עלי:

נגיע אליך, חבר הכנסת ויינשטיין. אתה תהיה אחרון חביב. אין מי שיחליף אותי. אתה תהיה אחרון בחוק החשוב הזה. אני אוותר על זכות הדיבור ואתה תהיה אחרון הדוברים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר הבריאות, חברי הכנסת הנוכחים, ברשימת ההגדרות ביקשתי להוסיף הגדרה שנשכחה: אמבולנסים של חברות התנדבות. משום-מה תמיד מקפחים את אלה שעושים עבודה נפלאה ומתנדבים. אני מתכוון לאמבולנסים של "יד שרה", "עזרה ומרפא", "עזר מציון" וכו', גופים התנדבותיים שאנחנו צריכים לטפח אותם, כי הם עושים עבודת קודש בלי לקבל שכר. להם יש אמבולנסים, ומשום-מה מקפחים אותם.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, זה בלתי אפשרי כך.

יוסף בא-גד (מולדת):

דבר שני שנשכח, וכבר התריע על זה חבר הכנסת מיכאל איתן, משום-מה אזורי יש"ע מקופחים. הרי דווקא באזורי יש"ע היו צריכים להיות האמבולנסים הראשונים. אנחנו יודעים מאתמול, מהפגיעה בצפורה ששון, את הנחיצות באמבולנסים דווקא באזורים המסוכנים האלה. הדבר חיוני בשעת-חירום. כל עוד לא יוכנס התיקון, לא נוכל לתמוך בהצעת החוק. אני מבקש לתקן, ואז אוכל להצטרף לתומכים.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת בא-גד. אחרון אחרון חביב – חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני הייתי מבקש להעלות כמה נקודות בחוק שאין ברורות לי.

אם נותנים רשיון להפעלת שירותי אמבולנס לחברות פרטיות, אנחנו עושים למעשה מעין הפרטה. אנחנו אומרים: מי שיעמוד בתנאים, יקבל רשיון להפעיל אמבולנסים. אם כך, מדוע לקבוע מחיר מרבי? מדוע לא לאפשר לחברות הפרטיות הללו להתחרות זו בזו בשירות, במחיר, בטיפול בחולים, ביחס? למה לקבוע מחיר מרבי? מחיר מרבי זה מחיר קבוע. אחת משתיים, או שלא פותחים את השוק, או שפותחים, ואם פותחים – חופש מלא. אבל יש כאן מעין אנדרוגינוס.

שאלה שנייה שאני מבקש להפנות לכבוד סגן השר: בסעיף מס' 19 אנחנו מחייבים לאפשר שילובם של אמבולנסים פרטיים במערך שירותי עזרה ראשונה בעת פגיעה המונית. ודאי, הרי לא יעלה על הדעת במדינה כשלנו, שיכולים להיות בה אסונות, שיש בה אסונות המוניים, שמערך האמבולנסים הפרטיים לא יעמוד לרשות החברה הישראלית בשעת פגיעה המונית. זה טבעי וברור.

אבל, מדוע הממשלה הזאת לא חושבת על המשקיעים שמשקיעים בחברות הללו? מה אומר החוק לגבי הפיצוי שיינתן להם כשהם יעמדו לרשות החברה הישראלית במקרה של פגיעה? אנחנו רוצים למשוך לכאן הון, אנחנו רוצים לשחרר את הממשלה מתפקודים, אנחנו רוצים שהמשק הפרטי יבוא במקום הממשלה. לכן, בעיקרון הרעיון הוא טוב – חברות פרטיות יפעלו במשק עם אמבולנסים. אני אחייב אותם בחוק לפעול בעתות חירום בלי להבטיח להם מה יקרה במקרה של נזקים? מה זה, סתם הפקר? אנשים באים ומשקיעים כסף, וזה שלנו? זה לא מיטב כספם שהרוויחו ושילמו עליו מס הכנסה? מדוע הממשלה הזאת לא חושבת על כך? זו הגישה החדשה שלנו – חוק? תשקיעו באמבולנסים, תשקיעו מיליונים, תתחרו זה בזה, עם סכנה להפסד כספים. תהיה סכנה – זה עומד לרשותי, לרשות המדינה, ואתם לא קיימים כמשקיעים. אני לא מקבל את הגישה הזאת.

אדוני סגן השר, מה שגורם לי היום להצטרף לעמדת עמיתי, חבר הכנסת מיכאל איתן, זה באמת חוסר היושר שבפעילותה של הממשלה הזאת לגבי עשרות אלפי אנשים שגרים במקום שהם נשלחו לגור בו לפי החלטות הממשלה – כוונתי לאנשי יש"ע – והם לא מקבלים את השירות שאני מקבל בירושלים כשאני חי לבטח. נשלחו אנשים להתיישב וקיבלו עידוד וקיבלו הטבות. איך נאשר חוק כזה כאשר לא מובטח להם השירות? אני מבין שאתה רוצה להבטיח, ואני מכבד מאוד את הרצון הזה. באופן אישי יש לי כל האמון בך, ויותר מכך.

אבל אנחנו לא יכולים כך להתייחס לאנשינו ביש"ע. אנחנו לא יכולים. אנחנו מחוקקים. אנחנו נמצאים כאן, במקרה ברוב, ורוצים לנצל את הרוב הזה, כדי להתריע ולומר לממשלה: לא, זה לא יכול לעבור. אתם יכולים לנצל את הכוח שיש לכם לתת שירותים ואתם לא נותנים אותם, ואנחנו מנצלים את הרוב שיש לנו ברגע זה, בשעה כל כך מאוחרת, כשאין כאן איש מהקואליציה, איש לא, לא היושב-ראש, חבר הכנסת עובדיה עלי, לא חבר הכנסת גולדפרב, לא חבר הכנסת דיין, לא חבר הכנסת מיקי איתן ולא אנוכי. פרט לאדוני סגן השר, אין כאן איש מהקואליציה.

אני רוצה למחות על עוד משהו, אדוני סגן השר. אני מתקומם על כך, ונשארה לי עוד דקה-שתיים. אני מתקומם על כך. מלאכת הכנסת היא חקיקה. אני עוסק קצת בכלכלה. אנחנו מפעל לייצור חוקים ואנחנו צריכים להוציא את החוקים הטובים ביותר, כי אנחנו נוגעים בכל פרט ופרט בחיי האזרח. אנחנו קובעים אילו בתים הוא יבנה, מה יהיה גובהם, באיזו מהירות הוא ייסע, אילו מסים הוא ישלם, אילו אגרות. אנחנו קובעים את זה.

עם כל הכבוד, אנשים מגישים הצעות לסדר-היום, והן מועלות ב-16:00 או ב-17:00. מדוע? – כי לשרים נוח; ואת הפלבאים, את חברי הכנסת שרוצים לחוקק, להתייחס לחוק, כי הם מרגישים שליחות – דוחים לשעה מאוחרת יותר. אנחנו נמצאים כאן, ארבעה חברים, חמישה, בשעה כזאת. חיכיתי לחוק הזה ולחוק הספקת החשמל, וחבל שלא הודעתם לנו לפני כן שהדיון בו לא יתקיים. חבל שלא הודעתם לנו שסדר-היום מבוטל, מבחינת החוק.

אנחנו נמצאים כאן כדי להתייחס לחוקים. אנחנו מרגישים אחריות.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, הביטול היה ברגע האחרון. כשהוא הגיע – הודעתי לכם. זה לא היה דבר מתוכנן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני יכול להעריך שהיית מודיע. אני יכול להעריך. אני באמת שואל את השאלה. נמצאים אנשים שאולי צופים באנו. הם נמצאים באותם מקומות שאמרתי והם אומרים: במשפחה שלי יכולה להיות איזו תאונה, התקף לב או משהו, מדוע אני לא זוכה ליחס שאריאל ויינשטיין זוכה לו בירושלים? הוא, קרוביו, שכניו. מה אני אשיב להם בשעה הזאת?

אני באמת אומר לחבר הנשיאות כאן, לחבר הכנסת עובדיה עלי: אתה חבר נשיאות הכנסת, אני מבקש ממך להעלות את הנושא, שחקיקה תהיה בראש סדר-היום, ואחר כך תהיה התייחסות. התייחסות של חברי הכנסת לעניינים, לאירועים, זו התייחסות פוליטית, זה לפרוטוקול.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת ויינשטיין, יש רק בעיה אחת: כשמעבירים את החקיקה לתחילת סדר-היום הממשלה יכולה להעביר ביתר קלות חוקים גרועים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לסגן השר יש הסמכות עכשיו. אני מניח שכשאיין לו רוב כאן – הוא ידחה את ההצבעה. יש לו הסמכות לגייס את הרוב ב-16:00. אבל אני יודע מה זה להכין חוק, אדוני סגן השר. אני יודע מה המשמעות של הכנת סעיפים כאלה. אבל אני לא יכול לתת את תמיכתי, בגלל האפליה הזאת. אי-אפשר לשאת, בענייני בריאות ובענייני חיים, אפליה של אנשים שגרים במקומות מסוכנים. גם כשהם גרים במקום מסוכן ורחוק, עד שהאמבולנס מגיע, זה עניין של שעה-שעתיים. זאת, כשאני בירושלים זוכה – והלואי שלא – לכך שהאמבולנס מגיע בתוך חמש-עשר דקות. איזו אטימות היא זאת? תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין. אני מבקש להעיר שהיום, כל היום, עסקנו בעצם בחקיקה. התחלנו את החקיקה כבר בשעה 16:00, כשהיה ויכוח על נושא חוק ביטוח בריאות ממלכתי. לאחר מכן, במשך היום, עסקנו בהצעת חוק הסעה בטיחותית.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני לא מדבר רק על היום. אני מדבר בעיקרון.

היו"ר ע' עלי:

בעיקרון כן. אבל היום היה יום של חקיקה. פרט להצעה לסדר-היום בעניין הרצח המתועב, או מעשי הרצח המתועבים שקרו לאחרונה, כל היום עסקנו בחקיקה. כך שבעניין זה כיוונו לדעת גדולים.

כבוד סגן השר, אתה מבקש להשיב?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר. אני לא משיב עכשיו על ההערה האישית. אני בעד מתן שירות ליש"ע – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ע' עלי:

סגן השר, אתה רוצה להשיב?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא; אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לדחות את ההצבעה.

היו"ר ע' עלי:

אתה מבקש לדחות. אני מבין שלקואליציה אין רוב ואתם רוצים להיחלץ מהמבוכה. זכותכם.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אתה יושב-ראש ממלכתי, ואני מאמין בך.

היו"ר ע' עלי:

לא, אין לי בעיה. אני אומר שזה בסדר, אני מקבל את זה. במקרה זה אני הייתי מצביע אתך. אבל זה עניין שלך. אם אין לך רוב – תעשה את החשבון. בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני מבקש שהדיון בחוק האחרון לא יקוים היום. אני מבקש לדחות את הדיון בו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא דוחים. אל תשיב, אבל תן לנו להתבטא.

היו"ר ע' עלי:

אבל אם הוא מבקש לדחות את הדיון – זה עניינו.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הסיבה?

היו"ר ע' עלי:

אבל זה עניינו. שר האנרגיה הסביר למה הוא דוחה?

מיכאל איתן (הליכוד):

מה?

היו"ר ע' עלי:

זכותו של סגן השר לדחות את הדיון. לפני כן, שר המשטרה דחה את הדיון בנושא של אנרגיה, בנושא של חברת החשמל. האם הוא בא לכאן, הסביר ונימק למה הוא דוחה? הוא בא, הודיע למזכיר הכנסת, וזה נדחה.

כאן, סגן השר מתנהג בכבוד לכנסת. הוא ביקש להודיע לכול את הבקשה שלו. זו זכותו ואנחנו נכבד אותו. אנחנו דוחים את הדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

אבל זו זכותו, חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת איתן, אנחנו יכולים לבוא בטענות על זה שהוא מבקש לדחות?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שכן. אני חושב, עם כל הכבוד, ייתכן שאילו ידעתי ששתיים מתוך שלוש הצעות החוק יידחו – הייתי עושה חישוב של הזמן שלי. אילו ידעתי שלא אוכל להשתתף בדיון, יכול להיות שהזמן שלי היה מופנה לכיוון אחר. גם אנחנו גורמים כאן.

עם כל הכבוד לשרים ולממשלה, יש סדר-יום ויש לנו גם כן מה להגיד בנושא.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת איתן, הסברת את דבריך יפה מאוד, בצורה משכנעת. הדברים שלך באמת משכנעים. אתה אולי צודק בטענתך, אם כי אני לא מקבל טיעון אחד: אנחנו נמצאים כאן בכנסת, מקבלים שכר, מקבלים תשלום בשביל זה, אנחנו לא עובדים בהתנדבות. חובתנו להיות בכנסת מתחילת הדיון ועד תומו. בעובדה שחברי הכנסת נמצאים כאן הם לא עושים טובות לאיש. זה בדיוק תפקידם. זו חובתם. זו לא רק זכות, זו גם חובה להימצא כאן. כך שבעניין זה הטיעון הזה לא תופס.

אני מקבל את הטיעון שלך שיש סדר-יום, צריך לכבד אותו וצריך לקיים אותו. אבל עם זאת, אנחנו לא יכולים לבוא בטענות אל סגן שר הבריאות. זה נוהל מקובל בכנסת. זה קורה לעתים תכופות כאן, בבניין הזה. מקדמת דנא, שרים וסגני שרים באו וביקשו לדחות דיון, נענינו להם, ואין כל סיבה בעולם שהפעם נסרב לסגן שר הבריאות. לכן אני נענה לפנייתך. אנחנו נדחה את הדיון בהצעת החוק לתיקון פקודת הרוקחים.

הישיבה הבאה תתקיים מחר, י"א באדר התשנ"ד, 22 בפברואר 1994, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:58.